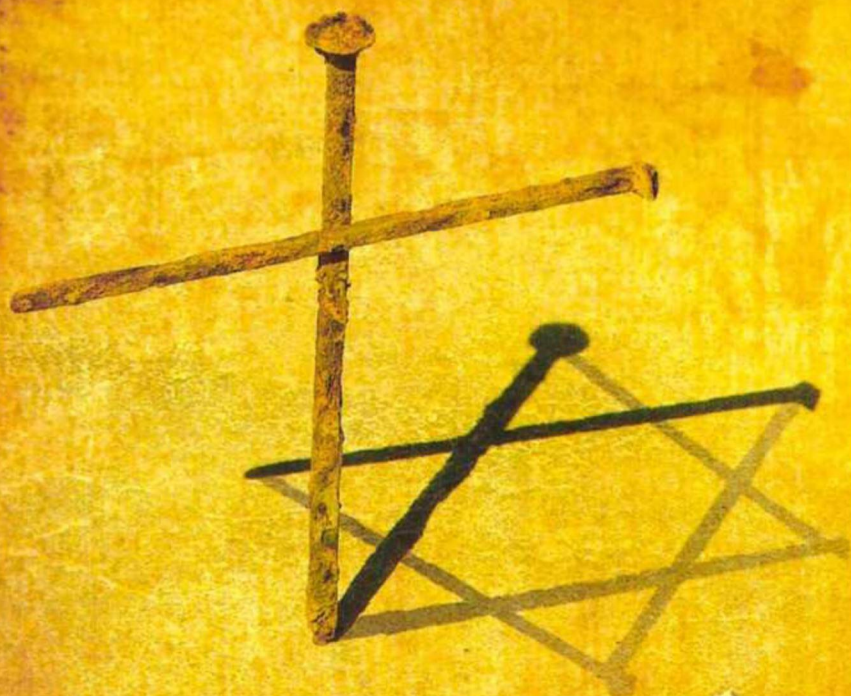

DR. ARNOLD G. FRUCHTENBAUM

A MESSIÁS ÉLETE

KÖZPONTI ESEMÉNYEK
ZSIDÓ SZEMSZÖGBŐL

Igen sokszor a Krisztusban hívó zsidók jobban meg tudják érteni Isten Igéjét, mint a más népből való keresztyének. Különösképpen akkor, ha olyan alapos tanulmányokat folytattak, mint Arnold G. Fruchtenbaum.

Ebben a könyvben a szerző a Messiás életének központi eseményeivel foglalkozik. Egyszerű evangéliumi szövegeket világít meg - mint például Jézus születését vagy megdicsőülését - a zsidó háttér bemutatásával. Az olvasó közben fontos felismerésekre fog eljutni, amelyek a Szentírás mélyebb megértéséhez nyújtanak segítséget.

Dr. Arnold G. Fruchtenbaum 1943-ban egy szibériai internálótáborban született. Szülei mint lengyel zsidók oda menekültek a németek elől.

A 2. világháború után a család Németországon át az USA-ba emigrált.

Megtérése után A. G. Fruchtenbaum különböző egyetemeken tanult.

Ma feleségével Texasban él, és az „Ariel Ministries” missziót vezeti.

Kiadónk gondozásában több könyve is megjelent magyarul.

* * *

EVANGÉLIUMI KIADÓ és ARIEL MINISTRIES

A MESSIÁS ÉLETE

Központi események zsidó szemszögből

Dr. Arnold G. Fruchtenbaum

EVANGÉLIUMI KIADÓ
és
ARIEL MINISTRIES

A könyv eredeti címe:
Life of Messiah from a Jewish Perspective

© Ariel Ministries, San Antonio

Borító:
Lucian Binder

ISBN 978-963-9867-29-1

A magyarországi jogok tulajdonosa és a
kiadásért felel az Evangéliumi Kiadó és
Iratmisszió 1066 Budapest, Ó utca 16.
Felelős szerkesztő: Vohmann Péter

Készült: *fotoGOLD Kft Nyomda* 2009/031, Gyál
Felelős vezető: Borvető Béla

Tartalom

Bevezetés.....	5
I. RÉSZ: Jézus születése és életének korai szakasza ...	7
A bevezetés Jánosnál	7
A híradás Zakariásnak.....	12
A híradás Máriának.....	13
A Messiás születése.....	14
A pásztorok híradása	15
Jézus körülmetélése	17
A napkeleti bölcsek látogatása .	18
II. RÉSZ: Jézus tanítása és konfliktusa a farizeusokkal .	23
Jézus és Nikodémus.....	23
Konfliktus egy leprás meggyógyítása kapcsán ...	29
A gyógyítás.....	29
A megfigyelés fázisa.....	32
A kihallgatás fázisa	35
A konfliktus a misnával kapcsolatban	37
Hagyományok.....	41
A szombat, a szombatnap	42
A mózesi törvények (igazságosságának) magyarázata .	44
Jézusnak mint Messiásnak az elutasítása	47
Konfliktus a gonosz szellemek (démonok) kiűzésével kapcsolatban	47
A Szent Szellem elleni bűn ... Egy elháríthatatlan fizikai ítélet.	51
Az új eljárás a jelekkel kapcsolatban	52
Ninive lakói és Dél királynője .	53
Következmények Jézusnak mint Messiásnak az elutasítása miatt...	54
Konfliktus a misnával kapcsolatban.....	56
Konfliktus a mózesi törvénnyel kapcsolatban.....	59
Konfliktus egy vakon született meggyógyításával kapcsolatban.....	62
Jónás első jele	66
Lázár feltámasztása.....	66
Jónás első jelének elutasítása . .	68
Jézus reakciója	68
A Messiás elítéli az írástudókat és farizeusokat	69
A farizeusok közvetlen elítélése.	70
III. RÉSZ: Bíróági eljárás	
Krisztus ellen.....	75
A nagytanács (a szanhedrin) ítélkezési eljárásával kapcsolatos törvények	75
Az elfogatás.....	78
A vallási tárgyalás.....	83
A kihallgatás Annás előtt. ...	83
A tárgyalás Kajafás és a nagytanács előtt	84
A tárgyalás a nagytanács előtt .	87
Júdás halála.....	88
Az állami tárgyalás	91
Az első tárgyalás Pilátus előtt. .	91
A tárgyalás Heródes Antipás előtt.....	94
A második tárgyalás Pilátus előtt.	96
A Messiás halála.....	100
Az út a Golgotára	100
Az első három óra a kereszten.	102
A második három óra a kereszten.....	107
A kísérő jelek.....	112
Négy zsidó legenda.....	113

Jézus sírbatétele.....	115	Az ötödik megjelenés: A tízek .	127
A sír lepecsételése	117	A hatodik megjelenés:	
Jézus halálának időpontja . . .	118	A tizenegy tanítvány	129
Feltámadás és mennybemenetel	120	A hetedik megjelenés:	
A feltámadás napjának hajnala.	120	A hét apostol	129
A sír megnyitása	120	A nyolcadik megjelenés:	
Az asszonyok látogatása . . .	121	Az ötszáz ember	133
A híradás a tanítványoknak . .	121	A kilencedik megjelenés:	
Az első megjelenés:		Jakab.....	134
Mária Magdolna	121	A tizedik megjelenés:	
A második megjelenés:		A tizenegy.....	134
A többi asszony	123	A mennybemenetel	135
Tudósítás a sír őrzőiről	124	A folytatás.....	136
A harmadik megjelenés:		A vonatkozó jelek.....	136
A két emmausi tanítvány . .	125	A Cselekedetek könyve	136
A negyedik megjelenés:		A Zsidókhöz írt levél	137
Simon Péter		Jónás harmadik jele	138
1 2 7			

*

Bevezetés

A bibliai szövegek megértéséhez szükség van arra, hogy ismerjük azok történeti háttérét. Különösen fontos, hogy jól informáltak legyünk a római és görög kultúráról, amikor például olyan könyveket tanulmányozunk, mint a Római levél, a Galata levél, vagy a Korintusi levelek. Ugyanis a legtöbb dolog, ami ezekben leírásra kerül, e kulturális háttérben játszódik le. Jézus élete végül is nem a görög vagy római élettérben folyt, hanem a Kr.u. 1. század zsidó világában.

A négy evangéliumban Jézus életéről találunk beszámolót. Egyes dolgok úgy történnek, ahogyan történnek, egyes dolgok úgy vannak leírva, ahogyan le vannak írva, és egyes dolgok úgy kerülnek elmondásra, ahogy elmondásra kerülnek, mert létezik egy bizonyos zsidó háttér. Ez a zsidó háttér mindig is ismert volt, de az egyháztörténet legnagyobb része, kb. a 4. századtól szinte teljesen figyelmen kívül hagyta azt. A történelem folyamán háborúkat folytattak, egyházszakadások történtek és új felekezeteket alapítottak. S mindezt kizárólag olyan kis mondatrészek feletti viták miatt, melyeknek speciális zsidó jelentése van, mint pl. „a víztől született”. E tanulmány során látni fogjuk, milyen jelentősége van „a víztől született” kifejezésnek a zsidó szövegösszefüggésben. Az emberek elfelejtették egy zsidótól megkérdezni a kifejezés jelentését. Ennek kellemetlen következményeként egy teljesen új egyházstruktúrát építettek fel egy ilyen mondatra. Ebben a könyvben különösen Jézus életének azokra a szakaszaira fogunk koncentrálni, amelyek megértéséhez a zsidó háttér ismeretére van szükség.¹

Dr. Arnold Fruchtenbaum

1 A könyv szövegében a bibliai igéket idézni fogjuk.

I. RÉSZ

Jézus születése és életének korai szakasza

A bevezetés Jánosnál

(Jn 1,1-18)

Az első 18 versben található a bevezetés Jézus élettörténetébe. Ezzel a verssel kezdődik: *„Kezdetben volt az Ige, és az Ige Istennél volt, és Isten volt az Ige”*. Sokan tudják, hogy az „Ige” szóra használt görög kifejezés a „logosz”. Mivel János ezt a speciális „logosz” szót használta, a János evangéliumának legtöbb kommentárja már az elején megmagyarázza, mit jelent a logosz szó a görög filozófiában. Ez néhány vagy több oldalra is terjedhet, de végül is valamennyi a következő megállapításra jut: A görög filozófiában a logosz szónak két jelentéstartalma van, ami az értelem, és a nyelv. S mivel János ezt a logosz szót ezzel a görög jelentéssel használta, a kommentárok azt állapítják meg, hogy Jézus, a görög filozófia ezen jelentéstartalmainak betöltésére jött el. Az értelemre vonatkoztatva, mivel Jézus Istennek a legfőbb ideája (a legfelsőbb gondolata), és a nyelvre vonatkoztatva, mivel Jézus Istennek a legfőbb kifejeződése. Igaz ugyan, hogy jó tudni mindezt, de a legtöbb írásmagyarázó

elfelejti, hogy János, foglalkozását tekintve nem görög filozófus, hanem egy zsidó halász volt. Ami valójában az ő gondolataiban volt, az éppenséggel nem a görög filozófia, hanem a zsidó teológia volt.

Létezik egy bizonyos teológiai irányvonal a zsidó vallásban. A rabbinusok a zsidó teológiában kidolgoztak egy koncepciót, a „Memra” címmel. A memra egy arám fogalom, aminek fordítása a „szó” lehet. Amikor János görög nyelven írta meg evangéliumát, szüksége volt egy olyan görög szóra, amivel a „memra” lefordítható. Az egyetlen görög szó, amit erre használhatott, a „logosz” volt. Amikor tehát a logoszról ír, nem a görög filozófia témái szerint gondolkodik, hanem a „memra” zsidó teológiájának témáira gondol. A rabbik a memrával kapcsolatban hat dolgot tanítottak. Mind a hat dolog sorban egymás után előfordul ebben a 18 versben.

Az első teológiai igazság a memrával kapcsolatban, a zsidó teológiában

Néha a memra azonos Istennel, néha azonban el van választva Istentől. A rabbik soha nem próbálták meg írásaikban megmagyarázni ezt (a látszólagos) ellentmondást. Hogyan lehetséges, hogy a memra ugyanaz mint Isten, és egyidejűleg Istentől külön is van választva? Egyszerűen azt mondják, hogy mindkét kijelentés igaz, és ezt így meg is hagyják. S pontosan ez az, amit János itt az első versben tesz. Amikor azt mondja, „Az Ige Istennél volt”, elválasztja a memrát Istentől, amikor pedig ezt mondja, „Isten volt az Ige”, arról beszél, hogy a memra és Isten egy és ugyanaz. Éppen úgy mint a rabbik, János sem próbálja magyarázni ezt az ellentmondást, hanem mindkét kijelentést mint igazakat állítja egymás mellé. Később ezt a trinitás, a Szentháromság témájával kapcsolatban tisztázza irataiban. Amikor a memráról mint az Istentől különválasztott- ról van szó, nem Istenre az Atyára, és nem Istenre, a Szent Szellemre gondol. Azonban mégis ugyanaz mint Isten, nevezetesen Isten, a Fiú. Csak a Szentháromságról szóló tanítással tudjuk megmagyarázni magunknak ezt a rabbinusi paradoxont.

A második teológiai igazság a rabbinusi teológiában a memrával kapcsolatban

A memra volt a ható, működő a teremtésben. Mindig, amikor Isten teremtő módon cselekszik, ezt a memra által teszi. Istennek egyszerűen csak ki kell mondania: „Legyen!”, és az létezni fog. Mindaz, ami ma létezik, a memra cselekvése által létezik. A memra nélkül pedig semmi sem létezne és nem is fog létezni. Pontosan ez az, amit János a 3. versben mond: „Minden általa lett, és nélküle semmi sem lett, ami létrejött”. János ezt mondja: Minden az Egy által jött létre. Ezért enélkül az Egy nélkül nincs semmi, és nem is lesz semmi. A memra tehát az, és aki cselekszik a teremtésben.

A harmadik teológiai igazság a memrával kapcsolatban

A memra éppen így a cselekvő, a ható a megmentésnél. Valahányszor, amikor Isten az Ószövetség történetében megmentést gyakorolt, legyen az fizikai megmentés mint az Egyiptomból való kivonuláskor, vagy legyen az egy szellemi megmentés, ezt a memra által teszi. A memra az, aki cselekszik. A János 1,12-ben ezt olvassuk: „Akik pedig befogadták, azokat felhatalmazta arra, hogy Isten gyermekeivé legyenek, mindazokat, akik hisznek az ő nevében”. Ebben a versben azt

mondja János, hogy azok, akik hisznek Benne, akik befogadják Őt, Isten gyermekeinek nevezetnek. Azon személy által nyernek szabadtánc, Aki a cselekvő a szabadtáncban.

A negyedik teológiai igazság a memrával kapcsolatban

A memra volt az az eszköz is, amely által Isten az Ószövetségben láthatóvá lett. Isten olykor látható alakot is öltött. Valahányszor ezt tette, a memra által történt. A keresztyén teológusok szívesen használják a „*theofania*” szót, Isten látható megnyilatkozásának leírására. De a rabbinusok egy másik fogalmat használtak, - ez a fogalom a „*Sekináh*”. Ezt gyakran kombinálják a dicsőség fogalmával. Ekkor Isten Sekináh-dicsőségéről beszélnek. A Sekináh-dicsőségnek egyik egyszerű meghatározása a következő: „A Sekináh-dicsőség Isten jelenlétének látható megjelenítése”. Mindig, amikor a láthatatlan Isten látható lett, mindig, amikor Isten jelenlétét helyhez lehetett kötni, ez a lokalizált jelenlét volt a Sekináh-dicsőség. Ez az Ószövetség eseményei folyamán, a legtöbb esetben három különböző módon történt: egy fény, egy tűz, egy felhő vagy e három kombinációja formájában. Nem ez volt az egyedüli módja annak, ahogyan Isten jelenléte lát

hatóvá vált, de mindenesetre a leggyakoribb. És mindig, amikor Ő eljött, a memra által jött el. Tehát még egyszer: a memra volt az. az eszköz, amely által Isten láthatóvá vált.

A János 1,14-ben ezt írja János: „Az Ige (*hús*)testté lett”. Az Ige, amely kezdetben Istennél volt, és ami Isten volt, az emberi történelem egy pontosan meghatározott időpontjában látható formát öltött. De ebben az időpontban ez nem fény, tűz, vagy felhő formájában történt, hanem ekkor (*hús*)- testté lett. Emberré lett, és János így ír tovább: „...és közöttünk lakott”. János itt nem a szokásos görög szót használja a 'lakni' kifejezésére. Egy teljesen más görög szót használ, amely tulajdonképpen nem is görög szó. Először fogalom volt, amit a görögök vettek kölcsön. A zsidók ezt a „*Sekináh*” szót használták Isten látható jelenlétének leírására. Amikor a görögök kapcsolatba kerültek a zsidó világgal, találkoztak ezzel a szóval és a jelentése megtetszett nekik, be akarták illeszteni a görög nyelvbe. Ugyanis a görög mitológiában az istenek újra meg újra lejöttek az Olimposzról, és különböző alakban elvegyültek az emberek között. A görögöknek azonban volt egy kis problémájuk, ugyanis egy bizonyos hang hiányzott a nyelvükből. A héberben van egy betű, amely az „s”-

hangot írja le. Az angolban két betű [sh], a németben három [sch] tölti be ezt a szerepet. A görögben azonban nem létezik ilyen betűkombináció, egy ilyen lágy „s”, csak ennek kemény változata.

A görögök a „Sekináh” szót hellenizálták. A görög szó e helyen most a „skeinei” és a jelentése nem lakni, vagy élni, hanem sátorozni. Pontosan ez a jelentése annak, amire János gondol. Ez a szó ugyanis az Exodusból [Mózes

2. könyvéből] származtatható. A 2Mózes 40-ben az ÚR dicsősége, a Sekináh-dicsőség felhő formájában szállt le és átment a szentek szentjén, és a következő évszázadokban Izrael népe körében sátorozott, amíg végül Ezékiel idején elhagyta Izraelt (Ez 8-11).

Most azonban visszatért a „Sekináh”. Nem felhő, tűz vagy fény formájában, hanem (hús)testben, és újra Izrael népe között lakott. És figyelembe kell vennünk, hogy ahogy a rabbinusok, János is összeköti a „Sekináh”-t, ill. „skeinei”-t az Isten dicsőségével: *„...és mi láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét, telve kegyelemmel és igazsággal”* (Jn 1,14). ’

A Sekináh-dicsőséget rendszerint egyfajta sugárzás veszi körül, fényt sugároz ki, Jézus fizikai teste azonban úgy hatott mint egy kárpit, úgyhogy az Ő dicsőségének

világossága rejtve maradt. Amikor az emberek akkoriban látták Jézust, nem nézett ki másként mint más zsidó férfiak. Nyilvános működésének egy bizonyos időpontjában azonban

megmutatkozott ez a világosság. Ez a megdicsőülés hegyén történt. Itt átsütött Isten dicsőségének ragyogása a kárpiton: *„És szemük láttára elváltozott: arca fénylett, mint a Nap, ruhája pedig fehérén ragyogott, mint a fény”* (Mt 17,2). Három apostola látta az Ő dicsősége világosságát, és ezek közül az egyik, János volt az 1,1-18 rész szerzője. Itt tehát mint szemtanú ír. Ezt mondja: *„Láttuk az Ő dicsőségét”*, és ő ezt a megdicsőülés hegyén látta. Éppen úgy, ahogyan a memra volt az eszköz a rabbinusi teológiában, amely által Isten láthatóvá vált, ugyanez történik itt a János által használt „logosz” esetében.

Az ötödik teológiai igazság a memrával kapcsolatban

A memra a kijelentés eredete. Minden alkalommal, amikor Isten kijelentette magát az embereknek, ez a memra által történt. Amit mi Istenről mindig is tudunk, azt a memra által tudjuk. Ez a megállapítás az Ószövetség sok helyén alapul, ahol azt olvassuk, hogy az ÚR szava eljött az egyik vagy másik prófétához. János ezt írja az 1,18-ban: *„Istent soha senki nem lát-*

la: az egyszülött Isten, aki az Atya kebelén van, az jelentette ki őt". János evangéliumának főtemája Jézus, a Messiás, Istennek a Fia. Azonban az egész evangéliumnak két altéma van: Először a világosság és a sötétség közötti konfliktus, másodszer pedig, hogy Jézus azért jött, hogy kijelentse az Atyát az embereknek. Ezért ír le János a többi evangéliumnál sokkal többet arról, amit Jézus mondott és tanított. Jézusnak több prédikációját találjuk meg a János evangéliumában, mint a másik háromban összesen. S ezekben Jézus mindig az Atya természetéről tanított. János e második altéma miatt rögzített egy olyan eseményt, amikor a tanítványok megkérték Jézust: „Mutasd meg nekünk az Atyát." Jézus ezt válaszolta: „Ha engem láttok, látjátok az Atyát". Minden, ami igaz az Atya isteni természetével kapcsolatban, igaz a Fiúval kapcsolatban is. Tehát a Fiú ismerete az Atya ismeretét is jelenti. A Zsidókhoz írt levélben a szerző ugyanerre helyezi a súlypontot: „Mintán régen sokszor és sokféleképpen szólt Isten az atyákhoz a próféták által, ezekben a végső időkben a Fiú által szólt hozzánk" (Zsid 1,1.2). Tehát a Fiú a kijelentés eszköze.

A hatodik teológiai igazság a memrával kapcsolatban

A memra az az eszköz is, amivel Isten megpecsételi az Ő szövetségeit. Isten az Őszövetségben összesen nyolc szövetséget kötött. Ezek közül három általánosságban az emberiséggel kötött, őt pedig speciálisan a zsidó néppel. Ez az utolsó szempont - a memra annak eszköze, amivel Isten megpecsételi a szövetségeit -, nem kerül olyan világosan kifejezésre, mint a másik öt. A 17. versben azonban található egy utalás (János ezt később az evangéliumában és a leveleiben világosabban is kifejti): „Mert a törvény Mózes által adatott, a kegyelem és az igazság Jézus Krisztus által jelent meg."

A törvény időszaka a mózesi szövetségen alapult. A mózesi szövetség az ÚR dicsősége, a Sekináh-dicsőség által került megerősítésre (2Móz 24,15.17). A kegyelem időszaka azonban az új szövetségre alapozódik, amely az Ő kiontott vére által került megerősítésre és megpecsételésre. Amikor Jézus meghalt a kereszten, sok más dolog mellett, amelyeket ott tett, 'aláírta' az új szövetséget is. Ebben az értelemben Ő aláírója is egy szövetségnek.

Amit tehát János itt, az evangéliuma első 18 versében megmutat, nem az, hogy Jézus a görög filozófia céljainak betöltésére

nem azért jött, hogy a zsidó messiási reménységet töltse be. Az a hat jellemző, amelyeket a rabbinusok a memrával kapcsolatban kijelentenek, a Názáreti Jézusra vonatkozóan kivétel nélkül beteljesedett.

Azokat az állításokat, amelyeket János itt elmond, négy egyszerű pontban foglalhatjuk össze:

1. A logosz, a memra, az Ige látható formát öltött.
2. A világ nem ismerte fel Őt.
3. Saját zsidó népe sem ismerte fel Őt.
4. Egyes zsidó és pogány személyek, akik azonban felismerték Őt, Isten gyermekei lettek, és üdvösséget nyertek Attól, aki az Üdvösség forrása.

Amikor az 1. század zsidó háttérének keretei között mozgunk, jobban megértjük, miért írtattak meg egyes dolgok úgy, ahogyan megírtattak.

*A híradás Zakariásnak
(Lk 1,5-25)*

Itt találjuk Zakariásnak, Keresztelő (Bemerítő) János atyjának történetét. Nem magyarázzuk az egész szakaszt részletesen, de egyes kis eseményeket pontosabban szemügyre veszünk, amelyeket a zsidó háttér alapján jobban meg lehet érteni. Zakariás feladata a füstölőáldozat bemutatása volt. Ezt a szertartást naponta kétszer végez

te. A feladat nagyon egyszerű volt. A templomon kívül levő oltárról egy izzó széndarabot kellett vennie, és ezt az izzó szenet be kellett vinnie a templom első helyiségébe, hogy ráhelyezze egy második oltárra, a füstölőáldozati oltárra. Ez az oltár a vastag kárpit előtt állt, amely elválasztotta a szent helyet a szentek szentjétől. Füstölőanyagot tett a szénre és édes füst szállt fel, és mint az Úrnak szóló jó illatú füstölőáldozat hatolt át a kárpiton a szentek szentjébe. Ezt tehát naponta kétszer végezte el, két héten át. Annak az alapja, amit a 3Mózes 10-ben olvashatunk, amikor Áron két fia ezt a szertartást rosszul végezte el, és ezért Isten őket halállal büntette, egy közismert rabbinus! tanítás volt. Ha valaki más ezt a szertartást ugyancsak rosszul végzi el, Isten őt is megöli e szent helyen. Ez a háttere annak, amit a Lukács 1,11-ben találunk: *„Ekkor megjelent neki az Úr angyala, és megállt a füstölőáldozati oltár mellett jobb felől”*.

Még valami annak a kornak a zsidó tanításából: A rabbinusok azt tanították, hogy ha egy pap valamit hibásan végez el, annak meg kell halnia. Halála előtt látható módon egy angyal fog megjelenni neki, aki a füstölőáldozati oltárnak nem a bal oldala, hanem a jobb oldala felől fog állni. Ha az

angyal a bal oldalon jelenne meg, a dolog rendben volna. Ha viszont az angyal a jobb oldalon jelenne meg, ez annak jele volna, hogy valami nincs rendben. Ez akkor a halál angyala lenne, és a papnak a halálát kell várnia. Zakariás éppen elégette a füstölőáldozatot, amikor hirtelen megjelent egy angyal a füstölőáldozati oltár jobb oldalán. A12. versben ezt olvashatjuk: „Zakariás, amikor ezt meglátta, megrettent és félelem szállta meg.” Most már tudhatjuk, miért riadt meg a lelke mélyéig. Annak értelmében, amit korábban tanult, a halálát várta. De az angyal által hozott hír nem az ítélet vagy a halál híre volt, hanem az áldásé - az új élet üzenete volt, amely el fog jönni.

Sok ilyen esemény van az evangéliumokban. Amikor megértettük a zsidó hátteret, jobban megértjük, miért történnek úgy a dolgok, ahogyan történnek.

A híradás Máriaanak (Lk 1,26-38)

Hat hónappal később Gábrriel - az az angyal, aki Zakariással is beszélt - Máriának is hozott egy üzenetet. Hírül adta neki, hogy ő lesz a Messiás édesanyja. A Lukács 1,31-ben pedig azt olvassuk, hogy ezt a fiút, születése után, Jézusnak kell neveznie. Függetlenül attól, hogyan fordítjuk ezt a nevet, az Ő valódi neve zsidó nyelven

„Jeshua” volt. Ez egy héber név, ami a szabadítással van összefüggésben. Itt nem mondja meg az angyal, miért kell Máriának Jeshuának nevezni a gyermeket. De a Máté 1,21-ben, ahol az angyal Józseffel beszél, azt olvassuk, hogy ő a fiút Jeshuának nevezze, mert ő lesz az, aki népét meg fogja menteni a bűnöktől. Ott mutat rá erre az összefüggésre a Jeshua név és a szabadítás között. Az Ő neve tájékoztatást nyújt a missziójáról - ami a szabadítás. Az angyal pedig a továbbiakban azt mondja Máriának, hogy Ő (a gyermeke) lesz az, aki be fogja tölteni a Dáviddal kötött szövetséget. Gábrriel üzenetét Máriának öt pontban lehet összefoglalni:

1. Isten emberré lesz.
2. Az Ő neve Jeshua, vagy szabadítás lesz.
3. Természetét illetően „nagy” lesz.
4. O Isten Fia lesz.
5. Ő fogja beteljesíteni Istennek Dáviddal kötött szövetségét.

A dávidi szövetség volt a nyolc szövetség egyike, amelyeket Isten az Ószövetségben kötött. Isten Dávidnak négy örökkévaló dolgot ígért. Örök trónt, örök házat, örök királyságot és egy örökkévaló utódot. Ez a négy dolog mind benne van Gábrriel üzenetében. E szövetség első kulcsszava a „trón” volt, és a 32. versben ez olvasható:

„...és az Úr Isten neki adja atyjának, Dávidnak a trónját". A második szó a „ház" volt, ami ebben az összefüggésben dinasztiát jelent, és a 33. versben azt olvassuk, hogy uralkodni fog Jákob házán örökké. A harmadik szó a „királyság" volt - és a 33. vers így végződik: „...és uralkodásának nem lesz vége". A negyedik fogalom „az örök utód" volt. Mivel Dávid uralkodása olyan valakivel végződik, aki maga örökkévaló, a többi három ígélet is örökkévaló. A 32. versben az utódot a „Magasságos Fiának mondják", a 35. vers végén pedig „Isten Fiának". És ez a két kijelentés megerősíti az utód örökkévaló természetét.

A 38. vers ezt mondja: „Ekkor így szólt Mária: 'íme, az Úr szolgálóleánya: történjék velem a te beszéded szerint!' S ekkor eltávozott tőle az angyal". Mária itt aláveti magát Isten akaratának. Három, ok miatt is bíznia kell Istenben: Először is, őt már odaígérték Józsefnek. Ha egy eljegyzett menyasszony várandós volt, meg kellett kövezni. Másodszor, azért kellett bíznia, hogy megőriztessen a társadalom elől, mert kizárták volna belőle, mint várandós nőt, aki még nem kötött házasságot. Harmadszor, azért is kellett bíznia, hogy a Józsefhez fűződő kapcsolata ne szenvedjen kárt. Mária mindezen pontok tekintetében Istenbe vetette bizalmát.

A Messiás születése

(Lk 2,1-7)

A Szentírásban és azon kívül, összesen négy utalást találunk, melyek segítenek Jézus születési évének meghatározásában. Először is Nagy Heródes a Kr.e. 4. évben halt meg. Mivel ő élt, amikor Jézus született, ez egyfelől behatárolja az időkeretet. Másodszor, Quirinius volt a helytartó Szíriában, amikor a Kr.e. 8. évben népszámlálást rendeltek el a Római Birodalom területére. Harmadszor, Josephus egy alapos beszámolót nyújt Nagy Heródes életéről. Ő a Kr.e. 5. évben hagyta el Jeruzsálemet és ment Jerikóba, ahonnan nem tért vissza Jeruzsálembe. Ő azonban találkozott a bölcsekkel Jeruzsálemben. Ennek a találkozásnak tehát az előtt kellett történnie, mielőtt Heródes Kr.e. 5-ben elhagyta Jeruzsálemet. Negyedszer, Mátével megegyezően, Krisztus már kb. két éves volt, amikor a bölcsek Heródesseel találkoztak. Ha mindezeket az utalásokat egybevetjük, feltételezhetjük, hogy Jézus a Kr.e. 7. és 6. esztendő között született, mivel a népszámlálásra vonatkozó parancs kiadásától a megvalósításig bizonyára eltelt valamennyi idő. Ellentmondásnak hangzik, hogy Krisztus a Kr. e. 6. vagy 7. évben született. Ennek oka az időszámításban található különböző hibákból adódik.

A pásztorok híradása
(Lk 2,8-20)

Lukács 2,8: „Pásztorok tanyáztak azon a vidéken a szabad ég alatt, és örködtek éjszaka a nyájuk mellett.”

Amerikában igen sok keresztyén rádióprogram létezik. Karácsony körül minden évben ugyanazok a híradások jelennek meg. A Lukács 2,8 alapján, Jézus nem születhetett december 25-én, Íriszen decemberben nem lettek volna juhok és pásztorok a legelőkön. Valahányszor ilyesmit hallunk, legalábbis egy dolog nyilvánvalóvá válik a beszélőkkel kapcsolatban, hogy ők még sohasem voltak Betlehemben december hónapban. Én magam sok éven át éltem Izraelben, és néhányszor Betlehem vidékén töltöttem a decembert. Ott mindenütt kint találni a juhokat és a pásztorokat, jó idő van a juhok legeltetésére. Európával vagy az Egyesült Államokkal ellentétben, Izraelben nincs egész évben eső. Izraelben az ismétlődő esős időszak október közepétől, április közepéig tart. Október elején a nap leégette már a hegyeket és dombokat. Akkor jön meg az eső, és decemberben minden zöld. Még maguk a pusztaságok is zöldellnek. Ezért ez alkalmas idő az állatok legeltetésére. Amikor tehát az emberek megállapítják, hogy Jézus nem születhetett decemberben, felfogásukat inkább

az Oroszországban tapasztalható decemberi időjárásra alapozzák, de ennek semmi köze sincs Izraelhez. Én nem vagyok annak védelmezője, hogy Jézus születésének ideje december 25. volt. Itt csak annyit mondok, hogy a fenti 8. verset nem lehet ennek cáfolására felhasználni. Miközben azt mondhatjuk, hogy Jézus Kr. e. 7. és 6. között született, viszont nincs olyan információ, mikor történt ez ebben az időintervallumban. Elméletileg lehetett december 25. is. De történhetett volna ez július 4-én is; tehát egyszerűen nem tudjuk.

Ami azonban valóban fontos, az a következőkben történik: A Lukács 2,9-ben most két dolog válik láthatóvá. Először is, a Sekináh-dicsőség az egyik ószövetségi formában - a fény formájában -, másodsor, egy angyal, aki megmagyarázza a Sekináh-dicsőség megjelenését. Az angyal üzenete pedig három dolgot foglal magába. Először: ne féljete a jelenségtől, amelyet láttok. Másodsor: ez jele annak, hogy megszületett a Szabadító/Üdvözítő. Izraelnek sok megmentője volt a történelemben. A bírák a Bírák könyvéből valamennyien megmentők voltak. Mi teszi azonban ezt oly különlegessé? Ez a 3. pont. Harmadsor: ez a Megmentő/Üdvö-zítő Krisztus, az Úr! Ő a messiási Szabadító. A pásztorok megkap-

ták a megbízatást, hogy keressék meg a gyermeket, de sok újszülött volt Betlehemben. Hogyan találják meg, és honnan tudhatják, hogy ő-e az igazi gyermek? A 12. versben ezt olvassuk: „A jel pedig ez lesz számotokra”. A jel szó, önmagában véve még nem feltétlenül egy csodát jelent, de legalábbis valami szokatlannak kell lennie. És itt van két olyan dolog is, melyek ezt a jelet jelentik. Először is, az újszülött egy jászolban fog feküdni. Ez azt mondja el a pásztoroknak, hogy nem magánházakban kell keresniük, hanem istállókban. Az istállók akkoriban nem voltak különálló épületek, amilyeneket manapság a nyugati gazdák építenek, hanem barlangok, melyeket Júdea hegyeiben szállásnak használtak. A téli hónapok alatt, amikor sok eső esett, a nyájak egy ilyen barlangban menedékre találhattak, és amikor nem esett, odakint legelhettek. A zsidó pásztorok, s itt olyan személyekről van szó, akiknek ez volt a foglalkozása, természetesen tudták, hol találhatók ezek a barlangok. Ez azonban a jelnek még nem a teljes üzenete. A jel második része azt jelenti, hogy az újszülöttet bepólyálva fogják találni. Ez a fogalom azonban itt nem valamely bébi-öltözetet jelent, mert abban nem lenne semmi szokatlan. Tehát nem lenne jel, hiszen minden

kisgyermeket pólyába burkolnak. Más helyeken ez a fogalom szövetszerű anyagból készült csíkokat jelent, amelybe a holttesteket szokták becsavarni. Ez pedig, hogy egy kisgyermeket ilyen anyagcsíkokba tekertek, volt a jel, mert ez nagyon szokatlan volt. De milyen célt szolgáltak ezek a csíkok? Az istállóknak használt barlangok mellett voltak olyanok is, amelyeket temetésre használtak. Azért azután, hogy kéznél legyenek, szokás volt ezekben a barlangokban, a falban lévő fölkékbe elhelyezni a halotti öltözetet, az ilyen anyagcsíkokat. Ezeket a fölkéket még ma is látni lehet. Ha valaki Betlehemben meghalt, a testét kivitték a városból, és egy barlangban helyezték el, ahol ezek a szövetsíkok már megtalálhatók voltak. A testet ott tekerték be, és vitték el azután a temetésre használt helyre. Mivel Jézus egy ilyen barlangban született, József és Mária azt használta fel, ami ott éppen található volt. Ezek voltak az említett speciális anyagcsíkok. Nem szabad figyelmen kívül hagyni ennek szimbolizmusát sem, azt hogy életének első napján ugyanolyan pólyákkal tekerték be, mint majd az utolsó napján. Ez a tény ábrázolja ki születésének okát: Valamennyien, akik ezt olvassuk, azért születünk, hogy éljünk. Jézus azért szü-

letett, hogy meghaljon. Ezt többek között ezeken az anyagcsíkokon lehetett látni, amibe születése után beburkolták.²

Jézus körülmetélése (Lk 2,21)

A körülmetélés olyasmí volt, amit két szövetség is megkövetelt, az Ábrahámmal kötött és a mózesi szövetség. Azonban a körülmetélésnek mindegyik esetben eltérő volt a jelentése is. Az Ábrahámmal kötött szövetségben a néphez tartozás jele volt. A mózesi szövetségben pedig a törvénnyel szembeni elkötelezettség jele volt. Ezért írta Pál a Galatáknak és intette őket, hogy ha körülmetéltnek magukat, Mózes törvényeinek a megtartására köteleznék el magukat.

Tehát, Ábrahámnál a körülmetélés a zsidó néphez tartozás jele volt, Mózesnél pedig a törvénnyel szembeni elkötelezettség jele. Az ábrahामी szövetségben csak a zsidók számára volt kötelező, a mózesi szövetségben a zsidók és a pogányok (prozeliták) számára. Jézust mindkét szövetség alapján metélték körül, az Ábrahámmal kötött szövetség alapján, mivel zsidó volt; a Mózessel kötött szövetség alapján pedig, mivel a törvény alatt állt. Amikor meghalt a Messiás, véget ért a mózesi szö-

vetség, és zsidók és pogányok számára érvényes ok megszűnt. Ezzel szemben az Ábrahám szövetsége örök szövetség, úgyhogy a zsidók kötelesek körülmetélni fiaikat. Ezen ok miatt történik még ma is a messiási zsidók körében fiaik körülmetélése.

Ez magyarázza Pál eltérő eljárás módját is, a Cselekedetek 15. és

16. fejezetében. A 15. fejezetben nem engedi meg, hogy Titusz körülmetéltessen, viszont a 16. fejezetben körülmetélteti Timóteust. Mi volt a különbség Titusz és Timóteus között? Timóteusnak zsidó ősei voltak, Titusznak pedig nem, ezért tartozott Timóteus egy másik szövetség alá. A zsidó hagyomány szerint a fiúgyermeknek a mai napig nem a születésnapján adnak nevet, hanem a körülmetélés napján. Ezért olvassuk a Lukács 2,21b-ben, hogy a nyolcadik napon kapta a Jézus nevet, bár a szülei már előre tudták, milyen nevet fog kapni. De hivatalosan csak a nyolcadik napon nevezték meg, éppen úgy, mint Keresztelő (Bemerítő) János esetében is történt.

A körülmetélés a szülők hitét és engedelmességét mutatja, nem a gyermekét. Ha valakinek nyolcnapos korában választása lett volna, feltehetően lemondott volna

² Mivel itt anyagcsíkokról van szó és nem egy nagyméretű kendőről, a „Torinói halotti lepel” nem lehet valódi.

tehát: A körülmetélés által a szülők engedelmessége válik láthatóvá, nem a gyermeké. Ez az oka annak is, amiért a bemerítés nem tölti be, vagy nem helyettesíti a körülmetélést, ill. nem ellenpárja annak. A bemerítés annak hitét mutatja, akit bemerítenek, és nem a szülőkét. Ezért nem merítik be (keresztelik meg) a messiási zsidók a gyermekeiket. A bemerítés zsidó gyakorlat volt, mielőtt keresztényen aktussá vált volna. A zsidó bemerítésnél a bemerítés melletti döntést nem a szülők hozták meg, hanem a bemerített. Ezt a gyakorlatot folytatták az Újszövetségben, és ezért nem is található az Újszövetségben beszámoló gyermekbemerítésről. A (hús)testi körülmetélést sohasem nevezik bemerítésnek. A szív körülmetélése azonban megelőzi a bemerítést, nevezetesen akkor, amikor valaki hitre jut. A bemerítés ezt külsőleg is bemutatja, és hitben és engedelmességben történik. A bemerítés nem helyettesíti a körülmetélést az Újszövetségben.

*A napkeleti bölcsek látogatása
(Mt 2,1-12)*

Ebben a szakaszban a bölcsek látogatását fogjuk bemutatni. A karácsonyi időszakban sokan ezeket a kis dolgokat építik fel, amelyeket én bálványtemplomnak nevezek. A népszokás ezt betleheme-

zésnek nevezi. A díszletek mind nagyon hasonlóan néznek ki: Hozzá tartozik valami istálló-féle épület, de egy zsidó sem ismerné fel annak, aki az 1. században élt. Azután az épületen belül vagy kívül van három személy: Jézus, József és Mária - néha glóriával, néha anélkül. Jézus néha a jászolban fekszik, néha Mária karjában. Velük szemben állnak egyik oldalon a zsidó pásztorok, akiket már említettünk, a másik oldalon pedig a három király.

A következőkben meg fogjuk kísérelni ennek az illúzióknak a lerombolását. Tény, hogy a zsidó pásztorok soha sem találkoztak a bölcsekkel. Ugyanis, mintegy kb. két év időtartam választja el egymástól a két eseményt, és a három királyra vonatkozó koncepció nem bibliai elgondolás. Két hiba van benne: Először a „hármasság” szám. Sehol sem olvashatjuk, hogy hárman voltak, legalább ket- ten kellett lenniük, mivel többes számban áll ez a főnév. Tehát kettő vagy 20 vagy 200, vagy akár 2000 is. Elég ember volt ott, hogy izgalomba hozzák Jeruzsálem városát, mert a 3. versben az olvasható, hogy Heródes és vele együtt egész Jeruzsálem megijedt, amikor ezt meghallották. Ezért feltehetően többen voltak mint ketten vagy hárman.

A második tévedés a „királyok” megnevezés. A Szentírás

sohasem nevezi őket királyoknak, hanem „bölcs férfiaknak” hívják őket. Ez egy olyan kifejezés, amit az „asztrológusok” szóval kellene fordítani. Tehát, amivel itt találkozunk, az egy ismeretlen számú pogány asztrológusokból álló csoport, akik keletről érkeztek. A bibliai összefüggésben a 'Kelet' Babilont jelenti. Tehát itt Babilonból jönnek férfiak Jeruzsálembe, és érdeklődnek, hol született meg a zsidók királya. Hazai gyülekezetemben egyszer prédikációt tartottam ezzel a címmel: „A karácsony egy zsidó ünnepnap”. Ebben ezeket a pontokat fejtettem ki. A prédikáció után odajött hozzám egy hölgy, aki nagyon mérges volt és azt mondta, hogy sajnós elfelejtette elhozni a Bibliáját, és ezért nem tudott utánanézni, de teljesen biztosan tudja, hogy a Biblia megnevezi a „hármast” számot, sőt még a királyok neveit is felsorolta. Ezek a nevek azonban egy könyvből és egy filmből származnak, melynek a címe „Ben Húr”. S milyen sokan mások is összecserélték - ezzel a kedves 'Mrs. Hollywood'-dal együtt - a filmben láthatókat Máté evangéliumával.

Az egész azonban felvet néhány jó kérdést: Honnan tudtak a pogány asztrológusok egy messiási király születéséről? S még ha tudtak volna is egy zsidó király születéséről, valóban eljöttek vol

na-e, hogy imádják őt? Az Ószövetségben találunk zsidó királyokat, és babiloni asztrológusokat. Ez utóbbiak akkoriban nem imádták a zsidó királyokat. Most vajon miért tették? Vagy pedig, szabad-e ezt a részt arra felhasználni, hogy hitelesítsük az asztrológiát? Ezeket a kérdéseket szeretnénk most megválaszolni.

Az első kérdés: Honnan tudták ezt? Egy csillag által tudták, amely keleten jött fel. Az alapelv, amit szeretnénk az írásmagyarázathoz felhasználni, a következő: Mindig amikor szó szerint érthetjük a Bibliát, akkor szó szerint értelmezzük is azt, kivéve, amikor az összefüggés megmutatja, hogy ez nem lehetséges. Itt az a kérdés vetődik fel, hogy egy szó szerinti értelemben vett csillagról van-e szó, vagy valami egyébről. Őt olyan kijelentés van erre a csillagra vonatkozóan, amelyekből kiderül, hogy nem lehet egy valóságos csillag. Először is két vagy több különböző időpontban jelenik meg és tűnik el ez a csillag. Másodszor, a Máté 2,2-ben kijelentésre kerül, hogy ők „látták az ő csillagát”. Itt az olvasható, hogy ez a csillag a Messiás személyes tulajdona. Ez olyan kijelentés, amit más csillagokról nem szoktak megállapítani. Harmadszor, ez a csillag kelet felől halad nyugat felé. Negyedszer, ez a csillag, ké-

sőbb északról dél felé mozog, és ötödször, ez a csillag pontosan ott állt egy ház felett Betlehemben. Ha egy valóságos csillag lejön ide, és közvetlenül egyetlen egy ház felett áll Betlehemben, akkor szétrombolná a Földet mint égitestet. Egy valóságos csillag olyan, mint a mi Napunk. Ha a Nap lejönne ide és elidőzne egy ház felett, ez az égitest történelemmé válna.

Tehát itt nem egy valóságos csillagról van szó - valami másnak kell lennie, mert egy valóságos csillag nem így viselkedik. A csillagra használt görög szó eredeti jelentése „kisugárzás”, vagy „ragyogás”. Itt ugyanazzal találkozunk, mint a zsidó pásztoroknál. A Sekináh-dicsőség itt is a messiási király születéséről ad hírt. De még akkor is, hogyan érthették meg ők mint pogányok a zsidó összefüggést Babilonból? Az első eljövételre vonatkozó összes prófécia közül az Ószövetségben csak egy van olyan, amelyik pontos időmegjelölést ad. Ez a Dániel 9,24-27, ahol Dániel megadja, mennyi idő telik el addig, amikor eljön a Messiás. Az Ószövetség többi könyvétől eltérően Dániel könyve nem Izraelben íratott, hanem Babilonban. A Dániel könyvének fele nem héberül, a

zsidók nyelvén íratott, hanem arámul, a babiloniak nyelvén. Ha az ember a Dániel könyvét olvassa, fel lehet ismerni, hogy Dániel a babiloni asztrológusok iskolájának feje lett. Nem azért, mert az asztrológiát gyakorolta, hanem mert Nebukadneccár nem rendelkezett szellemi belátással. Ő csak Dániel rendkívüli képességeit látta és feltételezte, hogy Dániel kiváló asztrológus. Dániel azonban nem a csillagoktól kapott információkat, hanem a csillagok teremtetőjétől - Izrael Istenétől.³

Dániel tehát a babiloni asztrológusok feje lett. Egy bizonyos időpontban meg tudta menteni minden társa életét is. Ezek egy alkalommal nem tudták megfejteti Nebukadneccár álmát, aki megparancsolta, hogy öljék meg vala- mennyiüket. Dánielt is elfogták, mert babiloni nézet szerint ő is tagja volt ennek a csoportnak. Dániel kihallgatást kért a királynál, amit meg is kapott és ez alkalommal értelmezte a király álmát. E tétével megmentette a többiek életét is. Ennek eredményeképpen bizonyára sok asztrológus elfordult a csillagok imádásától, és odafordult Izrael Istenéhez. A babiloni asztrológusok birtokában volt tehát egyik korábbi vezető-

3 Az asztronómia és az asztrológia akkoriban nem volt elválasztva egymástól. Az asztronómia a csillagászat, az asztrológia pedig megpróbálja a csillagokból kiolvasni a jövőndőt.

jüeknek, Dániel prófétának a könyve, amelyben pontos időpont volt megjelölve a Messiás első eljövetelére vonatkozóan. Amikor most egy rendkívüli, ragyogó jelenséget láttak, jelnek tekintették ezt arra, hogy Dániel próféciaja most teljesedett be.

Ezek a bölcsek jobban tudták, mint a többiek, hogy itt egy rendkívüli jelenségről van szó, és útnak indultak Jeruzsálem felé. Van azonban még egy kérdés: Igaz ugyan, hogy Dániel megadott egy időpontot, amikor eljön a Messiás, de sohasem kapcsolta össze a Messiást egy égi jelenséggel. Van azonban egy második babiloni kapcsolat is. Ez a Mózes 4. könyvében található, Bálám története, a 22-24. fejezetekben. Bálámról az a hír terjedt el, hogy akit ő megáldott, az áldott volt, és akit megátkozott, az átkozott. E képessége miatt Móáb királya megbízta őt, hogy átkot mondjon az izráéliekre. Móáb királya négyszer vitte magával Bálámot egy magas hegyre, ahonnan át lehetett tekinteni a zsidó táborra. Négyszer nyitotta meg a száját, hogy megátkozza a zsidókat, de Isten négyszer vette át az irányítást a nyelve felett, és Izráel mind a négy alkalommal áldásban részesült.

Ezen áldásmondások során, Bálám több messiási próféciát is mondott. Az egyik a 24,17 részben

olvasható. Azt mondta, hogy egy csillag származik Jákobból, akinek királyi pálca adatik a kezébe. Bálám volt tehát az, aki kapcsolatba hozta a Messiást a csillaggal és a királyi uralommal. Bálám foglalkozása ugyancsak az asztrológia volt, és a 4Mózes 22,5, valamint az 5Mózes 23,4 szerint ő szintén Babilonból jött. Amit pedig a régészetből tudunk az, hogy a babiloni történeti írásokat őrizték meg. Sok minden, amit a Mózes 1. és 2. könyvéből tudunk, az a Biblián kívül babiloni forrásból is ismert. A Dánielre és Bálámra vonatkozó háttérismeretek alapján a babiloni asztrológusok akkor, amikor látták a ragyogó égitestet, levonták következtetéseiket. Tudták, hogy megfelelő az időpont, és jelnek tekintették a jelenséget arra, hogy megszületett a Messiás. Ez volt az oka annak, hogy útnak indultak Jeruzsálembe. De miért Jeruzsálembe? A kezükben volt Dániel könyve, de nem ismerték a Mikeás könyvét. Csak a Mikeás 5. részében olvasható, hogy a Messiásnak Betlehemben kell megszületnie. Ezt azonban nem tudták, és logikusan abból indultak ki, hogy a zsidók királya Jeruzsálembe fog megszületni. Ezért mentek tehát Jeruzsálembe, tették fel ezt a kérdést, és keltettek ezzel nagy nyugtalanságot. E nyugtalanság Nagy Heródes fülébe

Személyes okokból behívta őket, ugyanígy a rabbinusokat is. Ezek megmutatták a Mikeás 5-ben szereplő prófécíát, mely azt tartalmazta, hogy a Messiás nem Jeruzsálemben, hanem Betlehemben fog megszületni (Mt 2,5-6). Ezek után Heródes titokban magához hívatta a bölcseket, és tudakozódott náluk, mikor jelent meg nekik a „csillag”. Pontosan kikérdezte őket, mennyi idővel ezelőtt történt, amikor először látták a „csillag”-ot. Később, a Máté 2,1-ből megtudjuk, hogy ez pontosan két esztendővel ezelőtt volt. Ebből következik, hogy Jézusnak ekkor már kétévesnek kellett lennie. A bölcsek akkor elmentek Betlehembe, északról délre. De ott sok ház volt. Honnan tudták, hol kellene keresniük őt? A 9. versben azt olvassuk, hogy a csillag, amelyik ezelőtt eltűnt, ismét megjelent. Ez a csillag most északról dél felé ment előttük, egészen Betlehemig. A szöveg pedig elmondja, hogy a csillag pontosan afölött a ház fölött állt meg, amelyben a

gyermek volt. Nem kellett tehát házról házra járniuk, és úgy keresni őt. A Sekináh-dicsőség pontosan megmutatta a keresett házat.

A 11. versben azt olvassuk, hogy < bementek egy házba - nem pedig egy istállóba (barlangba). Ez újból azt mutatja, hogy a két esemény nem esett egybe.

A vers azzal fejeződik be, hogy a pogányok leborulva imádták a Messiást. A Messiásnak az első zsidó és az első pogány imádása azonos módon kezdődött: a Sekináh-dicsőség megjelenése által. Ugyanígy elmondja a 11. vers, hogy három ajándékot hagytak ott, melyek öszövétségi szimbolikus jelentőséggel bírtak. Először az arany, ami a királyi uralom szimbóluma volt, másodszor a tömjén, ami az istenség szimbóluma volt, és harmadszor a mirha, ami a halál és áldozat szimbóluma volt. A három ajándék tehát a Messiás három tulajdonságát ábrázolta ki: a király, az Isten és az áldozat lényegét.

II. RÉSZ

Jézus tanítása és konfliktusa a farizeusokkal

Jézus és Nikodémus

(Jn 2,23-3,21)

A János 2,13-22 szerint Jézus a bemerítkezése utáni első páskaünnepén jött Jeruzsálembe. Amikor János bemerítette Őt, kezdődött el nyilvános szolgálata. De az első négy ill. hat hónapig nem feltétlenül folytatott nyilvános tevékenységet. Messiási igénye tekintetében nyugodt magatartást tanúsított. Összegyűjtötte apostolait, ekkor öten voltak a tizenkettőből. Eddig még nem mondta ki: én vagyok a Messiás. Most a bemerítése utáni első páska volt a fontos. Jézus Jeruzsálembe jött, és kétféle módon mutatkozott be. Az egyik bejelentése a nyilvánosság előtt az volt, hogy Ő a Messiás. Jó időpont volt ennek nyilvános kijelentésére, mivel a zsidók mindenfelől feljöttek Jeruzsálembe a páskaünnepre. így gyorsan elterjedt a hír a zsidó közösségekben, hogy egy férfi, akit a „Názáreti Jézusnak” hívnak azzal az igénnyel lépett fel, hogy ő a Messiás. Ez a hír így nemcsak Izraelen belül terjedt el, hanem a határokon túl is, a Római Birodalmon belül és kívül is.

A második mód, amivel a nyilvánosság elé lépett, a csodái voltak. A János 2,23-25-ben olvasunk erről. Azelőtt csak egyetlen csodát tett, amikor Kánában a vizet borrá változtatta (Jn 2,1-11). A háttértől függően, ahonnan jövünk, a vízből vagy gyümölcslé, vagy pedig bor lett. A zsidók tudják, hogy bor volt. Mi zsidók hagyjuk, hogy a zsidókeresztyének vitakozzanak azon, melyik volt a kettő közül, gyümölcslé-e, vagy bor. Mi azonban tudjuk, mit ittak a zsidó esküvői ünnepségeken. Ez az átalakulás egy csendes csoda volt, és csak kevesen szereztek tudomást róla. Most azonban, amikor Jeruzsálembe jött, hogy igényt támasszon a messiási címre, a csodái által vált nyilvánossá. Nyilvános szolgálatának első felében a csodáknak nagyon határozott célja az volt, hogy jelt adjon Izrael számára, hogy arra indítsa a népet, hogy döntésre jusson az Ő igényei tekintetében. Később még látni fogjuk, hogy az Úr csodáinak célja megváltozott. Most csak a következőket szeretnénk lesögezni: Csodatételeinek célja az volt, hogy jelt adjon Izraelnek, hogy Jézus

neyei tekintetében. Két dolog elismerését kívánta: Az O személyét, hogy Ő a Messiás, és az üzenetét, hogy Ő följánlotta nekik a királyságot, amiről a próféták jövendöltek. Ha elismerik Őt mint Messiást, lehetővé válna a számukra, hogy még a maguk korában meglássák a messiási Isten országa felállítását. De ez a királyság nem fog megjelenni, ha előtte nem ismerik el Őt mint Messiást. A csodák célja tehát az volt, hogy jelt adjon Izraelnek, hogy a nép döntésre juthasson.

Azon sokak közé, akik Őt hallották és látták, tartozott az a férfi is, akivel a János 3,1-ben találkozunk. „Volt a farizeusok között egy Nikodémus nevű ember.” Az a tény, hogy itt farizeusnak nevezi őt, elmond nekünk valamit az ő hitéről. A vallástörténet során gyakran használunk bizonyos fogalmakat annak leírására, hogy hol is állnak teológiailag egyes emberek. Ha mi például manapság valakit „baptistának” nevezünk, ez a következőket jelenti: Ez az ember azt vallja, hogy a bemeztés a kereszt-ség egyetlen helyes módja. És csak azok, akik elég idősek ahhoz, hogy higgyenek, és akik a szabadtító hitre jutottak, azokat lehet bemeztíteni. Ha valakit „lutheránusnak” nevezünk, ez valami mást jelent: Ő hiszi, hogy megengedett a gyermekek megkeresztelése, és

néhány csepp vizet elégségesnek tart erre. Különböző okok vannak, melyek érvényesek, amikor mi valakit baptistának, lutheránusnak vagy másképpen nevezünk. Bizonyos hitelvek valakit ilyené vagy olyanná tesznek. Ugyanez érvényes a farizeus-fogalomra is. Vannak bizonyos alapelvek, melyek valakit farizeussá tesznek.

Ezeknek az alapelveknek az egyike a következő volt: Egész Izraelnek része van az eljövendő Országban. Ez azt jelenti számukra, hogy mindenki, aki zsidónak született, automatikusan bejut az Isten eljövendő királyságába/országába. A pogányoknak először át kell térniük a zsidóságra, hogy erre minősítést nyerjenek. A zsidóknak ez a kvalifikáció automatikusan jár. Irataikban a következő kijelentés található: Ábrahám a pokolhoz vezető utolsó kapunál ül, hogy megragadjon minden zsidót, akik oda küldettek. Más szavakkal kifejezve: Ha bármilyen mennyei, bürokratikus hiba alapján egy zsidót a pokolba kül- denének, nem kell félnie, hiszen Ábrahám ott ül a kapuknál. Ő megmenti őt, mielőtt átmegy, mert egész Izraelnek része van az eljövendő Országban. Ez az alapja a különböző esetekben a folytatásnak. Amikor Keresztelő (Bemeztítő) János rámutatott a bűnökre, vagy amikor Jézus rámutatott

egyes bűnökre, gyakran ez volt a felelet: De hiszen mi Ábrahám fiai vagyunk, tehát ez nem jelent semmit sem a számunkra. Mi zsidóknak születtünk, mi amúgy is bejutunk az Isten országába. Azok, akik engedelmesek, különleges helyeket kapnak az eljövendő országban, de a farizeusi tanítás szerint elégséges volt zsidónak születni, hogy elvileg bejussanak. Farizeusi iratokban ennek a természetes születésnek egy bizonyos fogalom felel meg: „víztől születni”. Ez a víztől születni, fizikai megszületést jelent, és fizikailag zsidónak születni a farizeusok nézete szerint elégséges.

Most egy ilyen zsidó, ezzel a teológiai háttérrel jött Jézushoz, annak alapján, amit látott és hallott. De mielőtt a beszélgetésben mélyebb értelmű dolgokról került volna szó, ezt mondta Jézus: *„Bizony, bizony mondom neked: ha valaki nem születik újonnan, nem láthatja meg az Isten országát”* (Jn 3,3). Nikodémus ezt kérdezte erre: *„Hogyan születethetik az ember, amikor vén? Bemehet anyja mellébe és megszülethetik ismét?”* (4. v.) Nikodémusnak ezt a válaszát gyakran félreértik. Nagyon sok igehirdetés hangzik el erről a részről. Szívesen foglalkoznak vele az evangélisták is, akik a következőképpen magyarázzák Nikodémus szavait: O nem érti, mire gondol Jézus az

„újjászületni” vagy „újonnan születni” fogalmával. Nikodémus számára ez egy teljesen új fogalom lett volna. Azelőtt erről soha nem hallott. - Ha azonban a 4. verset pontosabban megnézzük, egyáltalán nem is ez volt a kérdése. Nem azt kérdezte, hogy miként születhet valaki újonnan. Hanem ezt: *„Hogyan születethetik az ember, amikor vén?”* Ha a probléma az új születés lenne, milyen szerepe lett volna akkor ebben az életkornak? Hogyan születik valaki újonnan, amikor öreg, vagy ha fiatal vagy egy gyermek? Úgy látszott, hogy Nikodémusnak volt valami fogalma az újonnan születésről, mert a farizeusi iratokban sokszor használták ezt a fogalmat. Amit nem értett az volt, hogyan tapasztalhatja meg valaki ilyesmit, ha már elért egy bizonyos életkort és egy bizonyos állapotot.

Meg nem értésének oka a következő volt: A rabbinusi tanítás szerint hat lehetőség volt az újjászületésre. S ezek a lehetőségek a természetes élet terében játszódhatnak le, abban a térben, amelybe a víz által történt születéssel lehet bejutni. E hat lehetőség közül Nikodémusnak kettő nem állt rendelkezésére, négy igen.

Az első mód az újjászületésre az volt, amikor egy pogány áttért a zsidóságra. Őt „újonnan születettnek” jelentették ki. Nikodé-

mus zsidónak született, és ezért neki nem kellett áttérnie. Ez a lehetőség ennek következtében Ni- kodémus számára nem állt fenn.

A második mód az újonnan születésre az volt, amikor valakit királlyá koronáztak. Ha egy férfit királlyá koronáztak, őt is „újonnan születettnek” jelentették ki. János sehol nem mondja, hogy Nikodémus tagja lett volna a Dávid házának. Ez volt az egyik előfeltétel. De még ha az is lett volna, a zsidók a történelemnek ebben az időszakában a Római Birodalom uralma alatt álltak, így ez a lehetősége sem volt meg. Az első két lehetőség tehát Nikodémus számára nem létezett. A további négy azonban lehetséges volt. Az első volt a „bár micváh”, ami egy zsidó fogalom, és a jelentése „a törvény fia”. Ez egy szertartás, ami a fiúgyermek 13 éves korában történik. Elmek során elkötelezi magát a törvénynek. A rabbinusi tanítás szerint eddig az életkorukig a szülők voltak felelősek fiúgyermekük bűneiért, utána azonban már maga a fiú volt a felelős. Ugyanígy most már felnőttnek is számított. Zsidó törvény szerint egy istentisztelethez tíz felnőtt férfi szükséges, és a bár micváh megtörténte után ennek értelmében a fiú e tíz férfi egyike lehetett. Nikodémus túl volt a 13. éven, amikor Iézus

hoz jött, és ez a lehetőség az újjászületésre már a háta mögött volt.

A negyedik mód a házasságkötés volt. Ha egy zsidó házasságot kötött, átment egy olyan szertartáson, amelynek végén „újjászületettnek” jelentették ki. János e fejezetben sehol sem említi Nikodémus feleségét. Mi mégis tudjuk az 1. vers alapján, hogy házas ember volt. E versben ugyanis két címet adnak neki, melyek közül az első a farizeus, ami önmagában véve még semmit nem mond a házas állapotról. De másodikként a zsidók egy főemberének nevezik. Ez azt jelenti, hogy egyike volt a szanhedrin (a nagytanács) 71 tagjának. Alapkövetelmény volt, hogy a nagytanács tagjai házas emberek legyenek. Egyedülálló férfi ennek a követelménynek nem felelt meg. A zsidók akkoriban 16-20 éves korukban házasodtak. Tehát valamikor ebben az életkorban élte meg Nikodémus ezt a fajta újjászületést.

Az ötödik mód a rabbiként való beiktatás volt. Amikor egy férfit beiktattak mint rabbist, akkor újonnan születettnek jelentették ki. Nikodémusra mindkettő érvényes, ő vezető farizeus és a szanhedrin tagja volt. Ebből az derül ki a számunkra, hogy rabbi volt. A beiktatás kb. 30 éves korban történt. Ekkor tehát harmadszorra született újjá.

E három lehetőségen kívül, a farizeusi zsidóságban már csak egy további volt az újjászületésre. Ez a hatodik lehetőség az volt, hogy valaki vezető legyen egy rabbinus iskolában, ami azzal a felelősséggel járt, hogy jövődó rabbikat kellett kiképeznie, őket szolgálatba állítania és beiktatnia erre a feladatra. Abból a módból, ahogyan Jézus Nikodémust a 10. versben megszólította, kiderül hogy ő elérte ezt a tisztséget az akkori zsidó társadalomban. Jézus így szól ott: „Te Izrael tanítója vagy”. Egyes fordítások szerint „egyik tanítója”, mások szerint viszont „Izraelnek a tanítója”. Ez utóbbi az eredeti görög szöveg helyes fordítása. Gyakran előfordult, hogy olyan csoportok végezték az Újszövetség fordítását, akik nem értették ezeket a finom, zsidó eredetű különbségeket. Gyakran nem vették észre a különbséget az „egy tanító” és az „a tanító” között. A zsidók számára világos különbségek vannak egy rabbi (rab) és egy rabbi iskola feje (rabban) között. Tehát, mivel Jézus, Nikodémust Izraelnek „a tanítójaként” szólította meg, tudjuk, hogy Nikodémus maga mögött tudhatta ez utóbbi lehetőséget is, azt ti. hogy rabbinusi tanítás szerint újjászületett.

Mivel Nikodémus tudatában volt ennek, megérthetjük, mire

gondolt Nikodémus, amikor megkérdezte Jézust, hogyan „születhet egy ember újonnan”, ha már vén, ha a rabbinusi tanítás szerint minden lehetőséget maga mögött hagyott már, hogy újjászülessen. Pontosan ez áll Nikodémus kérdésének a háttérében, a 4. versben. Az 5. versben ezt mondta neki Jézus: „Bizony, bizony mondom neked, ha valaki nem születik víztől és Szellemtől, nem mehet be az Isten országába.” így mondta Jézus: „víztől és Szellemtől született”. A Szellemtől születés azt jelenti, hogy Isten Szelleme megújítja a mi természeti szellemünket. így születünk mi újonnan, s ez az újonnan születés az, amire nekünk szükségünk van, hogy bemenetelünk legyen az új Királyságba. Az újjászületés mind a négy módja, amelyeken Nikodémus túl volt, s amelyek kivétel nélkül a természeti közegben játszódtak le, nem volt elégséges. Amíg ő szellemileg „újonnan nem született”, nem juthat be az Isten országába. A következő kérdés, amire Nikodémus még gondolhatott, hogyan lehet szellemileg újonnan születni, és pontosan ezt világítja meg Jézus a számára. Ebben két lépésről van szó: Egy lépést Istennek kell megtennie, a másikat pedig az embernek. A 14. és 15. versben ezt írja János: „És ahogyan Mózes

pusztában, úgy kell az Emberfiának is felemeltetnie, hogy aki hisz, annak örök élete legyen őbenne". Az első lépést Isten teszi meg. Ő elküldte a Fiát, hogy O legyen a végleges engesztelő áldozat. Amikor az Úr Jézus meghalt a kereszten, az egész világ számára kínálta fel a szaba- dítást. De önmagában véve, ez az „objektív üdvösség” még senkit nem mentett meg. Mert mindenképpen egy második lépésre is szükség van. Ez az emberi felelősséggel van összefüggésben. Az egyes embernek el kell fogadnia azt, amit a Fiú felajánlott neki. A János evangéliumának legismertebb verse a 3,16, amely éppen ezt a két lépést ismétli meg. Az első lépés: Úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszerűlt Fiát adta. S ez az első lépés Jézus Krisztusnak a kereszthalálával lezárult. Isten mindent megtett, ami szükséges ahhoz, hogy mindenkinek felkínálja az üdvösséget. De egyedül az a tény, hogy az üdvösség mindenki számára el van készítve, még senkit sem ment meg. Mert most kell jönnie a második lépésnek. Az egyes embernek hinni kell azt, amit a Fiú felkínált neki. Annak, aki hisz, örök élete van. Azon pedig, aki nem hisz, örökké az Isten haragja marad rajta. És mielőtt Nikodémus meg nem teszi ezt a második lépést, és nem fogadja el Jézust mint a messiási Királyt,

nem látná meg sem az Isten királyságát, sem nem tudna bejutni oda.

Nikodémus számára ez teljesen új gondolat volt. Első hallásra automatikusan nem is tudta ezt elfogadni. Azok, akik valamelyik zsidó misszió munkájában dolgoznak, hamar megtanulják, hogy egy zsidó ember csak nehezen tud hinni, amikor először hallja az evangéliumot. Olykor megtörténik ugyan, de rendkívül ritkán. Normális körülmények között egy zsidó mindig egy belső harcot él át. Ez szellemi, mentális, pszichológiai harc. Át kell alakítania, át kell programoznia az egész gondolkodás- módját mielőtt el tudja hinni, hogy Jézus a Messiás. Nikodémus számára is elkezdődött ez a harc, pontosan ekkor, és mintegy három évig tartott. Nikodémus összesen háromszor kerül említésre a János evangéliumában, kétszer a 7. fejezetben. Itt még hitetlen, de már azok közé tartozik, akik közbeléptek Jézus érdekében, hogy a nagytanács is meghallgassa Őt. Harmadszor a 19. fejezetben találkozunk vele - és ezt az igehelyet „a Messiás halála” című fejezetben közelebből is szemügyre fogjuk venni, és ahol abból indulhatunk ki, hogy Nikodémus ezt a harcot mint hívő ember fejezte be.

Mivel Nikodémus a zsidó társadalomban olyan híres volt, a

zsidó iratokban sem lehetett teljesen mellőzni - és ez nem is történt meg. Ezért más zsidó iratokból többet is megtudhatunk róla. Azokban az időkben a rabbinusok nem kaptak fizetést rabbi-tevékenységük gyakorlásáért, hanem mindenkinek volt valamilyen kézművesfoglalkozása vagy egy üzlete, amivel biztosíthatta a megélhetését. így fizetés nélkül taníthatta a Bibliát. Manapság a rabbik fizetést kapnak a gyülekezeteiktől, ahogyan a lelkészek is az egyházaiktól. De akkoriban nem ez volt a helyzet. Pál például sátoresztő volt. Nikodémus vízkutató, ill. forrásfelderítő volt. Egy olyan országban mint Izrael, amelyben nincs sok víz, nagyon jó jövedelemre lehet szert tenni, ha valaki ért hozzá, hogy vizet találjon. Zsidó iratokból tudjuk, hogy Nikodémus Jeruzsálem legtehetősebb lakosai közé tartozott. Ugyanezek az iratok arról is szólnak azonban, hogy ő, miután Jézusban hívő emberré lett, nagyon elszegényedett, és szegényen is halt meg. A rabbinusok azért jegyezték fel ezt a történetet, hogy óvjanak attól más zsidókat, hogy Jézusban hívőkké váljanak, mert különben hasonló szerencsétlenségben lenne részük. Lehet, hogy Nikodémus testileg

de lélekben-szellemben gazdagon halt meg. Egykor helye lesz a messiási Királyságban.

Annak a témának a tekintetében, amit a 2. részben tárgyalni akarunk, a következő bír fontossággal: Itt találkozunk az első vitával Jézus és egy farizeusi vezető között, aki a szanhedrin tagja. Amit már most is láthatunk az, hogy Jézus vitatni fogja a rabbinusi zsidóság egyes alapvető tanításait. Ettől kezdve az eseményekkel a különböző evangéliumokból, párhuzamosan fogunk foglalkozni.⁴

KONFLIKTUS EGY LEPRÁS MEGGYÓGYÍTÁ- SA KAPCSÁN

*A gyógyítás (Mk 1,40-45;
Mt 8,2-4; Lk 5,12-16)*

A leprát a mózesi törvényben különös módon kezelték. Ez a betegség látszólag mindig isteni büntetés volt. Amikor Isten büntetett, ezt gyakran a lepra által tette. Egy élő test tisztátalanává válásának egyik lehetséges oka volt, ha valaki megérintett egy leprás beteget. Viszont csak egy pap jelenthette ki valakiről, hogy bélpoklos. Attól a naptól kezdve, amikor valakit bélpoklosnak nyilvánítottak, meg kellett szaggatnia a ruháit, s abban kellett járkálnia. Az arcát az

⁴ Az előadások tanulmányai során erre munkalapok álltak rendelkezésre a szinoptikus evangéliumi szövegekkel.

orrától lefelé el kellett takarnia, s amikor valaki szembejött vele, kétszeresen figyelmeztetnie kellett a környezetét, ezt kiáltva: „tisztátalan, tisztátalan!”, nem azt, hogy leprás. És mindenki, aki megérintette, szertartási szempontból tisztátalanná vált. Amikor valakit leprásnak jelentettek ki, kizárták a társadalomból. A városnak egy elkülönített részében kellett élnie, amely csak ezt a célt szolgálta. Nem volt szabad belépnie a szent sátorba, a templomi körzetbe, és nem nyerhette el a szellemi áldásokat. Mindez az isteni ítélet látszatát hordozta magán.

Fontos még a következőket megjegyezni: Attól kezdve, hogy a Mózes öt könyve elkészült, egyetlen híradás sincs egy zsidóról sem, aki meggyógyult volna a leprából. Mirjám esete még az öt mózesi könyv befejezése előtt történt, Naámán pedig szíriai volt, nem zsidó. Tehát Mózesről Jézusig nincs egyetlen beszámoló sem egy ilyen gyógyulásról. Most viszont a Mózes könyvében két hosszú fejezet - a 3Mózes 13-14 több mint 50 verssel, arról szól, mit kellene tenni, ha valakit meggyógyítottak volna a leprából. Ha egy zsidó leprás elment a papsághoz azzal a kijelentéssel, hogy meggyógyult a leprából, azon a napon két madarat kellett áldoznia. Az egyik madarat megölték, a

másikat bemártották az első madár vérébe és szabadon engedték. Azután hét napig vizsgálni kellett az esetet.

Először is: Valóban leprás volt-e az illető? Mivel csak egy pap nyilváníthatott valakit leprásnak, kellett lennie egy ilyen feljegyzésnek. Ha a válasz „igen” volt, megvizsgálták, hogy valóban meggyógyult-e. Ha erre is „igen” volt a felelet, harmadszorra azt kérdezték, milyen körülmények között történt a gyógyulása, hogy megvizsgálják, valóban a törvénynek megfeleltek-e ezek. Ha minden válasz „igen” volt, a nyolcadik nap tele volt szertartásokkal, amilyen a négy áldozat, egy vétekáldozat, egy olyan áldozat, amely mellett el kellett haladni, egy égőáldozat és egy ételáldozat. Vért vettek a vétekáldozatból és azzal három helyen megkenték az érintett testét: a jobb fülénél, a jobb hüvelykujjánál, és a jobb lábának nagyujjánál. Ugyanezt tették a második áldozat vérével is. Aztán vették az olajat és megkenték vele ugyanazokat a helyeket a testen. Ezután pedig ismét befogadták ezt a férfit a zsidó közösségbe. Újra megengedett volt a számára a templom környékére való belépés. Ezek a részletek Mózesről származtak, de a papoknak egyetlen lehetősége sem volt ennek gyakorlására, mert azóta egyetlen

feljegyzett eset sem történt. A rabbinusi iratokban sokféle kezelési mód van leírva, de a lepra esetében teljes hallgatást tanúsítanak ezek az iratok. Isteni ítélet látszata miatt is alakult ki az idők folyamán az a tanítás, hogy egy zsidó leprás soha nem gyógyulna meg, hacsak a Messiás nem jönne el. Röviddel Jézus eljövetele előtt a rabbinusok a csodákat két kategóriába sorolták. Az első kategóriába tartoztak azok a csodák, amelyeket mindenki meg tudott valószínűsíteni, ha Isten képessé tett erre. De volt a csodáknak egy másik kategóriája is, melyeket messiási csodáknak neveztek, ezek olyan csodák voltak, melyeket csak a Messiás tud megtenni. Ebbe a második kategóriába három csoda tartozott. A magyarázat során látni fogjuk, hogy minden alkalommal, amikor Jézus egyet e három csoda közül tett, a zsidók másként reagáltak, mintha az első kategóriába sorolt csodát tett volna, melyek nem voltak messiási jellegűek. S a második (messiási) kategóriába tartozó első csoda egy zsidó leprás meggyógyítása volt. Ha ezt a zsidó háttérrel ismerjük, megérthetjük, miért történtek úgy a dolgok, amint történtek.

A Márk 1,40-ben és a Máté 8,2-ben egyszerűen arról olvasunk, hogy a férfi bélpoklos kivetett volt. De Lukács mint orvos, min

dig több részletet is leírt, ha gyógyításról volt szó. Például a többi evangélista, amikor a tevéről és a tű fokáról szóló példázatot leírják, egy varrótűnek a fokát írják le. Csak Lukács használ egy másik fogalmat, mégpedig az operációs tű hasonlatát. Ez nagyon jellemző Lukácsra, utal a hivatására. A Lukács 5,12-ben tehát azt olvassuk, hogy a férfi tele volt leprával. Ez azt jelenti, hogy a betegség teljesen kifejlődött, és már nemsokára a férfi meg fog halni. A Márk 1,41-ben ezt mondja ez az ember: *„Ha akarod, meg tudsz tisztítani”*. Nem azt mondta, hogy *„meggyógyíthatasz”*, mert ez a betegség huzamosan tisztátalanná tett.

A Lukács 4,13-ban Jézus megérintette őt. Ez a szeretetnek a cselekedete volt, mert először történt, amióta a férfit tisztátalannak nyilvánították, hogy valaki megérintette őt. Attól a naptól fogva, amikor leprásnak nyilvánították, érinthetetlen volt. Jézus érintése azonban meggyógyította a férfit, és megtörtént a három messiási csoda közül az első. Figyeljük meg, mit mondott neki a Lukács 5,14-ben: *„Ő pedig megparancsolta neki: 'Senkinek ne mondd el ezt, hanem menj el, mutasd meg magad a papnak, és ajánlj fel áldozatot megtisztulásodért, ahogyan Mózes elrendelte, bizonyságul neked'”*. A papsághoz küldte ezt a férfit, hogy

elindítsa a 3Mózes 13 és 14-ben foglalt folyamatot. Ennek okát a 14. vers végén olvashatjuk: „... *bizonyosságul nekik*”, vagyis a zsidó vezetőknek. Azt szeretné, hogy igényét komolyan vegyék. A férfi tehát elment a papokhoz és közölte, hogy ő egy meggyógyult leprás, és az a kívánsága, hogy feláldozzák a két madarat.

A következő hét nap alatt, az esetet a továbbiakban felsorolt három szempont szerint pontosan megvizsgálták: Először, valóban leprás volt-e; másodsor, ha igen, valóban meggyógyult-e; harmadszor pedig, a legfontosabb - egy Názáreti Jézus nevű férfi gyógyította-e meg őt? A zsidó társadalomban mindenki, aki meggyógyított egy kivetettet, automatikusan igényt támasztott arra is, hogy ő a Messiás. Megismételve tehát, azzal, amit most tudunk, jobban meg tudjuk érteni, mi történt. A Lukács 5,16 szerint Jézus visszavonult a puszta imádkozni. S azért imádkozott, ami most a következőkben történni fog. Ez eljuttat a második ponthoz.

A megfigyelés fázisa **(Mk 2,1-12; Mt 9,1-8; Lk 5,17-26)**

Az, amit a továbbiakban annak a kornak a zsidó joggyakorlatáról tudnunk kell, a következő: Valahányszor megjelent egy messiási mozgalom, azt a

két lépésben meg kellett vizsgálni. Az első fázis a megfigyelés fázisa volt. Férfiakat küldtek ki, hogy megfigyeljék, mit mondtak, tanítottak és tettek. Ekkor nem tehettek fel kérdéseket, és nem fogalmazhattak meg ellenvetéseket. Az egyetlen, amit tehettek, a megfigyelés volt. A megfigyelés fázisa után ismét visszatértek ezek a férfiak Jeruzsálembe, és be kellett számolniuk arról, amit tapasztaltak, hogy döntést lehessen hozni. „Fontos” volt-e vajon ez a mozgalom, vagy sem? Amennyiben ezt a döntést „nem fontosnak” ítélték, ejtették az esetet. Viszont ha „fontosnak” értékelték, következett a vizsgálat második szakasza, amit a kikérdezés fázisának neveztek. Egy további delegációt küldtek ki, akik most már kérdéseket tehettek fel és ellenvetéseket tehetek, azzal a céllal, hogy elfogadják, vagy elutasítsák a kérdéses személyt Messiásnak.

Mivel Keresztelő (Bemerítő) János egy királyt és egy királyságot hirdetett, ami utalást jelentett a Messiásra, őt is alávetették a kikérdezés mindkét fázisának. Most Jézusnak is végig kellett mennie a két vizsgálati fázison. A nevezett bibliai helyeken az első fázist látjuk, a megfigyelés fázisát. A Márk 2,1- ben azt olvassuk, hogy a kikérdezés Kapernaumban történt. Ez a város sok kilométernyi távol-

ságban van Jeruzsálemtől északra. Tehát igen nagy távolságban vagyunk a fővárostól. Vegyük azonban figyelembe azt, amit a Lukács 5,17-ben találunk: *„Amikor az egyik napon tanított, ott ültek a farizeusok és a törvénytudók, akik Galilea és Júdea különböző falvaiból, továbbá Jeruzsálemből jöttek, az Úr ereje gyógyításra indította őt”*. Világosan meg kell értenünk azt, amit Lukács itt mond. Nem néhány helyi farizeussal van itt dolgunk, akik meg akarták hallgatni, amit Jézus mond. Azt mondja - sokkal részletesebben -, hogy írástudók és farizeusok voltak ott a környék minden helységéből és vidékéről: Galilea és Júdea különböző falvaiból, meg Jeruzsálemből. Mindezek a szellemi vezetők Kapernaumban voltak. A kérdés, miért? Nem volt akkor Kapernaumban „egyházi gyűlés”, miért mentek akkor mindnyájan oda?

Az okot az az esemény szolgáltatta, amivel éppen az előbb foglalkoztunk: a zsidó leprás beteg meggyógyítása. Ez a megfigyelés első fázisa. Normális körülmények között nem kellett mindenkinek ott lennie. A szanhedrinnek egy kis küldöttsége elég lett volna. Most azonban nemcsak olyan valakiről van szó, aki kijelentette, hogy ő a Messiás. Itt valaki 'látszólag' egy messiási csodát tett. Olyasmit tett, amit csak a Messiás

tehetett. Ezért határozták el, hogy elmennek Kapernaumba. Emlékszünk rá, hogy ekkor nem volt szabad kérdéseket feltenniük. Amit azonban tehettek, a megfigyelés volt.

Amikor kiderült, mit tanít Jézus, négy barátja egy béma férfit hozott oda, hogy meggyógyuljon. De nem tudtak odajutni Jézushoz, hiszen ott voltak a főemberek, és elzárták a bejáratot. Ezért átmentek a ház másik oldalára, ugyanis minden háznál volt egy lépcső, amelyik felvezetett a tetőre, így fel tudták oda vinni a barátjukat. Ez biztosan megerősítő volt, mert a férfi bénán feküdt. Amikor felértek a tetőre, megbontották azt, ami feltehetően felizgatta a ház tulajdonosát. De a Biblia nem szól róla, hogyan reagált a háztető megrongálására. Mindenesetre a nyílás akkora volt, hogy az embert ágyával együtt le tudták eresztetni Jézus lábai elé. Hasonló esetekben Jézus cselekedett a gyógyulás érdekében, most azonban nem ez történt. Ehelyett egy megállapítást tett, a Márk 2,5 szerint ezt mondta Jézus: *„Fiam, megbocsáttattak a bűneid”*. Jézus pontosan tudta, hogy egy ilyen kijelentéssel, amellyel igényt jelentett be olyan tekintélyre, amilyennel csak Isten rendelkezett, vagyis a bűnök megbocsátására, a szabadítás/üdvösség értelmében,

igen komoly kérdéseket fog felvetni a jelenlevő farizeusok és írástudók fejében.

Ekkor azonban nem volt megengedett a számukra, hogy kérdéseket tegyenek fel. Sőt semmilyen tiltakozást sem fogalmazhattak meg. Az egyetlen, amit tehettek a megfigyelés volt. Ha voltak is ellenvetéseik, nem volt szabad hangot adniuk annak. Ezt olvashatjuk a Márk 2,6 végén: „...és tanakodtak szívükben”, valamint a Máté 9,3-ban: „Ekkor néhány írástudó így szólt magában...”. Azonban csendes ellentmondásuk kiderül a Márk 2,7-ből: „Hogyan beszélhet ez így? Istent káromolja! Ki bocsáthat meg bűnöket az egy Istenen kívül?” S helyes is az ő teológiájuk. Senki sem bocsáthat meg bűnöket az üdvösség értelmében, csak egyedül Isten. S ez két dolog közül egyet jelent: Jézus vagy istenkáromló, vagy az, amit ő maga jelent ki magáról - ti. hogy Ő a messiási személy. Most, amikor Jézusra irányult a figyelem, feltett nekik egy kérdést, és ehhez egy szokásos zsidó érvelésmódot, amelynek során az ember egy kérdést tesz fel, hogy választ adjon egy másik kérdésre.

Jézus tehát felvet egy kérdést, hogy válaszoljon a kérdésükre. Ez a kérdés a Márk 2,9-ben található: „*Mi könnyebb, azt mondani a bénának: Megbocsáttattak bűneid! - vagy*

azt mondani: Kelj fel, fogd az ágyadat, és járj?” A tulajdonképpeni kérdés ez: Mit könnyebb mondani?

Egyszerűbb-e azt mondanom ennek a szegény embernek: „Megbocsáttattak a bűneid”, vagy ezt: „Állj fel, mert meggyógyítottalak”? Természetesen egyszerűbb ezt mondani: „Megbocsáttattak a te bűneid”, mert ez nem igényel látható bizonyítékot. Megtehetném most ezt a kijelentést, és hallhatnám, amint a hallgatóság ezt mondja: „Mostantól fogva mindegy, hogy hiszel, vagy nem hiszel, mindegy mit teszel, vagy mit nem teszel: A bűneid örökre megbocsáttattak. Tehát ne legyen gondod örök jövődöd fölöl.” Miután megtettem volna ezt a kijelentést, nem lenne lehetőség annak megvizsgálására, hogy ez a kijelentés helyes-e vagy sem. Tehát nem lenne szükségem látható bizonyítékra. Azonban ha mindkét lábatok eltört volna, és ezt mondanám: „Öt perc múlva mindnyájan meggyógyultok, és indulhattok egy kis kocogásra”, az sokkal nehezebb lenne a számomra. Öt percen belül mindezt látható módon kell bizonyítanom.

Itt tehát egyfajta rabbinusi logikával találkozunk. Az ember azt bizonyítja, ami könnyebb, miközben azt teszi, ami a nehezebb. A nehezebb, a bénának megígérni a gyógyulást, és meg is gyógyítani

öt. Jézus aztán elhagyta azt a helyet, mikor meggyógyította a bénát. Ez volt az azonnali bizonyíték. A Márk 2,12-ben felállt, és vette az ágát. A Lukács 5,25-ben rögtön felállt mindenkinek a szeme láttára és fölvette az ágát. A főemberek azonnal látható bizonyítékot kaptak. Jézus megtette a nehezebb dolgot, hogy bizonyítsa, hogy elmondhatja a könnyebbet. Ez így hangzott: „Megbocsáttattak a te bűneid.” S ha elmondhatta az egyszerűbbet, akkor az Ő, amire igényt tartott, Ő volt a Messiás.

Ezért nyilvánvaló, hogy ha ez a küldöttség visszamenne Jeruzsálembe, és elmondaná beszámolóját, ez az ítélet hangzana el: Ez a messiási mozgalom a Názáreti Jézus körül jelentős. Tehát ettől az időponttól kezdve, a fordulatig - amelyre később visszatérünk - alávetnék Jézust a kihallgatás második fázisának, a kihallgatásnak. Ettől kezdve a farizeusok követnék Jézust, teljesen mindegy hová is menne. De ettől az időtől kezdve, most már kérdéseket is tennének fel, és ellenvetéseket fogalmaznának meg, hogy olyan alapot teremtsenek, amelyen elfogadhatnák, vagy elutasíthatnák az Ő tanítását.

A kihallgatás fázisa (Mk 2,13-17; Mt 9,9-13; Lk 5,27-32)

Azzal az időponttal kezdjük, amikor Jézus a hetedik tanítványát, Máté apostolt elhívta, aki foglalkozása szerint vámszedő volt. A zsidó (rabbinusi) törvény szerint tilos volt vámszedőnek lenni. Egyes zsidók azonban elhatározták, hogy fizetnek egy ilyen állásért. Nem azért, mintha a fizetés meglehetősen jó lett volna, hanem annak alapján, amit Róma engedélyezett nekik. Ha a római hivatal úgy döntött, hogy 'Herr Kohn- nak' öt sékel adót kell fizetnie, a vámszedő tíz sékelt is követelhetett tőle. Akkor öt sékelt továbbított Rómába és öt sékelt megtartott magának. Ezért a vámszedőket két ok miatt is gyűlölték. Egyrészt azért, mert a római megszálló hatalomnak dolgoztak, másrészt pedig mert meggazdagodtak, amennyiben a saját népüket is meglopták közben. Ha egy férfi vámszedő lett, hivatalosan kizárták a zsidó közösségből. Ezután már csak kétféle ember tartott kapcsolatot a vámszedőkkel: más vámszedők és a prostituáltak. Mások egyáltalán nem

Az 1. században kétféle vámszedő volt, mindkettőről el lehetett mondani, hogy rosszak. De az egyik fajta még rosszabb volt mint a másik. A jobb fajta

azok voltak, akik a jövedelemadóért voltak felelősek. A rosszabbak pedig a városkapunál ültek voltak. A Lukács 5,27-ben olvasható, hogy ő a vámszedő asztalnál ült, ami azt jelenti, hogy ő ennek a foglalkozásnak a második fajtáját gyakorolta. Egy ilyen vámszedőnek mondta Jézus: „Kövess engem”. Normális körülmények között egy ilyen fontos pozíciót nem hagy el az ember csak úgy egyszerűen, de Máté megállapította, hogy a Messiás tekintélye felülmúlja Róma tekintélyét. Így a Lukács 5,28-ban ez olvasható: „Az otthagytott mindent, felkelt és követte őt.”

Ez a pillanat jelezte Máté újonanszületésének időpontját. S mivel e napon újonnan született, „nagy vendégséget készített az Úrnak” (29. v.), mintegy születés-napi ünnepséget rendezett. Milyen személyek keresik fel vajon ezt az ünnepséget? Csak más vámszedők és prostituáltak - s pontosan ez a két csoport volt ott. De ez esetben volt még egy további csoport is, akik rendes körülmények között nem lettek volna ott: Jézus és hat apostola, akik akkor már vele jártak. Jézusnak ez a magatartása szembenállt a farizeusi törvényekkel a vámszedőkkel kapcsolatban. Ezért tiltakoztak, amit most kifejezésre is juttattak. „Amint a farizeusok közül való írástudók látták, hogy bűnösökkel és vámszedőkkel eszik együtt, szóltak tanítványainak, hogy a vámszedőkkel és bűnösökkel eszik” (Mk 2,16). Az a kérdés, amit itt a farizeusok vizsgáltak a következő volt: Ha Jézus valóban a Messiás lenne, nem állt volna szóba a társadalomnak e rossz hírű osztályával.

Jézus három pontban válaszolt erre (Mt 9,12-13). Először is: „Nem az egészségeseknek van szükségük orvosra, hanem a betegeknek”. A farizeusok is úgy látták, hogy a vámszedők szellemi szempontból betegek. Nem kellett-e akkor azokhoz mennie, akiknek szellemi gyógyulásra volt szükségük?

Másodszor: A farizeusok áldozatokat mutattak be, de a könyörületes-séget nem ismerték. A „sokat áldoztak”, azt jelentette, hogy nagyon ügyeltek rá, hogy eleget tegyenek a mózesi törvények külső követeléseinek. De nem voltak ilyen gondosak a belső követelések megtartásában. Például annak, hogy gyakorolják a könyörületes-ség követelményeit. S a könyörületes-ség hiánya megmutatkozott a vámszedőkkel szemben hozott sokféle törvényben is. Harmadszor: Nem az igazak azok, akiket megtérésre kell hívni, hanem a bűnösök. A farizeusok önmagukat az igazak közé számították és azon a véleményen voltak, hogy a vámszedők szellemileg mind betegek és gonosz bűnösök. Miért ne kel-

lett volna Neki ezért az ilyen megvetettekhez mennie, hogy megértésre hívja őket?

Ez a fajta vita most folytatódni fog, amíg eljutunk a nagy fordulóponthoz, amivel majd később fogunk foglalkozni. A farizeusok mindenhová követni fogják Őt, harcolni fognak minden ellen, amit Ő tesz, mond és tanít.

A konfliktus a misnával kapcsolatban

S most elérkezünk Jézus és a farizeusok közötti vitának egyik lényeges pontjához. Itt a szabályok és törvények egyik olyan rendszeréről van szó, amelyek az előző négy évszázadban alakultak ki, és Jézus idejében egyenlővé tették őket a Szentírás tekintélyével. Annak megértéséhez, miről volt szó ebben a vitában, és végül miért utasították el Jézust a farizeusok, szükség van némiképpen a háttér tanulmányozására. Amikor a zsidók visszatértek a babiloni fogságból, a szellemi vezetők felismerték a fogság okát, ami a mózesi törvényekkel szembeni engedetlenség volt. Az írástudó Ezsdrás (az Ezsdrás könyvéből) erre fel összegyűjtötte a szellemi vezetőket egy speciális iskolában. Ennek az iskolának a neve „a szofrím iskola” volt, ami azt jelenti, hogy „az írástudók iskolája”. A

szofrím, a többes száma a szofer szó egyes számának.

Ennek oka a következő volt. Nagyon komolyan vették a 613 törvény mindegyikét, amelyeket Isten Mózesnek adott. Tudnunk kell, hogy Isten 613 törvényt adott Mózesnek, nemcsak a tízparancsolatot. Minden egyes törvényt elővettek és intenzíven tanulmányoztak. A cél az volt, hogy Isten törvényeit megmagyarázzák a zsidó népnek. Mit jelent ez meg az a speciális törvény? Mit kell figyelembe venni a megtartásánál? Mivel lehet megszegni ezt a bizonyos törvényt? Az által, hogy az emberekkel megismertessék az egyes törvényeket, kerültek az emberek abba a helyzetbe, hogy megtarthassák a törvényt, nehogy újra isteni büntetést váltsanak ki, és újra fogságba kelljen menniük.

Ez így rendben is volt. Azt tették, amit ma a Biblia minden tanítója tesz. Vették a bibliai szöveget és magyarázták a hallgatóknak annak jelentését. Amikor azonban kihalt ezeknek a tanítóknak az első generációja, a második generáció még komolyabban vette a feladatát. Azt mondták, hogy nem elég csupán a törvény magyarázata. Azt mondták, hogy most „kerítéseket” fognak építeni a törvény körül. Most a 613 törvény mindegyike körül, „kerítéseket” építettek az írástudók iskolájában. Ezek új szabályokból és új törvények-

bőbi álltak, amelyek a 613 mózesi törvényre épültek.

E mögött a következő gondolat húzódott meg: A zsidó ember esetleg megszegheti e kerítés egy törvényét, de ez megakadályozhatná, hogy az eredeti 613 törvény egyikét szegje meg, ami újra egy isteni büntetést vonna maga után. Ez a folyamat a következő 400 esztendőn át tartott.

A Biblia tanítói egy határozott elvet alkalmaztak: Megtörténhet, hogy az egyik írástudó eltérő felfogást vall mint egy másik, de a Mózes-adta törvény tekintetében meg kell egyezniük. Ezt a törvényt közvetlenül Isten adta Mózesnek, és az abszolút mértékben szent. A 613 törvény felett nem kellett vitát folytatni, mert ezek Isten által adott törvények voltak. Azonban a rabbinusi törvényeik kialakítása során vitát folytathattak egymás között, amíg többségi határozat alapján döntésre nem jutottak. Amikor egy ilyen törvényt kiadtak, az kötelező volt minden zsidó számára szerte a világon.

E törvények kialakításánál egy további rabbinusi elvet is felhasználtak, amit „pil-pul”-nak neveztek. Ez a pil-pul egy héber szó, aminek jelentése borsos vagy erős. A logikája ennek az volt, hogy ha van egy állítás, hány új állítást le

het még levezetni abból? Egy példával szemléltetem ezt:

A mózesi törvény háromszor mondja, hogy egy kecskegidát nem szabad az anyja tejében megfőzni. E törvény alapja eredetileg egy kánaánita szertartásnak a tilalma volt. A kánaániták között szokás volt, hogy az elsőszülött kecskegidát elválasztották az anyjától. Akkor megfőtték az anyakécskét és utána a gidát elevenen megfőzték az anyja tejében. Ez egy elsőszülött-áldozat volt az istenüknek, Baálnak. A zsidóknak J nem volt szabad ezt a gyakorlatot követni. Ezért mondta Mózes, I hogy ne főzzétek meg az újszülött | állatot az anyja tejében. Mózes ezt | az utasítást mintegy 1400 évvel I Krisztus születése előtt adta ki. | Közben elmúlt **1000** esztendő, és J már nem léteztek kánaániták. Már j senki sem végezte ezt a szertartást, és ennek a parancsolatnak az eredeti oka már feledésbe merült. I Az írástudók (szofrím) most felvetették a kérdést, hogyan lehetne bebiztosítani, hogy soha sehol ne történjen meg, hogy megfőznek , egy fiatal állatot az anyja tejében. ; E helyen kerül sor a 'pil-pul logi- í ka' alkalmazására: Feltéve, hogy az ember eszik egy darab húst és j iszik hozzá egy pohár tejet, akkor j a kettő összekeveredik a gyomor- j bân és hatást fejt ki egymásra. Elő- ¹ fordulhatna az, hogy a hús az

anyakecske gidájából származik, amelyiktől a tej is, S ezzel megszegnék a törvényt. Ebből következik az 1. sz. törvény; Egy zsidónak nem szabad húst és tejet egyszerre, egy étkezés alkalmával elfogyasztani. Legalább négy órának kell elteltnie a kettő között. Minden ortodox zsidó egészen maig tartja magát ehhez a törvényhez.

Ha az ember Jeruzsálemben elmegy egy kóser étterembe, ott csak vagy húsételeket, vagy csak tejes ételeket szolgálnak fel. De van egy zsidó étterem Jeruzsálemben, amelyben mindkettőt felszolgálják. Ez azonban két emeleten történik. A földszinten tejet, az első emeleten húst lehet fogyasztani. Az ember vagy lent, vagy fent étkezik, nem lehet letről felmenni, mert külön felügyelő személyzet van arra, hogy megakadályozza az ilyen helycserét. Ilyen tehát az első új törvény, amely az eredetiből került levezetésre.

A 'pil-pul logika' azonban még továbbmegy. Feltehető, hogy valaki ebédre valamilyen sajtos ételt eszik, és utána megmossa ezt a tényért. Mindegy, milyen jól végzi el ezt a tényérmosást, előfordulhat, hogy marad rajta egy pici darabka sajt. S akkor előveszi az ember ugyanezt a tényért a vacsorához, amikor húsételt esznek, és a tényérra teszi a darab húst. Ha ek

kor levág az ember egy falat húst, előfordulhat, hogy ez a húsfalat érintkezésbe kerül a pici sajtdarabkával. Ekkor elméletileg lehetséges, hogy a hús, amit az ember éppen elfogyaszt, annak a kecskének a fiából származik, amelyik a tejet adta, amiből az ebédhez felhasznált sajt, és a kettő egymásra hat a gyomorban, és akkor megint csak megszegte az ember azt a mózesi törvényt, amely kimondja, hogy a gida húását nem szabad az anya tejében megfőzni.

Ebből következik a 2. sz. törvény: Minden zsidó háztartásnak két sorozat főzőedénye és étkészlete van. Az egyiket a húsételekhez, a másikat a tejes ételekhez használják. Az ortodox zsidók mind a mai napig ragaszkodnak ehhez a parancsolathoz. Ha tévedésből az egyik edényt összecserélik a másikkal, azt soha többet nem szabad használni. Össze kell tömi, vagy tovább kell adni egy nem-zsidónak. Zsidóknak ezt az edényt nem szabad többé felhasználni. S ez így folytatódik tovább az új törvényekkel. Minden egyes törvényhez a 613 közül, amelyeket Isten Mózesnek adott, részben több száz, vagy több ezer új törvényt fűztek hozzá. Ezt kb. Kr. e. 400-ban kezdték el és Kr. u. 30- ban hagyták abba. Ekkor megjelent egy újabb rabbinusi iskola, akik a tanaim (a tana szó többes

száma) nevet viselték. Ezek megfigyelték a szofrím munkáját és megállapították, hogy túl sok lyuk van ezen a kerítésen. A mi feladatunk most ezeknek a lyukaknak a betömése - mondták, és megváltoztatták az eljárás alapelvét. A szofrím esetében még érvényes volt az elv, hogy vitázni lehetett a szofrím szabályai felett, de a 613 mózesi törvény felett nem. A tanaim elve viszont most az volt, hogy előfordulhatott, hogy egymás között nem tudtak megegyezni. De a szofrím egyetlen szabályához sem volt szabad hozzányúlniuk. így a szofrím összes meghatározása, melyek mintegy 400 év alatt alakultak ki, „szentnek jelentettek ki”, és ugyanazzal a tekintéllyel bírtak mint a Szentírás, - sőt olykor annak még felette is álltak.

Mindazonáltal a tanaimnak most meg kellett indokolnia a döntését, és a következő tanítást adták ki, amit az ortodox zsidók az egész világon, egészen a mai napig követnek: Ami valójában a Sinai hegyen történt, a következő. Isten két törvényt adott ott Mózesnek, az első az írott törvény, amely a 613 törvényből áll, melyeket a Mózes utolsó négy könyvében leírva találunk. De Isten egy második törvényt is adott Mózesnek, egy szóbeli törvényt. Szóbeli azért, mert ezt a törvényt nem ír

ták le. Mózes kívülről megtanulta, és aztán továbbadta Józsuának, aki pedig a bírának továbbította, ők meg a prófétáknak, a próféták pedig a szofrímnek. Tehát nem a szofrím volt ezeknek a törvényeknek a kitalálója, hanem a bírakon, a prófétákon, Józsuén keresztül kapták, Mózes pedig magától Istentől. Annak az időnek a kezdetétől fogva, amikor a szofrím elkezdte ennek a sok ezer törvénynek a kialakítását, azokat sohasem írták le, hanem mindig kívülről megtanulták, és így adták tovább generációról generációra, ezért hívták ezeket „szóbeli törvényeknek”.

Amikor felépítették ezt a hagyományt, a tanaim is azt mondta, hogy a szofrím törvényeinek éppen úgy engedelmeskedni kell, mint Mózes 613 törvényének. Mindegyik Mózesből, és ennek következtében Istentől származott. A tanaim tagjai önmagukról szívesen beszéltek mint cserkészekről, mert úgy vélték, hogy új utakat vágtak a törvények erdejében. Itt egy párhuzamot találunk Pál apostolnak a Galata levél 1. részében olvasható kijelentésével, amelyben az életéről beszél a judaizmus, a zsidóság körében, és ahol a görög eredeti szövegben egy olyan szóval nevezi meg magát, ami „cserkész, ösvénykeresőt” jelent. Ez azt jelenti, hogy Pál

a megtérése előtt eg]7 tanaim volt. Feladata tehát az új törvények kialakítása volt. Egyes levelek az Újszövetségben - mint a Római és a Galata levél - jól kifejezik ezt, mivel Pál itt olykor ezt a "pil-pul logikát" alkalmazza. A tanaím-ok Kr.e. 30-ban kezdték el ezt a munkát, és Kr.u. 220-ig folytatták, azaz összesen mintegy 250 évig. A Kr.e. 400-tól a Kr.u. 220-ig nem foglalták írásba ezt a sok ezer törvényt. Kívülről megtanulták azokat, és végül csak a Kr.u. 220. évben kerültek leírásra.

Ekkor egy harmadik rabbinusi iskola lépett fel, az amoraím, ez az amora többes száma. Ezek a tanaim munkálkodását vizsgálták, és ezt mondták: Még mindig sok lyuk van ezen a kerítésen. A munkát aztán egészen a 6. századig folytatták. Ismét megváltoztatták az alapelvet: Egy amora különbözhet egy másik amorától, de mindkettőjüknek egyezniük kell a tanaim törvényeivel, így a tanaim törvényei azonos tekintélyt nyertek mint a Szentírás. A sofrím és a tanaim törvényei együttesen képezik a rnisnát. Az amorím törvények neve gemora. És a kettő együtt a Talmud. A misná héberül van írva, és kisalakú kiadásban 1500 oldalt tesz ki. A gemora arám nyelven van írva, és terjedelme megegyezik az Encyclopaedia Britannicával.

Tanulmányainkhoz nincs szükségünk a gemorára, hanem a misnára hivatkozunk, mert az volt a téma Jézus életében. A gemora sokkal később következett. A farizeusok elvárták a Messiástól, hogy engedelmeskedjen a misnának. Elképzelésük a Messiásról az volt, hogy ő egy farizeus rabbi, aki engedelmeskedni fog a misnának és új misná-törvényeket fog alkotni. Jézus azonban következetesen tartózkodott attól, hogy megfeleljen ennek az elvárásnak.

Hagyományok (Mk 2,18-22; Mt 9,14-17; Lk 5,33-39)

„Miért böjtölnék János tanítványai és a farizeusok tanítványai, a te tanítványaid pedig miért nem böjtölnék?” (Mk 2,18)

A farizeusi törvények értelmében sokszor gyakorolták a böjtölést. A farizeusok hetente kétszer böjtöltek – minden hétfőn és csütörtökön. Miközben János és a tanítványai böjtöltek, Jézus és az Ő tanítványai nem tették ezt, ezért a farizeusok tudni akarták, ennek okát. Jézus négy pontban válaszolt erre:

Először is, a menyegzői ünnepre nem böjtölni, hanem ünnepelni jön az ember - olvassuk a Lukács 5,34-35-ben. A vőlegény itt volt a Földön, és amíg itt tartózkodott, nem volt idő a böjtölésre. Attól az időtől kezdve, amikor Jézus meg

kezdte a páska-szolgálatát, nem található beszámoló arról, hogy böjtölt volna.

Másodszor, nem szokás új foltot varrni egy régi ruhára (36. v.). Abban az időben ugyanis a kimosott régi ruha összement. Gyakran mosták, és amennyire ez lehetséges volt, összement. Ha egy lyukat egy új anyaggal foltoztak volna meg, az a következő mosásnál összement volna, és elszakította volna a régi ruhát. Jézus ezzel a következőt akarja elmondani: Ő nem azért jött, hogy újabb foltokat tegyen a farizeusi zsidóságra, hogy betömje a lyukakat a kerítésen, hanem valami teljességgel újat hozott.

Harmadszor: A következő versekben (37-38. v.) azt mondta Jézus, hogy az új bort nem szokás régi tömlőkbe tölteni. A régi tömlők már a lehetőség határáig kitágultak. Ha most a régi tömlőkbe új bort töltenek, amelyben még nem fejeződött be a forrás folyamata, a keletkezett nyomás szétszakítaná a tömlőt, és mindkettő tönkremenne, a bor és a tömlő is. Jézus ezzel a következőket akarja elmondani: Ő nem azért jött, hogy tanításait a farizeusok tanainak burkába tegye. Az Ő tanítása nem illett bele ebbe a keretbe. Ő valami teljességgel újat hozott.

A 39. versben Jézus még egy negyedik kijelentést, egy próféta

jelentőségű kijelentést is tett. A végén el fogják utasítani az Ő új tanítását, és megmaradnak a réginél.

Az itt aktuális konfliktus a misná körül forgott, A párhuzamosan, szinonimaként használt fogalmak: „farizeusi törvények”, „rabbinusi törvények”, „a misná törvényei”. Ezek mind olyan megnevezések, amelyeket a zsidók egyszerűen misnának neveznek. Az Újszövetségben egy másik megnevezést találunk: „Az atyák hagyományai”, vagy „a vének hagyományai”. Amikor ez a kifejezés fordul elő az Újszövetségben, arról van szó, amit a zsidók misnának neveznek. S a misná lett a főkérdése a Jézus és a farizeusok közötti vitának. Később látni fogjuk, hogy ez volt az a pont, amely Jézus elutasításához vezetett.

A szombat, a szombatnap

(Mk 2,23-28; Mt 12,1-8; Lk 6,1-5)

Jézus és a farizeusok tehát a misnáról folytattak vitát. E vita során volt egy nagyon speciális, fontos pont - az a kérdés, hogyan kell megtartani a szombatot. A törvényhez, amit Mózes adott - „Emlékezz meg a szombatnapról, hogy megszenteld azt” -, a farizeusok 1500 további törvényt fűztek. A szombat lett a legfontosabb a zsidóság számára. A rabbinusok azt tanították, hogy Isten azért terem

tette Izráel népét, hogy megszentelje a szombatot. Tehát Izráel a szombat kedvéért teremtetett. A Lukács 6,1-ben ezt olvassuk: *„Egy szombaton gabonaföldeken ment át, és tanítványai kalászekat tépdestek, tenyerük között morzsolták és ették”*. Miután a farizeusok látták mit tettek Jézus tanítványai, megtámadták őket (2. v.), mert megszegtek négy szabályt az 1500 közül: Először is, amikor a kalászekat tépdesték, szombat napján arattak. Másodszer, amikor kimorzsolták a magokat a kalászból, szombat napján csépeltek. Harmadszor, amikor kifújták a polyvát a kezükben tartott magok közül, és így különválasztottak azokat, szombat napján rostáltak. Negyedszer pedig, amikor lenyelték a gabonát, egy sabbát napon végezték a betárolást. A tanítványok így négyszeresen szegték meg a farizeusok szombat törvényeit. Jézus válaszában, hat dolgot mondott el nekik (Mt 12,3-4):

1. Dávid király is megszegte a farizeusi törvényeket. Mózes sohasem mondta, hogy egy pap nem adhatja ezeket a kenyereket egy nem-lévítának, ahogyan a farizeusok tanították. Ez esetben nem kifogásolhatták, hogy Dávid a farizeusi törvény előtt élt volna. Hiszen ők pontosan azt tanították, hogy a misná törvényei is Mózesből származnak. De sohasem kár

hoztatták Dávidot azért, hogy megszegte a misná törvényeket. Ennek következtében, ha Dávid megszeghette a misná törvényeket, akkor az ő leszármazottja is megtehetette ezt.

2. Jézus azt tanította, hogy bizonyos szombat-törvények nem érvényesek a templom területére (Mt 12,5). A szombat nyugalomnap törvénye azokra nem volt érvényes, akik a templom területén végezték munkájukat, az ő számukra ez nem volt a nyugalom napja. Sőt szombatnapon még keményebben kellett dolgozniuk, mint más napokon. Jézus hangsúlyozta, hogy magában a mózesi törvényben is, bizonyos munkák megengedettek voltak szombat napján is.

3. Jézus ezt mondta a Máté 12,6-ban: *„De mondom nektek, hogy még a templomnál is nagyobb van itt”*. Ezzel azt hangsúlyozta, hogy a Messiás nagyobb, mint a templom. Ha tehát a templom területén szabad volt különböző munkákat végezni szombat napján, akkor a Messiás is megengedhetett bizonyos munkákat.

4. A Máté 12,7-ben ez olvasható: *„Ha pedig értenétek, mit jelent ez (Hóseás 6,6): 'Irgalmasságot akarok, nem áldozatot', - nem ítéltétek volna el azokat, akik nem vétkeztek”*. Jézus itt Hóseást idézte, és azt mondta ezzel, hogy bizonyos munkák mindig megengedettek voltak

sabbatkor is: a szükségesség és a könyörületesség tevékenysége. Az evés szükségesség, a gyógyítás pedig a könyörületesség cselekedete. Az ilyen mindig engedélyezett volt szombatnapon is.

5. A Máté 12,8-ban azt mondta Jézus, hogy a Messiás úr a szombat felett is, és ezért megengedhet olyasmit is szombatnapon, amit ők nem engednek meg.

6. A hatodik pont Márk 2,27- ben található: *„Majd hozzátette Jézus: A szombat lett az emberért, nem az ember a szombatért”*. Azt mondta ezzel nekik, hogy ők a szombatot és a szombatnapi törvényeket teljesen félreértették. Azt tanították, hogy Isten Izraelt a szombatért teremtette, pedig a szombat lett az emberért, Izraelért, hogy nyugalomra és pihenésre is adassák idő a számukra. Nem azért adatott, hogy rabszolgaságba döntse Izraelt. Azonban az 1500 szombat-törvény által a rabbinusok a zsidókat a szombat rabszolgaivá tették. Jézus tehát nem szegte meg a Mózes által elrendelt szabbatot, hanem csak olyanképpen, ahogy annak megtartását a farizeusok tanították. Ők ugyanis tévesen értették a szabbat-parancsolatok okát.

**A mózesi törvények
(igazságosságának)
magyarázata (Mt 5,17-48;
7,24-8,1)**

Máté evangéliumának 5., 6. és 7. fejezetét gyakran a „Hegyi beszéd” elnevezéssel illetik. Ez az elnevezés sajnos semmit sem mond a tartalomról. Ez a szöveg a mózesi törvény Jézus által történt magyarázata, és fontos megérteni, mit jelent ez a szöveg mint teljes egész. Három dolgot szeretnénk felsorolni, amelyek erre a szakaszra nem érvényesek:

1. Nem foglalkozik a messiási ország alkotmányával, ez ugyanis az egész mózesi törvény visszatérését jelentené. A Messiás kereszthalála után azonban ez már nem történhetne meg.

2. Nem szól a megmentés útjáról sem. Néha azt mondják az emberek, hogy nem szükséges Krisztusban hinni, hanem elégséges az itt megnevezett parancsolatok megtartása: fő hogy megtartsam az 'aranyszabályokat', akkor szabadításban lesz részem. De még ha valaki hibátlanul meg is tudná tartani ezeket a törvényeket, nem mentetne meg, mert ez a cselekedetek alapján történő megmentés lenne. Ilyen szabadítás azonban nem létezik. A Hegyi beszéd életszabály azok számára, akik már megszabadítottak, de nem eszköz a megmentésre.

3. Nem tekinthető keresztyén etikának a jelen időkre vonatkozóan. Jézus ebben a szakaszban olyan dolgokat mondott, melyek később a Gyülekezet etikájává váltak. Ezt a későbbi magyarázataiból és az apostol beszédeiből is tudjuk. De egészében, nem a keresztyén etikát találjuk magunk előtt, ez azt jelentené, hogy még mindig meg kell tartanunk a 613 mózesi törvényt. Ugyanis az egész mózesi törvény csak egy része ennek a beszédnek.

Feltételezve, hogy a Máté 5-7 lenne a keresztyén etika, az a következőket jelentené: Soha többé disznóhúst, soha többé tőkehalat, soha többféle anyagból készült öltözetet, és a férfiaknál, soha többé szakállborotválást! Mindezek és még sok más is ma kárhoznának bennünket, ha a Hegyi beszéd általános keresztyén etika lenne. Tehát, mindezt nem tanítja ez a rész, amit viszont tanít, az a következő: Ez a törvény igazságosságának magyarázata a Messiás által, vitába szállva a törvény farizeusi magyarázatával.

Ebben az időben nagy érdeklődést váltott ki Jézus igénybejelentése arra, hogy Ő a Messiás. A zsidók tudták, hogy ez a farizeusok, a szellemi vezetők részéről ellentmondást vált ki. Tudták az Ószövetségből, hogy a megigazulás az az eszköz, ami által

az Isten országába. A farizeusok pedig a misnában egyfajta igazságosságot kínáltak fel, amit az igazságosság „széles útjának” kell nevezni, mert ennek következtében minden zsidó bejutna oda. Jézus azonban most egy nagyon keskeny útról prédikál. Ebből támadt a kérdés a zsidók számára: Támogatná-e Jézus a farizeusi igazságosságot, vagy nem? így érthető meg e prédikáció kulcsverse: *„Mert mondom nektek, ha a ti igazságotok messze felül nem múlja az írástudókét és farizeusokét, akkor semmiképpen sem mentek be a mennyek országába”* (Mt 5,20).

Ezzel az egy kijelentésével Jézus két ponton is elutasította a farizeusok törvényt magyarázatát: Az igazságosság (megigazulás) módját, amihez az ő véleményük szerint szüksége van az embernek ahhoz, hogy belépjen a mennyek országába, valamint azt a módot, ahogyan ők a mózesi törvény igazságossági fogalmát magyarázták. Figyeljünk meg, hogyan kezdődik számos vers:

„Hallottátok, hogy...” (21. v.); *„Hallottátok, hogy megmondatott...”* (27. v.); *„Megmondatott ez is...”* (31. v.); *„Hallottátok azt is, hogy megmondatott...”* (33. v.); *„Hallottátok, hogy megmondatott...”* (38. v.); *„Hallottátok, hogy megmondatott...”* (43. v.).

Valahányszor viszont a mózesi törvényről van szó, egy más megfogalmazási móddal találkozunk: „*Meg van írva!*” Ha a misnáról, a szóbeli törvényre való utalásról van szó, a másik megnevezés kerül előtérbe: „*Hallottátok, hogy megmondatott!*”. Ugyanis ezek a misna-törvények akkor még nem írtak le, hanem csak szóbelileg hagyományozták tovább azokat.

Jézus aztán a prédikációjában mindig a mózesi törvényből vett egy példát és megmutatta, milyen különbség van a saját és az ő magyarázatuk között, e törvény igazságát illetően. Figyeljük meg például a 21-26. verset - a „Ne öl” parancsolatot. A farizeusok magyarázata azt hirdette, hogy a törvény igazságosságát mindaddig nem szegték meg, amíg egy gyilkosság meg nem történt. Jézus viszont azt tanította, hogy ez a magyarázat hamis. Formai tekintetben helyes volt, hogy az ember nem szegte meg e törvény betűjét, amíg el nem követett egy gyilkosságot. Addig nem lehetett megbüntetni valakit e törvény alapján, amíg el nem követett egy gyilkosságot. De e törvény igazsága már régen megszegésre került, mielőtt valaki elkövette ezt a tettet. Mielőtt valaki egy gyilkosságot követ el, gyűlölet alakul ki benne a későbbi áldozattal szemben. S ha valakiben feltámadt a gyűlölet, e tör-

vény igazsága már megszegésre került.

A második példa a házasságtörés a 27-30. versekben. A farizeusok azt tanították, hogy e törvény j igazságát csak akkor szegi meg valaki, ha elköveti a házasságtörés cselekedetét. Jézus itt ismét kimutatta, hogy az ilyen magyarázat hamis. Természetesen a törvény betűjét csak akkor szegi meg az ember, amikor elköveti a házasságtörést. E törvény alapján nem lehet megbüntetni valakit, amíg a házasságtörést el nem követi. A kérdés itt azonban a törvény igazságossága. Mielőtt valaki házasságtörést követ el, olyan valaki iránt támad benne vágy, akivel nincs házassági kapcsolatban. Amint valakiben megvan ez a szenvedély, már megszegte a törvény igazságát. S így folytatódik ez végig az egész beszéd folyamán: „Egyesek ezt mondják - én pedig azt. Egyesek azt mondják - én pedig ezt.”

Beszéde végén - a 7,24-27 részben - Jézus választási lehetőséget kínált hallgatóinak: Megtehetik, hogy továbbra is a farizeusok törvénymagyarázatára építenek, de ez olyan lenne, mint amikor valaki homokra épít. Minden épület, amit ilyen alapra építenek, el fog pusztulni. De megtehetik azt is, hogy az Ő magyarázatára építenek a törvény igazsága tekintetében, ami

sziklára-építéshez hasonló. Minden épület, amelyet ilyen alapra építenek, megmarad.

„Amikor Jézus befejezte ezeket a beszédeket, a sokaság álmélkodott tanításán, mert úgy tanította őket, mint akinek hatalma van, és nem úgy, mint az írástudók” (Mt 7,28-29). Amikor befejezte, zsidó hallgatói világosan megértették, mit akart mondani Jézus. Megértették, hogy az Ő tanítása egyértelműen különbözött az írástudók és farizeusok tanításától, és a mód is teljesen eltért attól, ahogyan ők tanítottak. A rabbinusi irodalom néhány oldala elég ahhoz, hogy megismerjük azt, amit ők tanítottak. A megfogalmazás mindig egyforma: X.Y. rabbi azt mondja, hogy W.Z. rabbi ezt mondja. Vagyis mindegyik rabbi egy másik rabbi tekintélyére alapítja a tanítását. Jézus azonban nem idézett más tanítót. Ő úgy tanított, mint akinek abszolút tekintélye van a törvény magyarázásában. S mint Messiás, aki ezt a törvényt adta, természetesen rendelkezett is ezzel a tekintéllyel.

Ennek ismételt hangsúlyozása érdekében tehát még egyszer összefoglaljuk: Ez a beszéd - mint egység - Jézus Krisztus magyarázata a mózesi törvények valóságos igazságára vonatkozóan, ellentétes ugyanennek a magyarázatával a farizeusok részéről. Másrészt ez az Ő

dóságot, ill. a szóbeli törvényt illetően. Ezen túlmenően pedig az Ő elutasítása volt a tanításaikra vonatkozóan, ami aztán az Ő messiási igénybejelentésének elutasítását váltotta ki.

JÉZUSNAK MINT MESSIÁSNAK AZ ELUTASÍTÁSA

*Konfliktus a gonosz
szellemek (démonok)
kiűzésével kapcsolatban
(Mk 3,20-30; Mt 12,22-31)*

Márk 3,21-ben azt olvassuk, hogy Jézus rokonai észlelték, hogy egy fordulópont fog bekövetkezni. De félreértették a helyzetet. Azt gondolták, hogy Jézus magán kívül van és meg kell védeni önmagától. Megértették, hogy történni fog valami, de nem ismerték fel, hogy mi.

A 22. versben azt olvashatjuk, hogy ennek a helyzetnek a kialakítói azok az írástudók voltak, akik Jeruzsálemből jöttek le. Az eset maga Galileában történt. Közben a vizsgálat második fázisa lezárult. A főemberek határozatot hoztak, és csak a lehetőséget keresték, hogy azt nyilvánosságra hozzák. Máté írja le ezeket a történeteket a legpontosabban. Márktól viszont tudjuk, hogy azokat azok a farizeusok kezdeményezték, akik Jeruzsálemből jöttek Ga-

lileába éppen azért, hogy ezt a döntést ismertté tegyék.

A Máté 12,22-ben Jézus egy gonosz szellemet űzött ki, amelyik a megszállottat megnémította. A démonok kiűzése megszállottakból nem volt feltétlenül szokatlan dolog. Azokban az időkben a farizeusok és írástudók újra meg újra kimentek, hogy démonokat űzenek ki. A rabbinusok tanítványai is megtették ezt. Ennek következtében a démonok kiűzése egyáltalán nem volt szokatlan. De a farizeusi zsidóságban egy bizonyos szertartást alkalmaztak a démonok kiűzésére. Ez a szertartás három lépésből állt. Először is az ördögűzőnek fel kellett vennie a kommunikációs kapcsolatot a démonnal. Ennek során a démon annak a személynek a hangszálait használta, akit megszállt. Másodsor, a kapcsolat felvétele után meg kellett tudnia a démon nevét. Harmadsor, amikor megtudta a nevét, felhasználhatta ezt a nevet ahhoz, hogy kiűzze a démont. Ez volt a zsidó gyakorlat három lépése, melyeket más helyeken Jézus maga is gyakorolt.

Egy példát a Márk 5-ben találunk erre. Jézust ott egy megszállottal szembesítették. Az Üdvözítő megkérdezte a nevét, az pedig így felelt: „Az én nevem légió, mert sokan vagyunk.” Ebben az össze

függésben tehát Jézus a zsidó gyakorlat szerint járt el.

Emiatt a háromlépcsős folyamat miatt voltak azonban olyan démonok, melyeket nem lehetett kiűzni, nevezetesen azokat a gonosz szellemeket, amelyek megnémítottak egy személyt. Mivel ez nem tudott beszélni, nem lehetett kialakítani a kommunikációt sem, és ennek következtében nem lehetett a démon nevét sem kideríteni, így a farizeusi zsidóságban lehetetlen volt az ilyen fajta démonok kiűzése. A farizeusok azonban már régen ezt tanították: Amikor majd eljön a Messiás, Ő képes lesz az ilyen démonok kiűzésére is. Itt a második messiási csodával találkozunk a három közül. Azoknak a démonoknak a kiűzése, amelyek némák voltak, messiási tett volt, más fajtáké pedig nem. Ha ezt tudjuk, megérthetjük, miért történtek így a dolgok, ahogyan történtek.

A Máté 12,22-ben azt olvassuk, ahogy Jézus ezt az elnémító démont kiűzte. Ez az esemény a következő versben ezt a kérdést vetette fel: „Az egész sokaság elcsodálkozott ezen és ezt mondta: 'Csak nem ez a Dávid Fia?'” Az emberek tehát azt kérdezték, nem a Dávid Fia-e. A „Dávid Fia” megszólítás a Messiást illette meg. Azt kérdezték: Ő volna tehát akkor a Messiás? Másfajta démonok kiűzése alkalmával

azt kérdezték, milyen tekintély alapján tette ezt. De itt megváltozott a kérdés: Vajon nem Ő-e a Messiás? Hiszen Ő pontosan azt tette, amiről a rabbinusok megállapították, hogy ezt csak a Messiás teheti meg.

Miközben a tömeg arra, hogy feltegye ezt a kérdést, kész volt, de arra már nem, hogy önmaguk- tól válaszoljanak is a kérdésre. Ehelyett arra kérték vezetőiket, hogy ők feleljenek. Ennek során, ami itt történt, a főembereknek csak két lehetősége volt: Az első, hogy Jézust elismerjék Messiásnak, vagy a második, hogy elutasítsák Őt mint Messiást. Ők a második lehetőséget választották és elutasították Őt. Eközben természetesen még valamit meg kellett magyarázniuk: Miért tudta azt megtenni Jézus, amit az ő tanításuk szerint, csak a Messiás tudott megtenni?

A 24. versben azt olvassuk, hogy a második lehetőséget választották, és elutasították Őt mint Messiást. Azt állították, hogy Jézus maga az, aki megszállott, méghozzá nem egy közönséges démon által, hanem a démonok fejedelme, Belzebub által. A „Belzebub” név két héber kifejezés kombinációja, és jelentése: „a legyek ura”. Ez az érvelés vált az általánosan elismert indoklássá Jézusnak mint Messiásnak az

elutasítására. Ő nem lehetett a Messiás (nem volt megengedhető ez), mert Ő maga megszállott volt egy démon által.

Ezt a magyarázatot nemcsak a Bibliában, hanem a zsidó irodalomban is meg lehet találni, melyet ezen események után írtak le. A Talmudban, melyet már említettünk, az áll, hogy Jézus a páska ünnepén feszítették meg, mert varázslást űzött. A zsidóknak meg kellett magyarázni, miért a páska ünnepen feszítették meg Jézust, hiszen a zsidó törvények szerint tilos volt valakit a páska iciején megölni. Azt híresztelték róla, hogy Jézus a varázslásával megtevesztette Izraelt - a varázslás pedig szoros kapcsolatban áll a démonizmussal. Más helyen az olvasható a Talmudban, hogy Jézus, amikor Egyiptomban volt, vágásokat ejtett a testén. Ezekbe a vágásokba azután kis lapocskákat helyezett, Isten nevével. Ez a héberben négy betűből áll, s ezt tette a sebekbe. Ez által volt aztán lehetséges a számára, hogy véghezvigye a csodáit. A farizeusok sem az evangéliumokban, sem más iratokban nem tagadják Jézus sebeit. A csodákat azonban démoni eredetűnek tekintik. Ez az érvelés lett a hivatalos magyarázat az Ő elutasítására. Ő nem lehetett a Messiás, mert démoni megszállottság alatt állt - mondták.

Jézus a Máté 12,25-29-ben megvédte magát, amikor is négy kijelentést tett:

Először is a 25-26. versekben megállapította, hogy a beszédük nem lehet igaz, mert különben Sátán országa meghasonlott volna önmagával. A 27. versben látjuk, hogy a farizeusok elismerték, hogy a démonok kiűzése a Szellem adománya. Így a saját kijelentésükre hivatkozva következetlenek voltak. Harmadszor, a 28. versben azt mondta Jézus: A megtörtént gyógyítás csodája bizonyította, hogy Ő a Messiás. Végül negyedszer a 29. versben Jézus hangsúlyozta, hogy Ő erősebb Sátánnál és nincs neki alávetve. A 30-37. versekben pedig azt tanította, hogy az a nemzedék, amelyik ezt a bűnt követte el, egy rendkívüli bűnt követett el, ugyanis „az Isten Szellemének káromlását”. S mivel ez a bűn nem bocsáttatik meg, ennek a nemzedéknek az ítélete eldőlt. Ez az ítélet, amit nem lehetett megváltoztatni, 40 évvel később teljesedett be, amikor Kr. u. 70-ben megtörtént a templom és Jeruzsálem lerombolása.

Még egyszer tisztáznunk kell az összefüggést, amelyben ez a bűn történt. Ez az egyetlen összefüggés, amelyben erről szó van. A megbocsáthatatlan bűn meghatározása ezért a következő: A zsidó nép mint nemzet elutasította Jézus messiási

voltát akkor, amikor Ő itt volt a Földön, azzal a megokolással, hogy Ő démoni megszállott.

A Szent Szellem elleni bűn

Ebből a meghatározásból négy következtetést lehet levonni. Először is, itt egy nemzeti, nem pedig személyes, egyéni *bűnről* van szó. A Szent Szellem elleni bűnt ma (már) nem követheti el egy egyén. Akkoriban sem volt ez különös bűn, mert „ennek a generációnak” az egyes tagjai maguk megmenekültek az ítélettől, amikor elfogadták Jézust mint Messiást. Azonban mint nemzeti bűn megbocsáthatatlan volt. Egyértelmű, hogy nem egy különös bűnről volt szó, mert az Újszövetség egy valamit nagyon egyértelművé tesz: Teljesen mindegy, milyen bűnt követett el egy ember, az megbocsátható ennek az embernek, ha Jézus által Istenhez jön. A bűn természetének nincs jelentősége. Ugyanis, amikor Jézus meghalt a kereszten, nemcsak egyes bűnökért halt meg, másokért pedig nem. Ő mindenfajta bűnért meghalt; így minden bűn bocsánatos annak a személynek a számára, aki Jézus által Isten elé jön. De Izráel mint nép számára akkor Jézus elvetésének bűne megbocsáthatatlan volt.

Másodszor, ez a bűn kizárólag azokat a zsidókat érintette, akik

Jézus idejében a Földön éltek. Nem lehetett későbbi zsidókra alkalmazni, ahogyan ezt egyes egyházak az egyháztörténet során megpróbálták. Ez arra a zsidó generációra volt érvényes, amelyben Ő fizikailag látható alakban eljött, akinek mint Messiás kijelentette magát, és akik számára felkínálta a messiási Királyságot az ő idejükben. Éppen az a generáció volt ez, amely Őt azzal az indoklással utasította el, hogy démonok által megszállott. Mostantól kezdve, tanulmányainkban újra meg újra találkozni fogunk az „ez a nemzedék” fogalommal. Mert csak az a generáció volt vétkes a megbocsáthatatlan bűn elkövetésében.

Harmadszor, egy nemzeti bűnről van szó, melyet egyetlen más nép sem követhetett és követhet el, mivel Jézus csak egyszer jött el az Ő népéhez mint Messiás - a zsidó néphez. Csak egyetlen szövetséges nép létezik.

Negyedszer pedig, annak a bűnnek az elkövetése következményeként az történt, hogy a messiási ország ajánlata visszavonásra került. Ez az ország egy későbbi generáció számára adatott, akik Őt elfogadják, - a szorongatás idejének generációja számára

5

ra. Annak a generációnak a számára az ítélet a Kr.u. 70. évben jön el. A „point of no return”⁵ kritikus pontját ezzel a zsidó történelem ekkor harmadszor érte el.

Egy elháríthatatlan fizikai ítélet

Az első ítéletet a nép Egyiptomból történt kivonulása alkalmából láthatjuk (4Móz 13-14). Tizenkét felderítő kémlelte ki Kánaán földjét. Mindnyájan látták, hogy az pontosan olyan, ahogyan Isten megígérte. De a tizenkettő közül tízen óvták a népet attól, hogy bevonuljanak az országba. Csak Józsué és Káleb bízott Istenben. Lázadás támadt Mózes és Áron ellen, és ők ketten majdnem életüket veszítették, ha Isten közbe nem avatkozott volna. Isten azonban akkor ítéletet szabott ki az exodus-generációra: 40 éven keresztül kellett vándorolniuk a pusztában, s ez alatt a 40 év alatt mindenkinek meg kellett halnia, aki elhagyta Egyiptomot, a két jó felderítő és a 20 év alattiak kivételével. Az a generáció pedig így elvesztette előjogát arra, hogy bevonuljon az ígért földre. Ez fizikai ítélet volt: halál az országon kívül. Nem mindenki veszett el szellemi tekintetben, aki meghalt a

A repülés szakkifejezése. Amikor egyre kevesebb lesz az üzemanyag, és a repülőgép által már megtett távolság hosszabb, mint a még előtte álló, akkor lépi át a „point of no return” szintjét. Ekkor a pilóta már csak előre repülhet tovább, és remélheti, hogy az üzemanyag ki fog tartani.

pusztában. Bizonyos bűnök miatt, Mózesnek és Áronnak is meg kellett halnia az ígéret földjén kívül, de ők szellemi szempontból megmentettek. A fizikai ítélet ugyanis nem vonatkozott a szellemi megmentetésre. Csak fizikai ítélet volt, az országon kívüli fizikai halál. Egy második ítélet Manassé király életében történt, aki az egyik legrettenetesebb király volt Jeruzsálemben (2Kir 23; 2Krn 34). A templomot a bálványimádás központjává tette. Isten elhatározta, hogy akkor is egy fizikai ítéletet hajt végre. A babiloniak elpusztították Jeruzsálemet és a templomot, a népet pedig fogságba hurcolták Babilonba. Ez egy fizikai ítélet volt. Azonban nem mindenki veszett el szellemiképpen, akit alávetett ennek a fizikai ítéletnek: Ezékiel fogságba vettetett, és Dániel a három barátjával együtt ugyancsak fogoly lett. Viselniük kellett a fizikai fogság következményeit, de ez nem befolyásolta a szellemi megmentésüket. Miután Isten kihirdette ezt az ítéletet, semmit sem lehetett tenni ennek az ítéletnek az elhárítása érdekében. A pusztában bolyongó zsidók esetében azt olvassuk, hogy bűnbánatot gyakoroltak, majd azt mondták: El tudjuk foglalni az országot. Ezután egy hadsereget állítottak össze és elindultak - de akkor már túl késő volt. Elérték a „point of no return”

kritikus pontját, és el kellett viselniük a fizikai ítéletet. Élete végén Manassé megtért Istenhez, és szellemileg megmenekült, de ezt a pontot már átlépték, amikor a nép számára már nem volt lehetőség a visszatérésre. Így a fizikai ítéletet már nem lehetett feltartóztatni. A babiloniak pusztítása és a fogság elkerülhetetlen volt.

A Máté 12-ben, egy zsidó generációnak harmadszor is el kellett érnie ilyen kritikus pontot, amelynek átlépése után már nem volt többé visszaút. Semmi sem tudta megakadályozni az ítéletet a Kr.u. 70. évben, amikor a rómaiak lerombolták a várost és a templomot. S egy nappal később, mint amikor Jézus egy számár hátán bevonult a városba, egy nagy néptömeg Messiásnak kiáltotta ki Őt - de akkor már túl késő volt. Még amikor ezek Messiásnak ismerték el, Jézus azt mondja, hogy Jeruzsálem le fog rontatni. Ez a természete annak a bűnnek, amire nincs bocsánat. Izráél nemzeti bűne fizikai ítélethez vezet.

Az új eljárás a jelekkel kapcsolatban (Mt 12,38-45)

Miután hallották az elutasításnak és ítéletnek ezeket a szavait, a farizeusok és írástudók újra kezdésményeznek valamit (Mt 12,38), ; egy további jelet kérnek. Amit tulajdonképpen mondani akartak, :

az volt, hogy még nem bizonyította messiási mivoltát. Másfél évvel ezelőtt kezdte meg nyilvános szolgálatát és ez idő alatt sok csodát tett, beleértve azokat is, amelyeket „messiási” csodáknak neveztek. Ennek ellenére elutasították őt. Jézus így meghirdette itt új „politikáját”, csodatevő tevékenységére vonatkozóan.

Az előbbieken megindokoltuk, hogy a másfél évvel ezelőtt elkezdett csodatételeinek célja az volt, hogy jelt adjon Izraelnek, hogy döntésre indítsa őket. Közben megtörtént ez a megmásíthatatlan döntés. A Máté 12,39-40-ben azt olvassuk, hogy a nép számára már nem adatik több jel - egyetlenjei a Jónás jelének, a feltámadás jelének kivételével. Ezen esemény után Jézus további csodákat is tett, de a csodák célja megváltozott. Már nem azért történtek, hogy Izraelnek adjanak jelt, hanem apostolai tanítására, egy olyan tevékenység számára, amit nekik Jézus elutasítása után később végre kell hajtaniuk. Erről a Cselekedetek könyvében olvasunk. A nép számára azonban nem adatott más további jel, mint a Jónás jele. Ez a jel, a feltámadás jele háromszor fog Izrael számára megjelenni: Először Lázár feltámasztásakor, másodszor Jézus feltámadásakor, harmadszor pedig a két tanú feltámasztásakor a nagy nyomorúság idején.

Ninive lakói és Dél királynője

Miután Jézus bejelentette ezt a változást szolgálatában a csodákkal kapcsolatban, ismét felvetette az ítélet témáját. Különös figyelmet kell azonban itt fordítanunk az „*ezzel a nemzedékkel*” kifejezésre. A Máté 12,41-ben Ninive lakói lépnek fel az ítéletben *ez ellen a nemzedék ellen*, és elítélik őket. A 42. versben a Dél királynője lép fel *ez ellen a nemzedék ellen*, és elítéli őket. Jézus itt két példát hozott fel a pogányokról az Ószövetségből: Ninive lakóit és a Dél királynőjét. Mindkét esetben az érintetteknek kevés világosságuk volt azzal kapcsolatban, amire reagálniuk kellett. De ők válaszoltak. *Ez a nemzetség* sokkal több világossággal rendelkezett - az övék volt a Messiás világossága. Tehát azok a generációk az ítélet napján ott állhatnak a nagy fehér trón előtt, és elítélhetik ezt a speciális zsidó nemzetséget - ők a megbocsáthatatlan bűnben voltak vétkesek.

A Máté 12,43-45-ben Jézus egy további démonról beszél, de ennek a történetnek a lényegét gyakran nem látják. Egy olyan démonról van szó, amely egy emberben lakott, és elhatározta, hogy elhagyja ezt az embert. Senki nem űzte ki őt, saját akaratából ment ki belőle, és egy jobb lakhelyet kere

sett magának. Egy idő után azonban visszatért ahhoz a személyhez, akiben lakott. Amikor odaért, gazdátlanul, ki seperve és felékesítve találta. Mivel ez az ember üresen maradt, és közben nem foglalta el egy másik szellem, lehetősége volt a démonnak, hogy újra belemenjen. De nem akart egyedül lakni és meghívta még hét barátját is oda. Jézus azt mondta a 45. versben, hogy annak az embernek az állapota most még rosszabb volt, mint előtte. Azelőtt csak egy gonosz szellem lakott ott, most pedig mivel üresen maradt, nyolc démon vett lakozást benne. A döntő pont azonban a vers végén található: „*Ez történik majd ezzel a gonosz nemzedékkel is*”. Itt megint annak hang- súlyozását találjuk, hogy: ez a gonosz nemzedék. *Ez a generáció* Keresztelő (Bemerítő) Jánossal kezdődött. Az ő feladata volt, hogy előkészítse ezt a nemzedéket a Messiás jövetelére. János prédikációja által ez a nemzedék 'tisztára lett seperve és fel lett ékesítve'. De a Messiás elutasítása után üres maradt ez a generáció. S mivel üres maradt, rosszabb lett a sorsa, mint azelőtt. Amikor elkezdődött ez a generáció, a zsidók római uralom alatt voltak. Évente adót kellett fizetniük Rómának. Róma azonban megengedte nekik, hogy megtartsák nemzeti státusú

kat: Jeruzsálem állt, a templom működött, és a szanhedrinben egyfajta saját uralmuk is volt. Azonban 40 évvel az után, hogy a szavak kimondattak, a római légiók elfoglalták az országot. Négyévi háború után, amelyből kettő az ostrom volt, Jeruzsálemet elfoglalták és a templomot lerombolták, úgyhogy kő-köven nem maradt. A zsidók pedig szétszórattak szerte a világba, s ez az utolsó állapot egyértelműen rosszabb volt, mint az első. Izrael egészen a mai napig még mindig szétszórásban van.

***Következmények Jézusnak
mint Messiásnak
az elutasítása miatt***

***(Mk 4,1.2.33-34; Mt 13,1-3.34-35;
Lk 8,4)***

Jézusnak mint Messiásnak az elutasítása négy kulcsfontosságú következménnyel járt. Az első, amint már az előzőekben megnevezésre került, az Ő csodáinak célja volt: A továbbiakban már nem azért történtek azok, hogy izráelnek jelként adassanak, hanem hogy az apostolokat felkészítsék jövőbeli tevékenységükre. Izráel népe számára már csak egy jel adatik, a Jónás jele. A feltámadás jele pedig háromszor adatik: Lázár feltáma-

dása, és a két tanú feltámasztása a nagy nyomorúság idején.

A második következménynek az emberekhez köze, akik számára a csodák megtörténtek. Jézus a Máté 12-ig szertejárt, és a sokaság javára tett csodákat. Ekkor nem kívánt hitet, arra használta a csodáit, hogy bizonyítsa igénybejelentését. Jó példa erre a János 5. Jézus meggyógyította a férfit a Bethesda tavánál. Ezt a gyógyítást a saját maga kezdeményezése alapján tette. A férfi nem tudta, kicsoda Jézus. Amikor megkérdezték tőle „Ki gyógyított meg téged?”, még mindig nem tudta megmondani. Először el kellett indulnia, hogy megtudakolja. Sem azt nem tudta, ki volt- Jézus, sem azt, milyen igényt jelentett be azzal kapcsolatban, hogy ki is Ő. A Máté 12 után azonban ez megváltozott. Ettől kezdve az Üdvözítő csak egyes emberek javára tett csodákat. Ekkor már először a hitet kívánta meg.

Az eredmény a következő volt: A Máté 12-ig mindig azt mondta a meggyógyítottak, hogy hirdesse azt, amit Isten tett vele. A Máté 12 végén pedig azt mondta Jézus, hogy a meggyógyított férfi senkinek ne mondja ei, mit tett érte Isten. A „csend politikáját” kezdte el. Azoknak pedig, akik élvezték az Ő messiási erejének hasznát, tilos volt beszélni erről.

A harmadik eredmény: Az üzenet, amit Jézus és apostolai ettől kezdve közöltek. A Máté 12-ig Jézus és az apostolok szertejártak egész Izraelben, városról városra, és zsinagógától zsinagógáig, és Jézust mint Messiást hirdették. Két fejezettel korábban, a Máté 10- ben, Jézus kettesével küldte ki tanítványait, hogy pontosan ezt tegyék. A Máté 12 után viszont még azt is megtiltotta tanítványainak, hogy bárkinek is elmondják, hogy ő a Messiás. így pl. a Máté 16-ban, amikor Péter híres vallástételét kimondta „*Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia*”, Jézus arra kérte Pétert, hogy ezt senkinek se mondja el. Nekik is követniük kellett a hallgatás új politikáját - egészen a Máté 28-ig, amikor a missziói parancs elhangzott.

A negyedik eredmény az O tanítási módjával függött össze. Máté 12-ig az Úr Jézus nyilvánosan és jól érthetően tanított, amit mindenki meg tudott érteni. Láttuk ezt a Máté 5-7-ben, a Hegy i beszédben, amikor a nép a beszéd után pontosan megértette, amit Ő mondott, és ami által megkülönböztette magát a farizeusoktól és írástudóktól. A Máté 12 után azonban megváltozik a tanítási módszere. Ezt rögtön a következő részben, a Máté 13-ban láthatjuk. Ő most már csak példázatokban beszélt a sokasághoz. Az 1. vers-

ben ez olvasható: „Azon a napon”. Tehát már ugyanazon a napon elkezdte új tanítási módszerének alkalmazását, amikor elutasítása megtörtént. A 3. vers így folytatódik: *„Ő pedig sok mindent mondott el nekik példázatokban.”* Később a tanítványai megkérdézték tőle, miért beszél példázatokban, amire Ő két okot nevezett meg. Az első ok az volt, hogy bizonyos igazságokat szemléltessen a példázatok által a tanítványai számára. A második ok pedig abban állt, hogy a tömegeket úgy tanítsa, hogy hallják ugyan a szavakat, de ne értsék meg a példázatok értelmét. Eddig elég világosság adatott nekik, hogy helyesen válaszoljanak. Ők azonban rosszul feleltek - az által a bűn által, amire nem lehetett bocsánat. Ezért nem adatott nekik további világosság. A Máté 13,34-ben ez olvasható: *„Mindezt példázatokban mondta el Jézus a sokaságnak, és példázat nélkül semmit nem mondott nekik.”* Ebből tehát kiderül, hogy semmit nem mondott nekik példázatok nélkül. Ez a kijelentés nem igaz a Máté 12 előtti időre. De azután abszolút valóság. Amikor is nyilvánosan tanított, példázatokban beszélt, úgyhogy a tömegek nem értették. Márk még egy dolgot említ itt, amit nem akarunk elhallgatni. *„És még sok hasonló példázatban hirdette nekik az Igét úgy, amint megérthet*

ték. Példázat nélkül nem is szólt hozzájuk, maguk között azonban tanítványainak megmagyarázott mindent” (Mk 4,33-34). Ha tehát nyilvánosan tanított, az példázatok által történt, úgyhogy senki sem értette annak értelmét, még az apostolok sem. De amikor egyedül volt velük, megmagyarázta nekik, mert a számukra az igazság illusztrációjának kellett lennie. Nem lehet megérteni, miért változott meg ilyen radikálisan az Ő szolgálata, ha nem fogjuk fel, milyen fontos volt a Máté 12-ben foglalt esemény. Sőt azt is lehetne mondani, hogy a Máté 12 eseményei voltak a legfontosabbak az életében, eltekintve a halálától és feltámadásától. Ami a Máté 12-ben történt, megváltoztatta szolgálata második felének irányát. Előkészítette a Cselekedetek eseményeit, s felkészítette a színteret valami új számára, a Gyülekezet, a Krisztus Teste számára. Előkészítette a színteret a következő 2000 esztendőre a zsidó nép történetét illetően. Tehát nagyon fontos fordulópontra volt, ahogyan ezt még világosabban látni fogjuk.

Konfliktus a misnával kapcsolatban

(Mk 7,1-23; Mt 15,1-20; Jn 7,1)

Itt egy további konfliktussal találkozunk a misnával kapcsolatban. Eddig két konfliktus-területet vet

tünk szemügyre, a bűnt és a szombatnap megtartását. Most egy harmadik kérdés merül fel, amely az evés előtti kézmosással foglalkozik. Mózes sohasem parancsolta meg, hogy evés előtt kezet kell mosni. De a farizeusok azt mondták, hogy ez elengedhetetlen. Még egyetlen gabonamagot sem szabad megenni, mielőtt kezet ne mostunk volna. Márk pedig a 7,1-4 részben elmagyarázza, mennyire szigorúan vették ezt a farizeusok. Jézus és a tanítványai azonban nem gyakorolták ezt. Ezért jöttek a farizeusok a következő, 5. versben és támadtak rá így: *„Miért nem élnek a te tanítványaid a vének hagyományai szerint, és miért étkeznek tisztátalan kézzel?”* A farizeusoknak sohasem volt alkalmuk arra, hogy megvádolják Jézust a mózesi törvények megszegésével. Ő a mózesi törvényt teljes mértékben megtartotta. Egyetlen okot a vádolásra abban találhattak, hogy megszegte a misná törvényeit. Ennek megfelelően mondja itt az 5. vers, miért szeged meg *„a vének hagyományait?”* Ez a kifejezés a misná új- szövetségi megnevezése. Jézus úgy válaszolt erre, hogy először a 6. és 7. versben három dolgot mondott: Az első: *„Ennek a hagyománynak a természete a képmutatás volt”.* Kifelé igen

derül, hogy ez mind hiábavaló volt. Ők ugyanis emberi törvényeket, és nem Isten törvényeit tanították. Pontosan ez az, amit a törvényeskedés tesz. Kifelé azt a látszatot kelti, hogy valaki szellemi beállítottságú. Közben ez hibás szellemiség, mert az igazi hívó Isten parancsolatait keresi és nem az emberi parancsolatokat.

A második: Azt is megmagyarázta Jézus a 8. versben, hogy Isten törvényeit elhagyják, és helyettük emberi parancsolatokat tartanak meg.

A harmadik még élesebben került megfogalmazásra. Ez olvasható a 9. versben: *„Szépen félreteszitek az Isten parancsolatát azért, hogy a helyébe állíthassátok a magatok hagyományait”.* Néha tehát megszegnek egy mózesi parancsolatot, hogy helyette egy hagyományt állítsanak a helyébe. Jézus a 10-12. versben egy példát is ad erre. Mózes törvénye ezt mondta: *„Tiszteld atyádat és anyádat”.* Ez a mózesi törvény összefüggésében még egy további dolgot is tartalmaz: A gyermekek felelősek voltak a szülők jólétéért, ha a szülők megöregedtek vagy elgyengültek, kötelességük volt, hogy gondoskodjanak róluk. Sok ember átlépett a farizeusi hitre, azonban a szüleik nem voltak szükségszerűen farizeusok. Ezen túlmenően, a farizeusok egyáltalán nem szí

vesen osztották meg anyagi javaikat másokkal, akik nem voltak farizeusok. így kialakítottak egy egészen speciális elgondolást, ami itt a 11. versben kerül megnevezésre - ez volt a „korbán” (azaz áldozati ajándék). Ennek a héber szónak a jelentése „odaadva”, és a következőket jelentette: Ha egy zsidó kimondta ezt a „korbán” szót, és tett egy speciális kézmozdulatot, ez azt jelentette, hogy minden, amit az ember magánál hordott „odaadásra” került. Ezzel akkor már csak két dolgot lehetett tenni: egy részét, vagy mindent odaadni a templomi kincsekhez, vagy másodszor: felhasználni a saját, privát használatára. Azonban valaki másnak nem volt szabad privát használatra átadni. Ha tehát egy farizeus fia a nem farizeus atyját látta közeledni, és tudta, hogy anyagi problémái vannak, egyszerűen ezt mondta „korbán”, mielőtt az apa odaérkezett. Amikor azután az atya odaért és kifejezést adott a szükségének, a fiú ezt mondhatta: „Azt kívántam, hogy korábban láttál volna - most már minden tulajdonomat odaadtam - *korbán* és most senki másnak a személyes használatára nem adhatom oda”. Nem kényszerült rá, hogy a pénzt a templomnak adja, mert lehetséges volt rá, hogy privát célra is felhasználja. így megszegte egy hagyományra való hi

vatkozással a mózesi törvényt. A 13. versben ez található: „és így érvénytelenné teszték az Isten Igéjét hagyományokkal”. A misnában, a gemorában és a Talmudban igen sok példa van erre.

Egy további példa a következő: A farizeusok szívesen tartózkodtak szombatnapon Jeruzsálemben, hogy részt vegyenek a szombat megünneplésén. De néha vasárnap vissza kellett menniük a saját városukba, például Betlehembe, így kénytelenek voltak szombaton utazni. Mózes azt mondta, hogy szombatnapokon otthon kellene maradni, és egy szombati járóútnál messzebbre nem szabad elmenni, ami kb. egy kilométer hosszú út volt. Most azonban többet kellene utazniuk ennél a távolságnál, ha pl. Jeruzsálemből Betlehembe kell utazniuk. Ez azonban tiltott volt. A szofrím-iskolában a következő kérdés merült fel: Hol vagy te otthon? És ezt az egyszerű meghatározást adták erre: Otthon az a hely, ahol a tulajdonod van. Ezért a farizeus egy-egy szombat délutánra magával vitt hét vagy nyolc rabszolgát és ezeket egy-egy kilométernyire egymástól helyezte el a Betlehemből Jeruzsálembé vezető úton. Akkor az első rabszolgától - a saját tulajdonától, s ezáltal a saját otthonától - a következő rabszolgáig - a saját tulajdonához, az otthonába ment. így

egy hagyományt arra használt, hogy megszegjen egy mózesi törvényt.

Ennek értelmében a farizeusok nagyon pontosan tudták, mit jelent egy törvény megtartása, más törvényeknél azután nagyon rugalmasak voltak etekintetben. Egy gabonaszem megevésénél, ha a következő víz öt kilométer távolságban volt, először meg kellett tenni ezt az utat. Ne egyél, mielőtt nem mostad meg a kezedet. A misna a következőket mondja: Ha valaki nem mossa meg evés előtt a kezét, olyan mint egy gyilkos. A misna is kimondja, hogy valaki, aki evés előtt nem mossa meg a kezét, ahhoz hasonló, aki elmegy egy prostituálthoz. A misna azt is kimondja, hogy három bűn szegénységet von maga után, s ezek közül egyik a kéz meg nem mosása. Tehát, a rabbinusi tanítás szerint: Ha nem akarsz szegényen meghalni - mosd meg a kezeidet. Amikor én magam megismertem ezt a kézmosási dolgot, arra gondoltam, hogy édesanyám csak kitalálta ezt - ez a hagyomány azonban sokkal régebbi.

A 14. versben Jézus tudatosan beszélt a sokaságnak példázatban, hogy ne értsék. A17. versben viszont a tanítványai megkérdezték, mit jelent a példázat. Itt ismét látjuk az új eljárási módot, ami az Ő nyilvános beszédét illeti: A so

kaság számára példázatokban beszélt úgy, hogy azok nem értették, utána azonban a tanítványoknak megmagyarázta a példázatokot. A sokaságnak az igazság elrejtése, a tanítványoknak az illusztráció céljából.

Konfliktus a mózesi törvényrel kapcsolatban (Jn 7,53-8,11)

Amint már fentebb említettük, a farizeusoknak egyetlen alkalmuk sem nyílt arra, hogy megvádolják Jézust a mózesi törvény megszegésével. Csupán a misná megszegésével tudták megvádolni. Ahogy azonban már láttuk, ez nem befolyásolta Őt, elismerte, hogy a misná törvényeit Ő megszegte. Később még látni fogjuk, hogy Jézus néha kerülőutakat tett, csak azért, hogy megszegje a misná törvényeit. Ez a szakasz azonban arról számol be, hogy a farizeusok rá akarták venni, hogy mondjon valamit a mózesi törvények ellen. Ha sikerült volna nekik rávenni Őt arra, hogy valamit mondjon a mózesi törvény ellen, akkor szem-beszállhattak volna azzal az igényével, hogy Ő ezt a törvényt teljesen megtartotta. Ennek következtében a messiási igénybejelentése megtámadható lett volna.

Itt kivételképpen most nem a misnáról volt szó, hanem Mózes törvényéről. Arra az alkalomra

vártak, amikor Jézus nyilvánosan tanított, hogy ekkor nyilvánosan leleplezhessék Őt. A János 8,3-4- ben ezt olvashatjuk: „Ekkor odavezettek az írástudók és farizeusok egy asszonyt, akit házasságtörésen értek, középre állították, és így szóltak Jézushoz: *'Mester, ezt az asszonyt házasságtörés közben tetten értéké'*\". Egy asszonyt hoztak Jézushoz, és házasságtöréssel vádolták. Annak bizonyítása érdekében, hogy ne legyen kétség a bűne felől, azt mondták, hogy éppen tetten érték. A 6. versben ezt olvashatjuk: *„Ezt azért mondták, hogy próbára tegyék, és legyen mivel vádolniuk őt\"*. Az a mód, ahogyan az esetet Jézus elé hozták, egyértelműen mutatja, hogy próbára akarták tenni Jézust, mert egy házasságtörésnél nem lehet valakit úgy tetten érni, hogy legalább ket- ten részesei ne lettek volna ennek a tettnek. Egyedüli személyként meg lehet ugyan vádolni valakit, de tetten érni, csak akkor lehet, ha legalább ketten ott vannak. Tehát hol volt a férfi, aki részese volt ennek a tettnek?

Emiatt a vádlók nem zavartatták magukat. Határozott kérdéssel adták elő ezt az esetet: *„Mózes azt parancsolta nekünk a törvényben, hogy az ilyen személyt meg kell kövezni. Te mit mondasz erre ?\"* Itt nem a hagyományokról volt szó, ami eddig előtérben volt, hanem Mózes törli

vényéről. A görög eredetiben inkább így kellene érteni: „Mózes azt parancsolta, hogy kövezzük meg az ilyen személyt. De te, mit mondasz te erre?\" Ez a „te\", kétszeresen is kimondásra került. „De te, mit mondasz te erre?\" - ugyanis azzal szemben, amit Mózes mondott. Tehát olyan valamit kerestek, amivel nyilvánosan bemutathatták, hogy amit Jézus mond, az nem egyezik meg Mózesrel.

Jézus először semmit sem válaszolt, hanem ahogyan a 6. versben olvassuk, lehajolt és ujjával írt a földre. Amikor továbbra is unszolták, végül válaszolt nekik. A 8. vers szerint újra írt ujjával a földre. Feltűnőnek tartom, hogy János evangéliumának milyen sok kommentárja szól arról, mit írt Jézus a földre. Mintha 2000 évvel később még találni lehetne valamit a földön, amit el lehetne olvasni. A görög szövegben a hangsúly nem az íráson van, hanem az ujjon. A görögben ugyanazt különböző módon lehet kifejezni. De azt, amit az ember hangsúlyozni akar, a mondat elejére kell tenni. Itt az elején az ujj van, de vajon miért?

Mózes 613 parancsolata közül 603-at ember írta pergamenre egy írószerszámmal, tízet viszont kőbe véstek, és e tíz közül az egyik volt a házasságtörés elleni parán-

csolat. Ez a tíz, amelyeket kőbe írtak, nem kőből voltak kifaragva, hanem - ahogyan négyszer olvashatjuk - Isten ujjával íratlak (2Móz 31,18; 32,15-16; 5Móz 4,13; 9,10). Az ok, amiért itt az ujj kerül hangsúlyozásra, annak megmutatása, hogy ennek a törvénynek Isten a szerzője. Ő a szerzője az egész mózesi törvénynek is. Mint szerző természetesen ismeri a törvény minden kijelentését, ami erre a bűnre vonatkozik, és azok büntetését is. Ő mind ismerte őket.

A választ, amit nekik adott, a 7. versben olvashatjuk: *„Aki büntelen közületek, az vessen rá először követ”*. Nem azt mondta itt Jézus, hogy aki tökéletes, vagy büntelen, az vesse rá az első követ. Ha ezt mondta volna, megszegte volna a törvényt, mert a mózesi törvény nem kívánt büntelen tökéletességet egy ítélet végrehajtásánál. Különben soha senkit sem végezhetek volna ki. A mózesi törvény azonban halálbüntetést kívánt bizonyos bűnök esetében. Ezek egyike volt a házasságtörés. Tehát nem ezt mondta: *„Ha tökéletesen büntelen vagy, akkor vedd rá az első követ”*, mert ez a mózesi törvény ellen szólt volna, és akkor Jézus is csak egy bűnös ember lett volna. Itt ugyanis éppen a mózesi törvényről volt szó. Amit mondott, az a következő: Ha a mózesi törvény alapján elítélünk valakit,

akkor mindent figyelembe kell vennünk arra nézve, amit Mózes e bűnnel, és annak büntetésével kapcsolatban mondott. A törvény azt mondta, hogy ha valaki a házasságtörés bűnében vétkes, akkor meg kell kövezni. De ez nem minden, amit Mózes írt.

Mózes azt is írta, hogy valakit csak két vagy három tanú bizonyítéka alapján volt szabad kivégezni. Ezeknek a tanúknak rendelkezésre kellett állni, mert azt állították, hogy éppen házasságtörés közben érték tetten. Ez azonban még mindig nem minden, amit Mózes írt. A két vagy három tanú, akiknek bizonyossága alapján valakit halálra lehetett ítélni, volt a felelős azért, hogy az első követ rávessék. Ezt olvashatjuk az 5Mózes 13. és 17. fejezetében, ahol megbízható tanúkról ír az ítélet előtt. Megbízhatónak a rabbinusok egy olyan tanút határoztak meg, aki nem követte el ugyanazt a bűnt, mint a vádlott. Tehát így lehetne összefoglalni: A két vagy három tanú, akinek bizonyosságára valakit halálra ítélték, és akik felelősek voltak az első kő elhajításáért, nem lehettek vétkesek ugyanazon bűnben, mint amivel a vádlottat megvádolták.

Jézus tehát a mózesi törvénnyel kapcsolatban azt mondta, hogy ha a két vagy három tanú nem vétkes ugyanazon bűnben, nekik kell az

első követ elvetni. Itt egyik a másik után ment el, ami azt jelenti, hogy ők nem voltak vétkesek e tekintetben. A10. versben azt olvassuk, hogy a házasságtörő asszony maradt csak ott egyedül, és Jézus megkérdezte tőle: „Hol vannak a vádlóid? Senki sem ítélte el téged?” Ő pedig így felelt: „Senki, Urain”. Jézus pedig ezt mondta neki: „Én sem ítélek el téged”. Nem bocsátotta meg a bűnét, mert ezt mondta: „Menj el, és többé ne vétkezzél.” Itt a kérdés a jogi ítélet volt a mózesi törvény alapján. S mivel a két vagy három tanú nem volt kész az első kő elvetésére, az ítéletnek nem volt legális alapja. Ez volt az egyetlen alkalom, amikor a farizeusok megkísértették Jézust, hogy a törvénnyel szembeni ellentmondásra indítsák. A kísérlet azonban sikertelen maradt. Ez után soha többé nem próbálták meg még egyszer. Ettől kezdve azt folytatták, hogy a misná törvény megszegésével vádolják meg Őt.

Konfliktus egy vakon született meggyógyításával kapcsolatban (Jn 9,1-41)

Itt egy hosszabb, 41 versből álló szakasról van szó, amit a következők szerint szeretnénk feldolgozni: A szöveget öt részre osztjuk és minden résznek lesz egy összefoglalása is.

1. A vakon született meggyógyítása (1-12. vers)

„Amikor jézus továbbment, meglátott egy születése óta vak embert. Tanítványai megkérdezték tőle: 'Mester, ki vétkezett: ez vagy a szülei, hogy vakon született?'" (1-2. v.). Ami szokatlan itt, nem a kérdés, hogy a szülei vétkeztek-e és ezért született-e vakon. Ez nem szokatlan, mert a mózesi törvény azt mondja, hogy Isten megbünteti a szülők vétkeiért a fiaikat és a fiák fiait harmad- és negyedízig (2Móz 34,6-7). így talán a szülők vétkeztek, és a gyermek ezért született vakon. A kérdésnek ez a része érthető volt. De több is rejtett ebben a kérdésben, nevezetesen az, hogy ez az ember vétkezett-e és ezért született vakon. Hogyan történhetett, hogy először vétkezett, és aztán született? A New-Age mozgalom egyes tanítói arra használták fel ezt a verset, hogy megállapítsák, hogy a zsidók hisznek a reinkar- nációban. De ilyen tanítás nem létezett a zsidóságban. Ez a kérdés nem tükröz vissza semmilyen New-Age tanítást, hanem a zsidó teológiából való. A farizeusok azt tanították, hogy ha valaki vakon születik, ennek oka egy meghatározott bűn, melyet vagy a szülők, vagy a vakon született maga követett el. De hogyan vétkezhettek valaki, mielőtt megszületett?

Az ő teológiájuk szerint egy emberben, az anyaméhben két természet harcol egymással, egy jó és egy gonosz természet. A legtöbb embernél a jó rész nyer, de vannak kivételek. Tehát vélekedésük szerint megtörténhet, hogy a rossz rész nyer, és a gyermekben a tulajdon édesanyja elleni elutasítás fejlődik ki, és őt az anyaméhben megtagadja. Ennek

következményeként Isten megbünteti őt, úgyhogy vakon fog megszületni. Tehát a vakon születés az isteni büntetés jele lenne. S ezért aki vakon születik, sohasem fog látni - kivéve ha eljön a Messiás. Itt tehát a harmadik messiási csodával van dolgunk. Olyasvalakinek a meggyógyítása, aki élete során vakult meg, nem számított messiási gyógyításnak. De annak meggyógyítása, aki vakon született, az messiási csoda volt. Ha ezt megértettük, jobban el tudjuk fogadni, ami a továbbiakban történt.

Jézus először is korrigálta a teológiájukat. A vakság már nem volt bizonyos bűn következménye, hanem Isten engedte meg, hogy ő itt ezen át megdicsőíttessen. Azután Jézus folytatta, és meggyógyította ezt a férfit, miközben mindenki tudta, hogy ez szombatnapon tilos. Emellett szokatlan módon is gyógyította meg a vakot. Tudjuk, hogy Jézus már ez előtt az eset előtt is gyógyított meg vakokat, és

ezt egy szempillantás alatti hatással tette. Itt azonban nem ez történt. A földre köpött és földdel keverve el azt a férfi szemére kente. De még nem is ez az eljárás gyógyította meg őt. Jézus elküldte a Siloám-tavához, és amikor elment ehhez a megjelölt tóhoz, és lemosta a szemét, csak akkor látott először.

Miért voltak tehát ezek a nehézségek? Már elmondtuk, hogy Jézus nemcsak misná törvényeket szegett meg, hanem néha kerülőutakat is tett, hogy megszegje ezeket a szóbeli törvényeket. A rabbinus! tanítás egyértelműen kimondta, hogy egy vakot nem szabad meggyógyítani szombatnapon. Sőt még azt is pontosan előírták, hogyan nem szabad egy vakot meggyógyítani. Ez a fogalmazás a következőképpen hangzott: „Szombaton tilos egy vakot meggyógyítani, akár azáltal, hogy az ember bort önt a szemébe, akár pedig az által, hogy nyálból egy pépet készít, és azzal keni be a szemét." Nem volt szabad egy vakot szombaton meggyógyítani - és ráadásul nem ezen a módon. Jeruzsálemben sok tó volt, s a legtöbbet nagyon könnyen el lehetett érni. A Siloám-tavat azonban csak nehezen lehetett megközelíteni. Egy meredek hegyről le kellett menni Dávid városának legalsó részéhez. Ez annak is megerősítő volt, aki látott, még inkább egy vaknak. Tehát -

mennie, nem egy másikhoz? Jó oka van ennek. Az összefüggésből kiderül, hogy éppen a lombsátor ünnepet ülték. Ennek az ünnepnek a hét napja alatt, volt egy egészen speciális szertartás: A pap minden nap lejött a templomhegyről, pontosan ehhez a tóhoz, és megtöltött egy vödört vízzel, és felvitte azt egy bizonyos szertartás céljára a templomhegyre. E szertartás miatt a Si- loám-tó volt a leglátogatottabb tó egész Jeruzsálemben.

Így igen gyorsan elterjedt a hír, hogy egy újabb messiási csoda történt. Ez azonban a hallgatás új politikájának megfelelően, nem nyilvánosan történt. Sőt a két férfi, Jézus és a meggyógyított között, nagy térbeli távolság is volt, amikor a csoda megtörtént. S így valójában - a hír igen gyorsan elterjedt.

A zsidó sokaságnak azonban volt egy teológiai problémája. Egyrészt valóban egy messiási csoda történt. Másrészt, ez a csoda szombatnapon történt, és ráadásul olyan módon, ami szombatkor tilos volt. Nem tudták tehát, mit kell tenni, és odavitték a férfit a zsidó főemberekhez.

2. A meggyógyított első kihallgatása (13-17. vers)

Így érünk el a második részhez. Megpróbáltak valamilyen kiutat találni. Azonban a meggyógyított egyike felelete sem segített. Ezért

valaki azt feltételezte, hogy ez az ember nem is született vakon, csak később vakult meg. Ebben az esetben ez nem számított volna messiási csodának.

3. A szülők kikérdezése (18-22. vers)

Ennek tisztázása érdekében meg kellett kérdezni a szülőket, és így kezdődött a harmadik rész, a szülők kikérdezésével. E kikérdezés során két dolgot erősítettek meg. Ez a férfi az ő fiúk, és születése óta ismerik őt. Így megerősítették a szülők, hogy *vakon született*, és nem később vakult meg. Ezek az eredmények tehát nem segítettek a farizeusoknak - nem ilyen választ akartak hallani. Ezért megkérdezték a szülőktől, hogyan képes most látni, de a szülők erre a kérdésre nem feleltek. Ugyanis a 22. versben elmagyarázták a farizeusok, hogy mindenkit, aki Jézust mint Messiást ismeri el, ki kell zárni a zsidó közösségből.

4. A vakon született második kihallgatása (23-34. vers)

Amint már bemutattuk, a farizeusok logikus gondolkodásukról voltak ismertek. Itt azonban logikátlanok lettek, és a dolgok furcsán alakultak. A 24. versben azt mondták a vak embernek: „*Dicsőítsd az Istent: mi tudjuk, hogy ez az ember bűnös!*” Ez nem volt túlsá-

gosan logikus kijelentés. Mikor mondta valaki közülük utoljára: „Dicsőítsd Istent, mert ez az ember bűnös”? Ez annyit jelentetett volna:

„Magasztaljátok Istent, mert ez az ember kirabolt egy bankot.” Mi sokféle dologért dicsőítjük Istent, de azért nem, mert valaki bűnös. Ők azonban ezt teszik: „Dicsőítsétek Istent, mert tudjuk, hogy ez az ember egy bűnös!”

Ekkor még a férfi tapintatos tudott maradni. így felelt: „Hogy bűnös-e, nem tudom.. Egyet tudok: bár vak voltam, most látok” (25. v.). Ez nem csak a puszta tény megállapítása volt - hanem kihívás volt a zsidó főemberek felé. Ezt mondta: „Én vakon született ember voltam. Ti vagytok az én szellemi tanítóim. Ti azt állítottátok, hogy soha életemben nem fogok látni, hacsak nem jön el a Messiás még az én életemben. Ezt tanítottátok nekem. Most pedig ez a Názáreti Jézus meggyógyított a vakágomból. Annak alapján, amit tanítottatok nekem, neki kell lennie a Messiásnak. Most meg azt mondjátok nekem: Dicsőítsd Istent, mert ez az ember bűnös. Meg tudjátok magyarázni ezt nekem? Problémáim vannak, hogy a ti logikátokat tudjam követni.”

Ők így felelnek: „Mit tett veled? Hogyan nyitotta meg a szemedet?” (26. v.) Másképpen fogalmazva: „Most még egyszer egészen elől

ről kezdjük. Mondd el nekünk még egyszer a részleteket. Ott lenni kell valahol egy kiskapunak.” Ekkor a férfi elvesztette a türelmét: „Megmondtam már nektek, de nem hallgattatok rám. Miért akarjátok ismét hallani? Talán ti is a tanítványai akartok lenni?” (27. v.).

Ez nem volt barátságos beszéd a farizeusok felé, ők pedig ennek megfelelően válaszoltak. A következő két versben, szidalmazva mondták neki: „Te vagy az ő tanítványa, mi a Mózes tanítványai vagyunk. Mi tudjuk, hogy Mózeshez szólt az Isten, de erről azt sem tudjuk, hogy honnan való” (28-29. v.). Ha a férfi már azelőtt nem vesztette volna el a türelmét, legkésőbb itt követett volna el egy nagy hibát. Ezt mondta: „Ebben az a csodálatos, hogy ti nem tudjátok, honnan való, mégis megnyitotta a szememet” (30. v.). Másként fogalmazva: Mint Izráel szellemi vezetőinek, tudnotok kellene ezt. Majd pedig: „Örök idők óta nem hallotta senki, hogy valaki megnyitotta volna egy vakon született ember szemét” (32. v.). Éppen azért, mert eddig senki nem gyógyított meg egy vakonszületettet, nevezték ezt messiási csodának. így maradt hű ez az ember az ő teológiájukhoz. Ami a farizeusokat illeti, itt véget ért a beszélgetés, és végül kiközösítették, ahogyan a 34. verstől le van írva. Ez a kivetés, ugyanaz volt, mint a

22. versben - a zsidó közösségből való kivettetés.

Így váltott ki minden messiási csodatett határozott reakciót. A zsidó leprás meggyógyítása után elkezdődött a vizsgáldásuk az Úr messiási igényével kapcsolatban. A némaságot előidéző démon kiűzése után elutasították, azzal az indoklással, hogy Ő a démonok által megszállott. A vakon született meggyógyítására adott feleletként követőit is elutasították. Minden zsidót, aki Jézushoz mint Messiáshoz csatlakozna, kiátkozásban részesítenek. S ez a politika érvényes mind a mai napig.

5. A vakon született szellemi meggyógyítása (35-41. v.)

A férfi sohasem látta Jézust, mert amikor elment tőle, még vak volt. A 35. versben Jézus megtalálta őt, és tudtára adta, hogy ő gyógyította meg. A 38. versben ezt mondja az egykor vak ember: „Hiszek Uram”, és leborult előtte. Amikor egy zsidó leborul egy másik előtt, azt jelenti, hogy M essiasnak ismeri el Őt. A 39-41. versekben Jézus megmutatta a különbséget a meggyógyított ember és a farizeusok között. A vakon született a fizikai vakság és sötétség állapotából a fizikai látás és világosság állapotába jutott. De a szellemi sötétségből is szellemi világosságra jutott. A farizeusok, akik rendelkeztek fizi-

kai látással és világossággal, Jézus elutasítása miatt megmaradtak a szellemi vakság és sötétség állapotában.

JÓNÁS ELSŐ JELE

Lázár feltámasztása
(Jn 11,1-44)

A Máté 12 eseményei után a farizeusok még mindig jelt kívántak Jézustól. Egy példát a Máté 16,1-4-ben találunk erre. Ott a farizeusok odajöttek Jézushoz, és jelt kívántak tőle. De az Ő válasza olyan volt, mint a Máté 12-ben: Izráel népe számára nem adatik több jel, egyen kívü 1 - ami a Jónás jele, a feltámadás jele. Amint már említettük, ez a jel háromszor adatik majd: Lázár, Jézus és a két tanú esetében. S itt, Lázár feltámasztásánál, találkozunk az első jellel, a Jónás jelével. Lázár nem az első ember volt, akit Jézus feltámasztott a halálból. A többi beszámoló csak néhány versben történt, és csak kevés tanú látta azokat. Ezek a kevesek azt a parancsot kapták, hogy senkinek se beszéljenek róla. Ellentétben a többi feltámasztással, itt számtalan részlettel találkozunk, a 44. vers tele van információkkal. Itt nemcsak néhányan vannak jelen, hanem egész sokaság. Tehát, mi tette ezt a feltámasztást olyan egyedülállónak, a többiekhez képest? Ez volt az egyetlen

nyilvános jel, amit még megígért nekik, S ha ez is megtörténik, akkor hivatalos módon kellene válaszolniuk. Ha Lázár feltámasztását valóban Jézus messiási igénybejelentésének összefüggésében vizsgáljuk, újra jobban fogjuk érteni, miért történnek úgy a dolgok, ahogyan történnek. Mivel ez a szakasz ismét nagyon hosszú, az előzőhöz hasonlóan külön részekre osztottuk, melyeket azután egyenként összefoglalunk.

1. Lázár halála (Jn 11,1-16)

Az 1-5. versben üzenet érkezett Jézushoz a két nővértől, hogy testvérük, Lázár halálosan beteg. Arra kérték, hogy siessen Betániába, és gyógyítsa meg Lázárt mielőtt a betegség az életét követelné. Jézus csak egy napi járásra volt Betániától. Volt elég ideje, hogy időben odaérkezzen. Az ember, mint olvasó, azt várná, hogy Jézus rögtön útrakel, amikor meghallja a hírt. A 6. vers azonban pontosan ennek a fordítottjáról tudósít: *„Amikor tehát meghallotta, hogy beteg, két napig azon a helyen maradt, ahol volt.”* Tehát tudatosan várt addig az időpontig, amíg Lázár meghal. A 14. vers szerint, csak akkor indult útnak, amikor Lázár már meghalt, és közben feltűnően sok idő telt el.

2. A beszélgetés Jézus és Márta között (Jn 11,17-27)

Amikor Márta meghallotta, hogy Jézus közeledik, eléje sietett és a 21. vers szerint szemrehányást tett Neki, hogy ha itt lett volna, nem halt volna meg a testvérük. Elismerte Őt mint Messiást, mert bízott az erejében, hogy meg tudta volna gyógyítani Lázárt, amikor még élt. De még nem ismerte a hatalmát, hogy még a halálból is fel képes támasztani valakit.

3. A konfrontáció Jézus és Mária között (Jn 11,28-32)

Mária is Jézus elé sietett, amikor megtudta az érkezését. Ő is ugyanazt vetette a szemére mint a nővére. Ő is elismerte Jézust Messiásnak, hogy van ereje a gyógyításra, *egészen a halálig, de a halál bekövetkezte után erre már nem tartotta képesnek Őt.*

4. Jézus és Lázár (Jn 11,33-44)

Jézus odament a sírhoz és hallotta, ahogyan az összegyűlt emberek siratják Lázárt. Ezek mindnyájan tudták, hogy meggyógyította a vakon-születettet és panaszkodtak, miért nem segített Lázáron is (37. v.). Jézus maga is sírt, de azután megparancsolta, hogy hengerítsék el a követ. Márta ellenezte ezt, hiszen Lázár már négy napja halott - már szaga is volt. Ilyesmit nem szo

kott mondani az ember a testvéréről, de e helyen Márta kijelentése igaz volt. Az, hogy Lázár már negyednapja halott volt, zsidó háttérből nézve nagyon fontos. A rabbi- nusi tanítás szerint egy ember szelleme, a halála után még három napig ott lebeg a halott felett. Csak ez után jut a szellem a Hádészba vagy a Seólba. így még az első három nap alatt volt egy bizonyos, még ha csekély lehetőség is az újraéledésre. Három nap után azonban ez lehetetlen volt. Egy halott újra életrekelése három nap után csak az (általános) feltámadás során történhetne meg, tehát csak, amikor a Messiás eljön. Ezen ok miatt Jézus addig várt, amíg már nem volt esély az újra életrekelésre. Csak így válhatott olyan jellé, amit megígért: a Jónásnak jelévé, a feltámadás jelévé. Más magyarázat számára Lázár egyszerűen ennél egy nappal tovább volt már halott.

Lázár feltámasztásának okaként gyakran azt mondják, hogy Jézus nagyon szerette a két nővért, Mártát és Máriát. Ez biztosan igaz, de nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt az okot, amit az írás maga közöl a 42. versben: Ez egy jel volt a sokaság számára, hogy⁷ elhiggyék, hogy Jézust Isten küldte el. Ez volt a Jónás első jele, a feltámadás jele.

Jónás első jelének elutasítása

(Jn 11,45-54)

A következő versekben a tömeg reakcióját láthatjuk. A 45. versben azt olvassuk, hogy sokan hittek benne. De egyesek hamisan reagáltak, elmentek a vezetőikhez, amint ezt már láttuk, és beszámoltak nekik róla (46. v.). A főemberek természetesen tudták, hogy itt a feltámadás első jele történt, hiszen Jézus pontosan nekik jelentette ezt ki. Ezért összegyűlt a nagytanács (47. v.), és megtanácskozták, mit kellene tenniük. A Máté 12-ben elhatározták az elutasítást. Itt döntötték el, hogy megölik Őt (53. v.). Ez által a reakció által a szanhedrin a Jónás első jelét egészen hivatalosan elutasította.

jézus reakciója (Lk 17,11-19)

A szanhedrin ezen döntése után Jézus meggyógyított tíz leprást. Kilencen közülük zsidók voltak, egy pedig samáriai. Jézus a papokhoz küldte a meggyógyítottakat. A főpap Kajafás volt az, aki a szószóló volt az első jel elutasításánál. Jézus itt egyfajta humorérzékről tett tanúságot. Annak, aki hivatalosan elutasította Jézust mint Messiást, és elhatározta a halálát, most kilencszeresen kellett megmagyaráznia, hogy egy messiási csoda történt, méghozzá éppen ez által a Názáreti Jézus által.

**A Messiás elítéli az
írástudókat és
farizeusokat (Mk 12,38-40;
Mt 23,1-39;**

Lk 20,45-47)

Itt három szövegrésszel van dolgunk, amelyekben Jézus elítélte a farizeusokat és írástudókat, az akkori idők szellemi vezetőit. E három igehely közül a Máté evangéliuma a legrészletesebb. Ezért erre a szövegre fogunk koncentrálni, a másik kettőhöz pedig csak utalásokat fogunk tenni. A Máté evangéliumában található szöveg alapján meg tudjuk határozni ennek az elítélésnek a három szakaszát. Jézus ezzel az elítéléssel fejezte be nyilvános tevékenységét. Ezek voltak az utolsó kijelentései a nyilvánosság előtt. Tehát nyilvános tevékenysége pontosan három évig tartott, miután elkezdte azt. A páska idején kezdődött, és a páska idején is fejeződött be. Utána már csak a tanítványaival volt együtt az elfogatása idejéig. A fenti időszakot három részre lehet felosztani. Ez a Máté 23,1-12 része. Itt a tanítványainak beszél a farizeusokról és öt dolgot mond el nekik.

1. A farizeusság tulajdonképpeni jellemzője a képmutatás volt (Mt 23,1-3).

2. Súlyos terheket róttak ki másokra, de önmaguk számára

Elfogadták azokat a dolgokat, amelyeket Mózes parancsolt, de nem Isten iránti engedelmességből tettek eleget azoknak, hanem hogy megmutassák, milyen szellemiek is ők. Jézus két példát mutatott be erre.

Az 5. versben az olvasható, hogy szélesre készítették az imaszíjaikat, ahogyan az 5Mózes 6,8 iránti engedelmesség szerint történt. Itt ez volt a parancs, és helyes is volt ennek megfelelően cselekedni; de az indítékuk hamis volt. Ugyanis nem Isten iránti engedelmességből tették, hanem hogy kérkedhessenek valamivel, hogy feltűnjenek a széles imaszíjakkal. A második példa volt, hogy extra hosszúságú bojtokat készíttettek a felsőruháikra. A bojtok engedelmességet jelentettek az 5Mózes 22,12 előírásának, de a motiváció ismét csak hamis volt. Ugyanis rendkívül hosszú bojtokat készíttettek, hogy az emberek felfigyeljenek rájuk. Az önteltség volt a jellemzőjük.

4. Kedvelték, amikor megtisztelő jelzőkkel szólították meg őket (Mt 23,8-12).

Szívesen vették, amikor rabbinak és tanítónak, atyának és mesternek nevezték őket. Ez a négy megszólítás a tanuló-tanító viszonyban volt szokásos abban az időben. Ha ezeket csak egyszerű megszólításnak használták volna, akkor az rendben is lett volna. De

a farizeusságban a megszólításhoz nagy tekintély is tartozott, több tekintély, mint amit megenged a Biblia. A rabbinusi tanítás szerint a rabbi a tanuló életének legfontosabb személyévé lett. Ha például a szülőket és a rabbit egyidejűleg elfogták és börtönbe vetették volna, a tanulónak először a rabbi javára kellett pénzt gyűjtenie, mielőtt a szüleivel törődhetett volna. A rabbi tekintélye kiterjedt egészen a hivatás vagy a házastárs kiválasztásáig, Jézus nem mondta, hogy helytelen valakinek a saját apját atyjának szólítani. Itt nem családi körülményekről volt szó, hanem a tanulónak a tanítókhoz fűződő viszonyáról. Erre párhuzamot találunk manapság, amikor a katolikus egyházban egy papot „atyának” szólítanak. Azért kedvelték ezt a megszólítást, mert jelentős tekintéllyel járt együtt. De Jézus tanítványának más tulajdonságokat kellett felmutatni.

5. A saját vallásukat korrupcióra használták (Mk 12,40).

Ezt abból is látni lehetett, ahogyan az özvegyek házát felemésztették, közben pedig a látszat kedvéért hosszú imádságokat mondtak. A mózesi törvény különös figyelmet és gondoskodást követelt az özvegyek iránt. Ezért egy farizeus sohasem tulajdonítaná el egy özvegy házát, mielőtt ne

imádkozott volna érte. így vagy úgy, az ő eljárásuk korrupciót tesz nyilvánvalóvá. Ezt az öt dolgot vetette Jézus a farizeusok szemére, amikor a tanítványaival erről beszélgettek.

A farizeusok közvetlen elítélése

A második rész a Máté 23,13-36 verseiben található. Itt az Úr Jézus közvetlenül a farizeusokhoz fordult. Hét különböző jajkiáltást mondott ki a farizeusok ellen. Ezek különböző vétkekre vonatkoztak, de tulajdonképpen egyetlen kört alkottak, mert az első és az utolsó jajkiáltás ugyanarra a bűnre vonatkozott.

1. Az első jajkiáltást a 13. versben találhatjuk: Vétkesek voltak abban, hogy elutasították Jézus Messiási igénybejelentését. De ezáltal a népet is félrevezették, hogy ők is elutasítsák Őt.

2. A második jajkiáltást a 15. vers tartalmazza: Vétkesek voltak abban, hogy a prozelitákat még súlyosabb törvényeskedésbe vitték bele, mint amit saját maguk gyakoroltak. Megpróbáltak mindenütt új követőket megnyerni farizeusi zsidóságuk számára. Ezek az új követők azonban gyakran még túlbuzgóbbak voltak a maguk törvényeskedésében.

3. A harmadik jajt a 16-22. versekben találjuk: Vétkesek voltak

abban, hogy megváltoztatták a prioritásokat, a dolgok fontossági sorrendjét. A megszenteltnek több tiszteletet adtak, mint annak, aki a megszentelés végzője. Jézus két példát hozott fel, amelyek ismertek voltak a rabbinust irodalomból. így idézett: „Ha valaki a templomra esküszik, az semmi, de ha valaki a templom aranyára esküszik, azt köti az eskü.” De mitől is jelent valami különöset az arany a templomban? A természete szerint éppen olyan, mint minden más arany. Azonban különösen ennél az aranynál a hely mértékadó, az, ahol őrzik, vagyis Isten temploma. Tehát a templom az, ami az aranyat megszenteli, és nem az arany szenteli meg a templomot.

A második példát a 18. versben találjuk: „...ha valaki az oltárra esküszik, az semmi, de ha valaki a rajta levő ajándéokra esküszik, azt köti az eskü”. Ismét feltesszük a kérdést: Mi teszi a halott állat testét rendkívülivé? Megint csak nincs különbség e között a halott állati tetem között, ami itt van, és a másik között. Csak az a hely, ahol az állat tartózkodott, az jelentette a különbséget, s ez a zsidó oltár volt, amelyen feláldozták. Az oltár szentelte meg az áldozatot, nem pedig fordítva. Itt tehát a farizeusok egyértelműen megváltoztatták a sorrendet.

4. A negyedik jaj a 23-24. versben található: Itt azt vetette a

mükre Jézus, hogy a törvényből kevésbé fontos dolgokat hangsúlyoztak, és a fontosakat mellékesnek tekintették. A 23. versben ezt olvassuk: „jaj nektek, képmutató írástudók és farizeusok, mert tizedet adtok a mentából, a kaporból és a köményből”. Ez a háromféle mag volt a legkisebb, amit akkoriban Izraelben ismertek. Ők pedig nem ettek meg még néhány szem magot sem, mielőtt nem adták meg belőle a tizedet. Ez helyes volt, és Jézus tudta is, hogy ez így helyes. De felrója nekik, hogy a fontosabb dolgokat nem tették meg, azt ami a törvényben ezeknél fontosabb: az igazságos ítéletet, az irgalmasságot, és a hűséget. Ők tehát túlhangsúlyozták a nem fontos dolgokat, és figyelmen kívül hagyták a fontos dolgokat a törvényből, s emiatt voltak vétkesek.

5. Az ötödik jajt a 25-26. versekben olvashatjuk: Nagyon komolyan vették a törvény külsődleges követeléseit, de figyelmen kívül hagyták a belsőre vonatkozó parancsolatokat. Kívülről megmosták a poharakat és tálakat, miközben hagyták, hogy az ennivaló megromoljon azokban. Ez pedig végül az újonnan belekerülő ételt is tisztátalanná tette. Kívülről nagyon jól néztek ki, de belülről romlottak voltak. A harmadik, negyedik és ötödik jajkiáltásban ötször nevezte őket vakoknak. A16.

versben: „Jaj nektek, vak vezetőik”. A 17. versben: „Ti bolondok és vakok”. A 19. versben: „Ti vakok”. A 24. versben: „Ti vak vezetőik”. A 26. versben pedig: „Te vak farizeus”.

6. A hatodik jajt a 27-28. versekben van leírva, ahol ismét a képmutatásról van szó. Képletesen szólva, meszelt sírokhoz hasonlította őket. Egyébként, máig is ezt a gyakorlatot követik Izraelben. Minden sírt, minden évben újra meszelnek. Ennek alapja egy mózesi törvény, amely szerint egy lévitának nem volt szabad megérintenie egy sírt. Ennek elkerülése érdekében, hogy véletlenül meg ne értsen egy sírt, vagy síremléket, végezték el a fehérre meszelést, egyszerűen azért, hogy könnyen észre lehessen venni. Kívülről ezért nagyon szép fehérek voltak ezek a sírok, bent feküdtek azonban az enyészetnek átadott testek. Ezeknek az emberek által alkotott törvényi szabályoknak a követése által, kívülről a farizeusok is nagyon szépnek látszottak, kegyeseknek és szellemieknek – belülről azonban romlottak és korruptak voltak.

7. A hetedik jajt a 29-36. versekben találhatjuk. Jézus itt visszatért az első jaihoz. Ez a hetedik jajt a Messiás elutasítására vonatkozott, ahogyan azt a zsidó próféták megjövendölték. A Messiás elutasítása automatikusan a próféták tanúságtételének elutasítását is jelen

tette. A próféták bizonyágtétele már 400 éve ismert volt. Mindent megjövendöltek, amit a Messiásról meg kellett jövendölniük. Jézusnak mint Messiásnak az elutasítása a Szentírás bizonyosságának elutasítását is jelentette. Emiatt ők is felelősek voltak mindenért, ami megíratott a próféták által. Pontosabban kifejezve, ők felelősek a próféták véreinek kiontásáért.

Amikor Jézus az Ószövetséget idézte, azt a zsidó Biblia sorrendje szerint tette. Az Ószövetség könyveinek száma a keresztyén és a zsidó Bibliában azonos, de a sorrend különbözik. Az első könyv mindkét esetben a Genézis (IMózes), az utolsó könyv pedig nem a Malaki- és könyve, ahogyan mi megszoktuk, hanem a 2Krónikák, A 35. versben Jézus két férfi nevét említi: Ábelét az IMózesből, és Zakariásét, ami a 2Krónikákban, a zsidó Biblia utolsó könyvében található. E két férfi nevének említése által azt fejezte ki, hogy minden vérontásért, az IMózesből a 2Króniká- kig, tehát az Ószövetség teljes tartalmáért felelősek voltak. Ez egy szóbeli körülírás volt, a kijelentett írásbeli valóság/igazság egészéért, mint ahogy mi hasonló megfogalmazással élünk, az IMózesből a Jelenések könyvéig, amivel a kijelentett igazság teljes egész voltát fejezzük ki. Most pedig figyeljünk arra, amit a 36. versben olvasunk:

„Bizony mondom nektek: mindez megtörténik ezzel a nemzedékkel.” Itt ismét az „ezzel a nemzedékkel” kifejezés erős hangsúlyozását látjuk, így ez a nemzedék, amelyik a megbocsáthatatlan bűnért volt felelős, az egész kijelentett igazságén is felelőssé vált.

A harmadik szakaszhoz tartoznak a 37-39. versek, amelyeket Jézus egy gyászánnal fejezett be. Ezzel a gyászánnal végződött az O nyilvános szolgálata. A 37. versben foglalta össze hároméves szolgálatát Izraelben és Izraelért. Milyen gyakran próbálta meg kinyújtani a kezét; szívesen részesítette volna a várost messiási védelmében, amit a próféták megjövendöltek. Ok azonban elutasították ezt a védelmet, amikor Jézust elutasították.

A 38. versben ezt olvassuk: *„Íme, elhagyottá lesz a ti házatok”*. Itt a ház szó a templomra vonatkozik. Ezt le fogják rombolni, ami pontosan 40 évvel később meg is történt miután e szavak elhangzottak.

Így érkezünk el a 39. vershez és Jézus még mindig a zsidó főemberekhez szólt: *„Mert mondom nektek, nem láttok engem mostantól fogva mindaddig, amíg azt nem mondjátok: Áldott, aki az Úr nevében jön!”* A rabbinusok azt tanították, hogy a Messiást, bármikor jönne is el, e szavakkal kell köszönteni. Ez az Ószövetség egyik messiási

zsoltárból, a 118. zsoltárból származik. Ugyanez a zsoltár azt is elmondja, hogy a kő, amelyet az építők megvetettek, az lett a sarokkő. A farizeusok e szavakat csak akkor használják, amikor Őt Messiásként elismerik. Ez ugyanis zsidó szóhasználat szerint egyértelműen egy messiási megszólítás volt. Amikor Jézus számárháton bevonult Jeruzsálembe, ezért köszöntötte Őt a tömeg e szavakkal. Messiásnak kiáltották ki Jézust - de már túl későn - hiszen a megbocsáthatatlan bűnt már elkövették. A 39. vers kijelentése nagyon fontos: Itt rögzítette Jézus a második eljövetelének feltételét. Jézus nem fog eljönni, mielőtt a zsidó nép nem kéri, hogy⁷ visszajöjjön. Jézus az ő elutasításuk miatt hagyta el ezt a Földet. Nem fog visszajönni, mielőtt el nem fogadják Őt. Ez az Ő második eljövetelének alapja. Ahogyan a zsidó vezetők rávették a népet, hogy elutasítsák Őt, úgy kell elérniük, hogy az Ő elfogadására indítsák a népet. Jézus elfogadása az egész zsidó nép által az előfeltétele az Ő második eljövetelének. Az övéinek elragadása egyáltalán nincs semmilyen feltételhez sem kötve - az bármikor megtörténhet. Jézus visszatérésének a Földre azért, hogy felállítsa az Ő királyságát, azonban van egy feltétele: Izrael nemzeti

Ha jól értettük ezt a feltételt, akkor két dolgot jobban el tudunk helyezni a történelemben:

Először is: az antiszemitizmus teológiai indoklását, és hogy ez a harc a zsidó nép ellen, már Ábrahám óta folyik. Sátán tudja, hogy az ő pályafutása véget ér, amikor Jézus Krisztus visszajön. S azt is tudja, hogy Jézus csak akkor fog visszajönni, amikor a zsidó nép ezt kérni fogja tőle. Ha tehát Sátán meg tudná semmisíteni a zsidókat második visszajövele előtt, akkor Krisztus nem jönne vissza és az ő (a Sátán) pályafutása örökké tartana. Ezért folytatja ezt a harcot. Ezért voltak az orosz pogromok, és ezért volt a náci holokauszt. S ezért mondja a Jelenések könyve 12, hogy amikor Sátán a szorongatásban lesz és látni fogja, hogy rövid az ideje, összes energiáját fel fogja használni arra, hogy elpusztítsa a zsidókat. A zsidók ellen folytatott történelmi harc az ördög háborúja, hogy megakadályozza Krisztus visszajövetelét. Így akkor érthetjük meg az antiszemitizmus hátterét, ha megértettük Krisztus második visszajövetelének előfeltételét.

Másodszor pedig: Sátán legelőször a keresztyén egyházat használja fel a zsidók üldözésére. A Kr.u. 4. századot követően, a zsidók üldözésének 90%-a Krisztus nevében történt, s ezt az egyház hajtotta végre. Így Sátán erőteljesen hiteltelenné tette Jézus nevét a zsidók előtt. Ha a zsidókat sok évszázadon keresztül Jézus nevében ölték meg, ha családtagjaikat Jézus nevében kínozták halálra, akkor ez a név lesz az utolsó, amelyben hihetsz, ha zsidó vagy! Így használta és használja fel most Sátán teljesen tudatosan Jézus nevét, hogy üldözze a zsidókat. Ő ugyanis tudja, hogy nekik éppen Jézus ezt a nevet kell segítségül hívniuk, hogy Jézus visszajöjjön. Sátán tehát teljesen tudatosan használja ezt a nevet a zsidók üldözése során, hogy visszatartsa őket Jézus nevének segítségül hívásától. Ebben található meg tehát a bibliai alapja annak, amiért a zsidóüldözés, főképpen Jézusnak, az egyháznak és a keresztnak a nevében történt.

!

III. RÉSZ

Bíróági eljárás Krisztus ellen

Itt érkezünk el a Jézus ellen lefolytatott bíróági eljáráshoz. Az Üdvözítőt a farizeusi törvények elutasítása miatt vetették el. Most megláthatjuk azt, hogy hogyan fordulhatnak meg a dolgok. A folyamat és az ítélet meghozatalának meggyorsítása érdekében a farizeusok megszegték 22 szabályt a saját szabályaik és törvényeik közül. A misná tartalmaz egy olyan szakaszt, amelynek szabályai és törvényei előírják azokat az eljárásokat, amelyeket valakinek az elfogásakor, és elítélésekor be kell tartani. A következő 22 szabály messze nem az összes, de ezt a 22-t a Jézus elleni eljárás során nyilvánvalóan megszegették. Először felsoroljuk a 22 szabályt és törvényt, és mindegyikhez rövid kommentárt fűzünk. A következő bibliai beszámolók áttekintése során bemutatjuk, hogy pontosan mikor, mely törvényeket szegték meg.

A nagytanács (a szanhedrin) ítélkezési eljárásával kapcsolatos törvények

1. törvény: *A vallási hatóságoknak nem volt szabad elfogatást végrehajtani olyan ügyben, amikor megösztegetés történt (2Móz 23,8).*

Ez önmagát magyarázza.

2. törvény: *Naplemente után nem volt szabad törvénykezési eljárást tartani.*

Ennek oka az volt, hogy megakadályozzanak egy összeesküvést, vagyis hogy megakadályozzák a sötétségnek erre való kihasználását. Amikor a Nap lement, azután nem volt szabad tovább folytatni egy tárgyalást. A hivatalos naplemente az az időpont volt, amikor három csillag vált láthatóvá.

3. törvény: *A nagytanács bírójának vagy tagjainak nem volt szabad részt venni a letartóztatásban.*

Ennek alapja az volt, hogy a bírának semlegesnek kellett maradni. Ha ők is részesei lennének az elfogatásnak, akkor ez már állásfoglalást jelentett volna valakinek az ügyében.

4. törvény: *A reggeli áldozat előtt nem volt szabad tárgyalásokat tartani.*

A templomban reggelente sokféle szertartást folytattak, és ezeket mind be kellett fejezni, mielőtt elkezdtek egy tárgyalást.

5. törvény: *Titkos tárgyalásokat nem volt szabad tartani, csak nyilvánosakat.*

6. törvény: *A nagytanács tárgyalásait csak a templom területét levő ítélkező teremben volt szabad tartani.*

Mivel minden bírósági tárgyalás nyilvános volt, a lakosságnak tudnia kellett, hová kell menniük, hogy részt vehessenek egy tárgyaláson. Itt a nagytanács előtt tartották a tárgyalást, amit kizárólag a már megjelölt teremben folytattak le.

7. törvény: *Először került sor a védelem, azután a vád meghallgatására.*

Ez az eljárás mód pontosan az ellentéte a Nyugaton szokásos eljárás menetének. A zsidó eljárás szerint először meg kellett nevezni minden okot, amiért a vádlott nem lehetett elkövető, mielőtt tulajdonképpen a vádat felolvasták.

8. törvény: *Mindenkinek joga volt, hogy érveljen a felmentésért, de nem mindenkinek volt szabad az elítélés érdekében szót emelni.*

Ezt a törvényt az elítélt védelmében hozták. Mindenkinek megvolt a lehetősége, hogy érveljen a felmentés érdekében, de senkinek nem volt szabad az elítélés érdekében szólani. Valakinek jelen kellett lenni a védelem céljából.

9. törvény: *Két vagy három tanúnak, minden részletkérdés tekintetében egyező vallomást kellett tenni (5Móz 19,15).*

10. törvény: *A vádlottnak nem volt szabad lehetőséget adni arra, hogy önmaga ellen tegyen vallomást.*

Ennek a következő lehetőségeket kellett megelőznie: Egyrészt, megvádolhatná magát valaki öngyilkossági szándékból, hogy saját maga követett el egy tettet, amit nem tett, vagy azzal vádolhatná magát, hogy valaki mást védjen meg, aki a vétket elkövette. Ennek során a vádlott nem lehetett egyike a két, vagy a három tanúnak.

22. törvény: *A főpapnak tilos volt megszagatni a ruháit (3Móz 21,10).*

A zsidó nép körében a ruhák megszaggatása az érzelmek kifejezésére szolgált. Amikor meghal egy családtag, a többiek megszaggatják a ruháikat. Ha egy zsidó, egy nem zsidóval köt házasságot, a családtagok ugyancsak megszaggatják a ruháikat. Ha egy zsidó Krisztus-hívó lesz, más zsidók megszaggatják a ruháikat. Mivel a bírói eljárásnak a tények alapján, nem pedig az érzések alapján kellett megtörténni, a főpapnak nem volt szabad az eljárás során megszagatnia a ruháit.

12. törvény: *A vádalknak nem volt szabad a bírák szájából elhangzani, nekik csak az eléjük terjesztett vádakat volt szabad vizsgálat alá vetni.*

Ennek ugyanaz volt az oka, mint a 3. számú törvénynek, hogy ti. a bírák semlegesek maradjanak. Ha a bírák a vádlók közé számítanak, akkor már nem lehetnek semlegesek.

13. törvény: *Az istenkáromlás vádjá csak akkor volt érvényes, ha a vádlott szó szerint kimondta Istennek a nevét.*

Istennek a neve a héberben négy betűből áll, aminek a latin ábécé szerinti leírása JHVH lehet. Ennek a névnek a kimondása nélkül senkit sem lehetett istenkáromlással vádolni.

14. törvény: *Nem volt szabad elítélni egy személyt egyedül a saját vallomása alapján.*

Itt ismét érvényes, hogy a vádlottól független két vagy három tanúnak kell rendelkezésre állni.

25. törvény: *Az ítélet kihirdetésének nem volt szabad éjszaka történni, hanem csak nappal.*

Ennek oka az volt, hogy ne lehessen túl gyorsan ítéletet alkotni. Talán egy igen hosszú tárgyalási nap volt már a résztvevők mögött, és rengeteg tanúkihallgatás után elfáradnak az emberek és megéheznek. Még ha mindenki számára világos is az ítélet, azonban a nap hivatalosan bevégeződött, tehát láthatóvá vált három csillag, a tárgyalást meg kellett szakítani, a következő reggelig.

16. törvény: *Olyan esetekben, amikor halálbüntetést szabtak ki, a tárgyalás és a bűnösség megállapítása között legkevesebb 24 órának kellett eltelti.*

Ez azért történt, hogy több időt biztosítsanak, esetleg még további

információk beérkezésére, melyek a vádlott ártatlanságát bizonyítanák.

17. törvény: *Az ítéletet csak a tárgyalás befejezése után 24 órával volt szabad kihirdetni.*

18. törvény: *A halálos ítélet melletti szavazásnak egyenként kellett történni; a legfiatalabbakkal kezdték, úgyhogy az idősebbek ne befolyásolják őket.*

A bűnösséget kimondó egyhangú ítélet a vádlott ártatlanságát bizonyította, mert lehetetlen volt, a minimum 23 és maximum 71 férfi számára, hogy összebeszélés nélkül egye tértsenek. A szanhedrin tagjainak összlétszáma 71 volt, de nem volt szükséges, hogy mindannyian jelen legyenek, minimálisan 23 tagnak azonban kötelező volt résztvenni. Viszont a zsidók számára lehetetlennek tűnik, hogy 23 zsidó egy ügyben egyetértésre tudjon jutni anélkül, hogy összeesküvés ne lenne a játékban. Ez a megállapítás abból a megfigyelésből származik, ahogyan a zsidók egymás között érvelnek. Ahogy ezt az írástudók iskolájánál láttuk, ott is mindig ide-oda vitatkozást folytattak. Van egy zsidó vicc e törvényt illetően: Ha két zsidó van együtt, akkor három véleményt hallasz. S ez a törvény ezt a zsidó gondolkodásmódot veszi figyelembe.

19. törvény: Elmarasztaló ítéletet csak a bűnösség kimondása után három nappal volt szabad kihirdetni. A tárgyalás és ítélet kimondása között 24 órának kell eltelnie. A halálos ítélet kihirdetése azután további 3 nap eltelté után történhetett. Ennek oka ugyanaz. Több időnek kellett rendelkezésre állni, hogy több információt lehessen gyűjteni, melyek az esetleges felmentést szolgálják.

20. törvény: A bíráknak humanusan és barátságosan kellett viselkedni.

21. törvény: Egy halálra ítélt személyt nem volt szabad az ítélet végrehajtása előtt megkorbácsolni vagy verni.

22. törvény: Semmilyen tárgyalást sem volt szabad a páska előestéjén, vagy egy ünnepnapon lefolytatni.

Ezt a 22 törvényt, melyek nem voltak mind az ítélezéssel kapcsolatosak, amint már mondtuk, valamennyit megszegték a Jézus elleni eljárás során. A következőkben áttekintjük az eljárás lefolyását, és pontosan látni fogjuk, hol lépték át ezeket a zsidó törvényeket.

Az elfogatás

(Mk 14,43-52; Mt 26,47-56;

Lk 22,47-53; Jn 18,1-12)

A János 18,2-ben ezt olvassuk: „Júdás, aki elárulta őt, szintén ismerte ezt a helyet, mert gyakran gyűltek ott össze, Jézus és a tanítványai”. Más szentírási helyekből tudjuk, hogy Júdás 30 ezüstöt kapott Jé-

zus elárulásáért. Itt a 2. versben tehát az 1. sz. törvény megszegését látjuk, mely szerint semmilyen elfogatási sem volt szabad megvesztegetéssel végrehajtani. A 3. vers végén pedig arról van szó, hogy lámpásokkal és fáklyákkal jöttek. Ami azt mutatja, hogy már éjszaka volt, és ez a 2. törvény megszegését jelentette, melynek értelmében semmilyen eljárást sem volt szabad naplemente után elkezdni.

A Lukács 22,52-ben olvashatjuk, hogy azok között, akik elfogták Jézust, főpapok és vénék is voltak. Ezek a szanhedrin tagjai voltak, az ő jelenlétük megszegte a 3. törvényt. A szanhedrin bíróságának tagjai semmilyen elfogatásban nem vehettek részt. Júdásra három okból volt szükségük, és ezért e három dologért kapta a fizetséget is. E három közül kettőt végrehajtott, a harmadikat pedig már nem. Először azért volt szükség Júdásra, hogy megmutassa, hol lehet Jézust az emberek sokaságától távol elfogni. Mivel sokáig Jézus tanítványa volt, ismerte a szokásait. Valahányszor az Úr Jeruzsálembe jött, szívesen maradt egy ideig a Gecsemáné-kertben. Ez az egyetlen szövegrész, amelyből kiderül, hogy Jézus a Gecsemáné-kertben tartózkodott, de a János 18,2 azt mondja, hogy ez rendszeres gyakorlat

www

volt. Júdás tudta ezt, és így meg tudta mutatni, hogyan lehet Jézust a sokaságtól távol elfogni. Ezt megtette, és ezzel teljesítette az első feladatot, amiért megfizették. A második oknak a római törvényhez volt köze. Egy római őrzőratot nem lehetett kiküldeni elfogatáshoz, anélkül, hogy előtte valaki a római hatóságoknál olyan vádat ne emelt volna, amit a római törvények alapján kellett büntetni. Csak ezután küldhették ki egy római őrzőratot. A János 18,3-ban ez van megírva: „Júdás tehát maga mellé vette a katonai csapatot...” A görög kifejezés egyértelművé teszi, hogy itt egy római őrségről volt szó. Ezeket adták Júdás mellé. Mielőtt ez megtörténhetett, Júdásnak meg kellett jelennie a római helytartó előtt, aki ekkor Poncius Pilátus volt, hogy bevádolja Jézust egy olyan tett miatt, ami a római jog szerint büntethető volt. A tulajdonképpen megállapodásban Júdás és a főpap között nem volt tervbevéve, hogy ezt ezen az éjszakán teszik. Hiszen ez a páska éjszakája volt. Megegyeztek abban, hogy Júdás elárulja Jézust. Ehhez azonban meg kell várniuk a páska-ünnep elmúlását, amikor a több százezer zarándok újra elhagyja a várost. De az utolsó páska-vaesora alkalmával, amit Jézus a tanítványaival ünnepelt, Jézus kétszer is

árulónak nevezte Júdást, és ez meggyorsította a tervezett összeesküvést. Mielőtt a páskavaesora végétért volna, Júdás elment. Hírt vitt a főpapnak, hogy Jézus tud az összeesküvésről, és a főpap elvitte Júdást Poncius Pilátushoz. Júdás ott egy olyan vétséggel vádolta meg Mesterét, ami a római törvény szerint büntethető volt. Ezért bocsátották rendelkezésre a katonai csapatot.

Normális körülmények között a római helytartó nem volt Jeruzsálemben, hanem Caesareában tartózkodott, de a zsidó ünnepek alatt Jeruzsálembé ment, hogy ott gondoskodjon a rendről és nyugalomról. Ez a dolgot nagyon leegyszerűsítette. Ez magyarázza azt is, miért volt Pilátus felöltözve, és a tárgyalás lefolytatására készen, bár ez még korán reggel történt. Azért várta ezt, mert a katonai őrséget már kiküldte.

A tárgyalást e korai időben rosszul szervezték. Nem voltak tanúk, mert nem terveztek ilyen korai időpontot. Jézus kényszerítette őket tulajdonképpen a cselekvésre. Júdás így teljesíti a második feladatát. A harmadik feladata az volt, hogy mint főtanú lépjen fel a római tárgyalás előtt. Nem a zsidó tárgyalás miatt volt rá szükség. Ezt a harmadik feladatot Júdás nem fogja teljesíteni. Érdekes, milyen nagy tömeg indult

el, hogy egyetlen embert elfogjon. Négy különböző csoporthoz tartoztak.

Először is a római őrség, ami 400-600 római katonából áll. Ennyi katonát egyetlen egy ember elfogására! Ők azonban nem voltak egyedül. A második csoportot a Lukács 22,50-ben találjuk: a főpap szolgálait. Ez az első éjszaka és a páska első napja közötti idő. Ekkor a főpapnak nem volt szabad elhagynia az illetékességi területét, mert szertartási tekintetben tisztátalanná válhatott volna. A szolgálját küldte, hogy biztosítsa, minden rendben menjen végbe. Lukács 22,52-ben azután a főpapokról és vénekről olvasunk, a harmadik csoportról, és a templom főembereiről, a negyedik csoportról. Ez utóbbiak képezték a zsidó templomi rendőrséget. A templom külső területén megengedett volt pogányoknak a templomi rendőrségbe való felvétele, hogy a nyugalomról gondoskodjanak. A templom belső területére pogányok nem léphettek be, ezért volt egy zsidó templomi rendőrség is ott ennek a belső területnek a biztosítására. E két csoport tehát szintén részt vett az elfogatásban. Tehát nagylétszámú tömeg volt ott, hogy egyetlen ember elfogjanak.

A Márk 14,43-ban azt olvashatjuk, hogy a csapat kardokkal jött. Az itt a kardokra használt görög

szó, az egy kb. 1 méteres harci kardot jelentett, melynek pengéje igen széles is volt. Harcokban nem használták, mert a szúráshoz túl nehéz volt. Arra használták, hogy fentről az ellenfél feje felé sújtsanak vele. S mivel igen éles volt és a súlya miatt is, át tudta ütni a sisakot és a koponyát is. Legalább 400 római katonát kell elképzelnünk, zsidó templomi rendőrséget és másokat, akik ezt a méteres harci kardot viselték. Érdemes megjegyeznünk ezt az információt, később még visszatérünk rá.

A János 18-ban azt látjuk, hogy Jézus veszi át a kezdeményezést, amikor ez a nagy csapat odaért a kertbe. Ezt kérdezi tőlük a 4. versben: „Kit kerestek?“, ők pedig így felelnek az 5. versben: „A Názáreti Jézust“. Ő pedig ezt mondta erre: „Én vagyok az.“ Mind a héberben, mind pedig a görögben is ezt egyetlen szó fejezi ki. Ahogyan olvashatjuk, két különböző értelmezése lehetséges. Egyrészt, ez az „Én vagyok“ Isten kijelentése lehet, ahogyan az Ószövetségben elhangzott, ahogyan Isten Mózesnek jelentette ki magát, amikor így mondta: „Vagyok, aki vagyok“. A második magyarázat pedig az egyszerűbb forma lehet - vagyis egyszerűen ennek kijelentése „én vagyok az, akit kerestek.“

Jézus kétszer mondja ezt, hogy „én vagyok”. Az első esetben az öszövétségi „én vagyok” kijelentésre gondolt, másodszor pedig annak egyszerűsített formájára, hogy „Én vagyok az a Jézus, akit ti kerestek”. A János 18,5-ben mondta ezt először. A rövid megjegyzés után, hogy Júdás a tömegben állt, ezt olvassuk a 6. versben: Amikor Jézus kimondta ezt, hogy „én vagyok”, az egész tömeg visszatán- torodott és földre esett. Innen tudhatjuk, hogy az „én vagyok” első kimondása, az Ő istenségét mutatta, az Ő isteni hatalmának bizonyítéka volt. Ennek az egy szónak a kimondására, mindannyian a földre estek, Ő pedig megmutatta, kinek a kezében van e helyzetben az irányítás.

A Szentírásban az emberek akkor borulnak le, amikor pozitív értelemben találkoznak Istennel. A hátrafelé esés az ítélet jele. Tehát nem lettek volna abban a helyzetben, hogy elfogják, ha Ő ezt nem engedte volna nekik. Itt egy kis utalást találunk arra, ami egyszer a jövőben történni fog. Az Ő második eljövetelekor a Római Birodalom hatalma a zsidók királyának lábai elé fog borulni.

Miután Jézus megmutatta, kinek a kezében van az irányítás, még egyszer megkérdezte: „Kit kerestek?”, ők pedig azt felelték, hogy „a Názáreti Jézust”. Erre azt

mondta a 8. versben: „Én vagyok az.” Ez a második módja annak egyszerű kimondására, hogy én vagyok az, akit ti kerestek. S mivel ő volt az, akit kerestek, a vers végén még ezt mondja: „...engedjétek ezeket elmenni.” Ez arra vonatkozott, hogy az apostolokat engedjék elmenni onnan.

Ekkor tehát Jézus már kétszer felismertette magát, de a Márk 14,44-ben azt olvassuk, hogy Júdás megbeszélte egy jelet a csoporttal. Senki mást nem kell elfogniuk azon a személyen kívül, akit ő meg fog csókolni. Jézus azonban már kétszer megmondta nekik, ki ő. Júdás számára tehát már nem volt szükségszerű, hogy megcsókolja, de ő ragaszkodott hozzá, hogy megcsókolja a pénzét. A Lukács 22,47-ben ez olvasható: „...Júdás odalépett Jézushoz, hofi/ megcsókolja”.

Mielőtt azonban lehetősége lett volna erre, Jézus óvta őt ennek megtételétől (Lk 22,48). Ő azonban mégis megtette, ahogyan a Márk 14,45 végén olvassuk. A „megcsókolni” görög szó ragozott alakja arra utal, hogy ő többször is megcsókolta Jézust, nemcsak egyszer. Júdás beszennyezte azt, ami szent volt a zsidók számára, ugyanis egy rabbi megcsók- kolása azt jelentette, hogy aki ezt tette, tanítványként alárendelte magát. De ez nem az ő tanítvány-

ságának, hanem árulásának kifejezése volt.

A János 18,10-ben azt olvassuk, hogy Péter elhatározta: magához ragadja a kezdeményezést, és kirántotta a nála lévő kardot. Az itt található görög szó nem az egyméteres kardot jelenti, hanem egy keskeny, hosszú, szertartáshoz használt kést, amit a páskabarány leöléséhez használtak. Péternél és Jánosnál volt egy ilyen. Ha elképzeljük a kertben lejátszódott jelenetet, azt láthatjuk, hogy az egyik oldalon van a 400-600 római katona, a római templomi rendőrség és mások - valamennyien azzal a méteres hosszú, súlyos karddal felszerelve - a másik oldalon pedig Péter, aki ezt az egyszerű kést rántotta ki a zsebéből. Azt gondolta, hogy eljátszhatja egy zsidó „Rambó” szerepét. De gyorsan bebizonyította, hogy ő nem katona, hanem csak egy zsidó halász, amikor az első csapást elhibázta, és egy embernek a fülét csapta le. Mindazonáltal nem egy római katonát, vagy a templomőrség egy tagját támadta meg, hanem a főpap szolgáját, akinél talán nem is volt semmilyen fegyver. Jézus rögtön közbelépett és meggyógyította a szolgálca lecsapott fülét. Ezáltal megmentette Péter életét.

Ha összehasonlítjuk az evangéliumokat, feltűnik, hogy mind a négy beszámol arról, hogy Péter

levágta valakinek a fülét, de csak Lukács, aki orvos volt, ír a gyógyításról. A másik három számára sokkal érdekesebb volt, hogy Péter levágta a szolgálca fülét. A gyógyítás nem volt olyan érdekes a számukra, hiszen nagyobb dolgokat is láttak ennél, amiket Jézus tett. Az orvos Lukács számára viszont fontos volt, hogy hírt adjon erről.

Jézus ekkor három fontos dolgot tanított meg Péternek, és mindezek megtalálhatók a Máté 26-ban. Először az 52. versben: *„A kik kardot fognak, kard által vesznek el”* Kardot nem lehet használni a hit harcában. Van adott időben lehetőség a kard használatára, amikor személyes védelemről, vagy az ország védelméről van szó, de nem a hit megvédéséről. A hit megvédésére oda kell tartanunk a másik arcunkat is. A hitünkért késznek kell lennünk a mártírhálálra is.

A második leckét az 53. versben találjuk, nevezetesen azt, hogy a szellemi küzdelemben szellemi fegyverekkel kell harcolnunk. Itt szellemi harcról van szó. Jézusnak 12 légió angyal állt a rendelkezésére, akikhez mindig odafordulhatott volna segítségért. Nem volt szüksége Péter szertartási kérésére.

A harmadik lecke az 54-56. versben van leírva: Mindezeknek azért kellett megtörténnie, hogy beteljesedjenek az ószövetségi

profécia. Ha mindez nem történik meg, nem teljedne be valamennyi ószövetségi prófécia. Amikor tanítványai látták, hogy nem akar többet tenni önmaga védelmére mint amit már tett, elhagyták és elfutottak.

Itt a szövegben Márknál található még egy kis betoldás (14,51- 52) egy ifjúról, aki hirtelen, az ingét otthagya, meztelenül menekült el. Ennek a közjátéknak nem volt semmi köze a tulajdonképpeni helyzethez. Amikor egy szerző az antik történelemben írt egy életrajzot, valahová beillesztette a saját személyét is a történetbe. Valamit magáról is ír, hogy megmutassa, honnan tud erről a dologról. A saját nevét azonban nem említi meg, hanem önmagáról harmadik személyben beszél. János például az evangéliumában önmagát a tanítványnak nevezi, akit Jézus szeretett. Nem akarta azt mondani ezzel, hogy Jézus a többi tanítványt nem szerette, ez csak egy módja volt annak, hogy utaljon önmagára, és elmagyarázza ezzel, honnan tudta mindezt, amit leírt. Valami hasonlóval találkozunk itt a Márk 14,51-52-ben. Mivel tudjuk, hogyan utalt egy antik szerző önmagára, itt feltételezhetjük, hogy Márk az ifjú alakjában önmagáról szól.

Az Úr Jézus ekkor megengedte, hogy elfogják Őt.

A vallási tárgyalás

Jézusnak két különböző bírói eljárás kellett átesni. Először a vallási tárgyaláson, ami egy zsidó eljárás volt, másodszer pedig egy civil eljáráson, egy római tárgyaláson. Mindkét tárgyalásnak három különböző része volt. A vallási tárgyaláson a vád az istenkáromlás volt, a civil eljárás során viszont megváltozott a vád.

A kihallgatás Annás előtt

(Jn 18,12-14 és 19-23)

Annás Kr.u. 7 és 14 között volt főpap. A Kr.u. 14. évben a római uralkodó elmozdította őt hivatalából, de megtartotta a felügyeletet a papság felett, mivel négy utódja az ő fiai voltak. Később ezt a felügyeletet a veje, majd pedig az unokája látta el. Vallási meggyőződése szerint szadduceus volt. A templom területét privát üzletté alakította át. A pénzváltók üzleteinek teljes nyeresége és az áldozati állatok eladásának haszna őt illette meg. S éppen ez az üzlet volt az, amit Jézus kétszer teljesen felforgatott (szolgálatának első és utolsó páskaünnepének idején). Feltételezhetjük, hogy Annás személyes haragot érzett Jézussal szemben.

A vallási tárgyalás ezen első részének alapja egy bizonyos vallási vád felépítése volt. Emlékezzünk

rá, hogy a tárgyalás kezdetén valójában még semmi nem volt megszervezve. Ezt a szervezést még nem hajtották végre, mert nem erre az éjszakára tervezték. A János 18,13 szerint Jézust közvetlenül Annáshoz vitték. Ezzel megszegték a 4. törvényt, amelynek értelmében nem volt szabad semmilyen tárgyalást sem tartani a reggeli áldozat elvégzése előtt.

A 22-23. versből kiderül, hogy ez nem nyilvános tárgyalás volt, s ez az 5. törvény megszegését jelentette, mert nem volt szabad ilyen titkos tárgyalásokat tartani.

A19. vers szerint Annás két dolog felől érdeklődött Jézustól: „*A főpap pedig tanítványai és tanítása felől kérdezte Jézust*”. Önmagáról azért, hogy vádolni lehessen; a tanítványairól pedig azért, hogy gonosztevőknek lehessen beállítani őket. De akkor megfordultak a dolgok. Jézus emlékeztette őket a zsidó jogra. Zsidó jog szerint Őt nem vallathatták, kötelesek voltak két vagy három tanút állítani. Mivel Ő mindig nyilvánosan tanított, nem jelenthetett nehézséget, ezeknek a felvonultatása, ha valóban valami rosszat mondott volna. Emiatt a főpap szolgálja megütötte Őt, Jézus a zsidó jog szerint megfelelően járt el. Ez volt az első a sok bántalmazás közül, amit azon az éjszakán el kellett szenvednie. Ennek az első résznek a

végeredménye azonban az volt, hogy nem tudtak semmilyen vallási vádat felhozni ellene.

A tárgyalás Kajafás és a nagytanács előtt

(Mk 14,53.55-65; Mt 26,57.59-68;

Lk 22,54.63-65; Jn 18,24)

Itt a vallási tárgyalás második részéről van szó. Jézust Kajafás és a nagytanács elé állították. Kajafás Annás veje volt, és Kr.u. 25-36 között mint főpap működött. Az eljárásra 30-ban, tevékenysége közepén került sor. A Lukács 22,54-ben azt olvassuk, hogy Jézust elvitték a főpap házába. Ez a 6. sz. törvény megszegését jelentette, amely szerint a nagytanács tárgyalásait csak az ítélezés termében, a templom területén lehetett megtartani.

Korábban már említettük, hogy a szanhedrinnek 71 tagja volt, és a tagságot gondosan felosztották. Az üléshelyek közül 24 a főpapokat illette, akik valamennyien szadduceusok voltak. A vének 24 hellyel rendelkeztek, ők mind farizeusok voltak. 22 üléshely az írástudókat illette meg, akik ugyancsak farizeusok voltak. Az utolsó hely a főpapé volt, aki ismét szadduceus volt. A tárgyalást tehát egy szadduceus vezette, a többség azonban farizeusokból állt. Nem volt kötelező, hogy mind a 71 tag jelen legyen, de mi

nimum 23 tagnak részt kellett vennie egy tárgyaláson. Ha a minimálisan szükséges létszám jelen volt, elég volt 11 szavazat a felmentéshez. Az ítélethozatalhoz 13 szavazatra volt szükség. Nem volt szabad csak egy szavazat-többséggel ítéletet hozni. Legalább két szavazat különbségre feltétlenül szükség volt. Minden tagnak azonban nem volt kötelező jelen lenni.

Nem tudjuk, hányan voltak jelen, de két személyről fel kell tételeznünk, hogy nem voltak ott. Az egyik Nikodémus, a másik pedig az Arimáthiából való József volt. A Máté 26,59-ben ezt olvashatjuk: *„A főpapok pedig az egész nagytanáccsal együtt, igyekeztek hamis tanúvallomásra szert tenni Jézus ellen, hogy halálra adhassák”*. Azáltal, hogy a hamis tanúkkal kezdték, megszegték a 7. törvényt, amely szerint először a védelemnek kellett előállni.

Az 59. versben ugyancsak azt olvassuk, hogy az egész nagytanács Jézus ellen tanúskodott. Ez a 8. törvény megszegését jelentette, amely szerint mindenki érvelhetett ugyan a felmentés érdekében, de nem mindenki az elítélésért.

Egyik tanút hozták be a másik után, de a tanúk vallomásaiban túl sok ellentmondás volt. Nehézségbe ütközött, hogy két olyan tanút találjanak, akiknek vallomása

megegyezett volna. Nyilvánvalóan nem készítették fel őket a tárgyalásra, hiszen azt eredetileg nem akarták még ezen az éjszakán lefolytatni. Végül is találtak két tanút, akik látszólag egyezően szóltak. A Márk 14,58-ban olvasunk erről. De a Máté 26,59-ban ez olvasható: *„A főpapok pedig az egész nagytanáccsal együtt igyekeztek hamis tanúvallomásra szert tenni”* Ha összehasonlítjuk a Márk 14,58-at és a Máté 26,61-et, láthatjuk miben állt a különbség: A Márk evangéliumában a templom lerontásának és újra felépítésének a szándékáról olvasunk, a Máté evangéliumában pedig az erre való képességről. A tanúvallomás e különbsége által az utolsó két tanú is kiesett, továbbiak pedig nem voltak jelen. A zsidó törvény szerint ekkor szabadon kellett volna bocsátani Őt (Mk 14,59). Ezt azonban nem tették meg, s ezáltal megszegték a 9. sz. törvényt, mely két, vagy három egymással egyező vallomást tevő tanút kívánt meg.

Kajafást ez nagy csalódással töltötte el, felállt és ezt mondta: *„Semmit sem felelsz arra, amit ezek ellened vallanak?”* (Mt 26,62). S mivel ekkor kérdést intézett Jézushoz, megszegte a 10. törvényt, amely szerint nem volt szabad lehetőséget nyújtani a vádlottnak arra, hogy önmaga terhére valljon.

A zsidó törvénynek megfelelően Jézus nem felelt erre a kérdésre (Mt 26,63), ami Kajafást még inkább felbosszantotta. Erre eskü alatt vallatta Jézust, amikor is ezt mondta. „Az élő Istenre kényszeríte- lek, mondj meg nekünk, vajon te vagy-e a Krisztus, az Isten Fia!” Abból, amit itt Kajafás mondott, két dolgot tudunk kiolvasni: Egyrészt, ő pontosan tudta, hogy Jézus igényt támaszt arra, hogy Ő a Messiás, az élő Isten Fia. Zsidó jog szerint, ha esküvel köteleznek valakit, akkor felelnie kell. Jézus ezért felel, és ezt olvassuk a Márk 14,62-ben: „Én vagyok.” Más szavakkal: Én vagyok a Messiás, az Isten Fia. A Máté 26,64-ben ez a felelet található: „Te mondtad”, ami megfelel egy megerősítő igennek. Majd folytatta, amikor is két dolgot nevezett meg, amiről a jövőben fel fogják ismerni. Az egyik, hogy „mostantól fogva meglátják, amint a Hatalmas jobbján ül”, - a másik pedig, hogy „az ég felhőin fog eljönni”. Hiszen az Ő második eljövetele látható lesz, még a pokolban is.

A Máté 26,65 szerint különböző dolgok történtek. Először is, a főpap megszaggatta a ruháit, ami a 11. törvény szerint tilos volt a számára.

Másodszor pedig istenkáromlással vádolta meg Jézust. Ezzel a 12. törvényt szegte meg, mivel a

bírák részéről nem hangozhattak el vádak, és ugyanígy a 13. törvényt is, mivel az istenkáromlás vádját csak akkor volt szabad emelni, ha Isten neve szó szerint kimondásra került. Jézus pedig ezt ezen a tárgyaláson nem tette.

Azután Kajafás a 65. vers szerint még hozzáfűzte: „Mi szükségünk van még tanúkra?” Ez a kijelentés annyiban érdekes, hogy más tanúk egyáltalán nem álltak rendelkezésre. Az által, amit Kajafás mondott, a 14. sz. parancsot szegte meg, mely szerint senkit nem volt szabad a saját kijelentése alapján elítélni. Ő Krisztust a saját kijelentése alapján akarta elítélni,

De éppen ez ellen szólt a 14. törvény.

A Máté 26,66 szerint, „méltónak találták a halálra.” Ezzel a 15. törvényt szegték meg, miután az ítélet kimondása sohasem történhetett éjszaka, hanem csak napközben. Akkor viszont még éjszaka volt.

Ráadásul itt egy olyan vádról volt szó, amelynek a következménye halálbüntetés volt. A vétkességet ugyanazon a napon mondták ki, mint amikor a tárgyalás folyt, amivel a 16. törvényt szegték meg.

Olyan vádak esetén, melyek halálbüntetéssel jártak, a tárgyalás és a vétkesség kimondása között legkevesebb 24 órának kellett elteltie. Amikor kihirdették az

ítéletet, azt szavazás útján tették, nem pedig egyik a másik után, a legfiatalabbal elkezdve, mint ahogyan elő volt írva. Ezzel a 17. törvényt szegték meg.

A Márk 14,64-ben azt olvassuk, hogy Jézust valamennyien halálra ítélték. Ez megszegte a 8. és a 18. sz. törvényt. Ez utóbbi, a vádlott ártatlanságának egyértelmű eredményét mutatta, mivel ilyenfajta egyetértés a zsidók között csak összebeszélés esetén volt lehetséges. A zsidó jog szerint most szabadon kellett volna bocsátaniuk az Urat, amit azonban nem tettek meg.

Ezenkívül, ugyanabban a versben az áll, hogy mindannyian halálra ítélték. Halálos ítéletet azonban csak három nappal a bűnösség kimondása után volt szabad kihirdetni; itt viszont ez még aznap megtörtént. Ezzel a 19. törvényt szegték meg.

A Márk 14,65-ben azután ez olvasható: *„Akkor némelyek elkezdték őt köpdösni, arcát betakarni és ütlegetni őt, és ezt mondták neki: 'Most prófétájl!' A szolgák is arcul verték őt.”* A Máté 26,67-ben pedig ez áll: *„Azután szembeköpték, arcul ütötték, mások pedig bottal verték.”* Itt a 20. és 21. törvény megszegését láthatjuk. A 20. sz. törvény azt mondja, hogy a bírácoknak humánusnak és barátságosnak kellett lenni. A 21. törvény szerint pedig

egy halálraítélt személyt nem volt szabad megostorozni, vagy ütlegetni.

Jézus itt a kínzás három fajtáját is elszenvedte. A zsidó törvény szerint mindhárom tettelegességet meg kellett volna büntetni. Egyesek az öklükkel verték, ezt négy dénár pénzbüntetéssel kellett volna megtorolni, ami négy napszámnak felelt meg. Még rosszabb volt, hogy nagyon sértőnek tartották, amikor valakit csupasz kézzel vertek. Ezt 200 dénár büntetéssel lehetett büntetni, ami 200 napszámnak felelt meg. Még ennél is rosszabb, még súlyosabb testi sértésnek számított a harmadik tett- legesség, amit el kellett szenvednie, az hogy egyesek arcul köpdösték. Ennek a büntetése 400 dénár lehetett, ami több mint egyévi napszámnak felelt meg. Azonban senkit sem büntettek meg azok közül, akik ebben részt vettek.

Az utolsó, a 22. törvényt pedig azáltal szegték meg, hogy a tárgyalás a páskaünnep estéjén történt.

A tárgyalás a nagytanács előtt

(Mk 15,1; Mt 27,1; Lk 22,66-71)

Ennek a harmadik résznek az egyetlen oka az volt, hogy némi törvényességi látszatot akartak adni a tárgyalásnak. A zsidó főemberek természetesen tudatában voltak annak, hogy az egész

eljárás eddig illegális volt. Tehát, hogy a legalitás látszatát keltsék, az egész eseménynek egy kis napvilágot adtak. Ezt mutatja mindhárom bibliai hely is. A Márk 15,1- ben ez olvasható: „*Korán reggel..*”, a Máté 27,1-ben: „*Amikor megvirradt..*”, és a Lukács 22,66- ban: „*Amint megvirradt...*”. Ezzel a kis nappali világossággal kellett az illegális eljárásnak legálissá válnia.

Ekkor már csak két kérdést tettek fel. A Lukács 22,67 szerint: „*Ha te vagy a Krisztus, mondd meg nekünk!*” Jézus megmondta, hogy nincs értelme megmondania nekik, mert már elhatározták, hogy nem hisznek neki. Messiási igénybejelentésének még egyszer történő megerősítésére megmondta nekik, hogy attól az időponttól kezdve Isten hatalmának jobbján fog ülni. A 70. versben megkérdezték tőle: „*Akkor hát te vagy az Isten Fia?* Ti mondjátok, hogy én vagyok” - felelte nekik”. Ez a görögben nagyon hangsúlyos kifejezése volt annak, hogy ezt jelentse: Igen, valóban én vagyok az.

A vallási tárgyalás ezzel a kijelentéssel végződött, és Jézust istenkáromlás miatt halálra ítélték. Bár kimondhatták a halálos ítéletet, de a történelemnek ebben az időpontjában, a római szenátus megvonta a halálbüntetés kiszabásának jogát a zsidó szanhedrin- től. Így Jézus, ha meghal, csak ró

mai törvény alapján halhatott meg. Emiatt egy új probléma támadt, az ti. hogy az istenkáromlás olyan vétek, amit a zsidó jog szerint halállal kellett büntetni, római jog szerint viszont nem. Ezért, ha Jézusra halálbüntetést akartak kiszabni, egy további vádat is fel kellene hozni ellene. Ezt a vádat kellett volna Júdásnak előterjeszteni. Az árulóra tehát a civil eljáráshoz, nem pedig a vallási eljáráshoz volt szükségük. Júdas azonban a két eljárás között meghalt.

Júdas halála

(Mt 27,3-10; Csel 1,18-19)

Máté 27,3 ezt mondja: „*Amikor pedig júdas, aki őt elárulta, látta, hogy elítélték, megbánta tettét*”. Mivel itt azt olvassuk Júdásról, hogy megbánta tettét, az emberek újra meg újra felteszik a kérdést, hogy Júdas megmenttetett-e.

Amikor fiatal hívő voltam, négy éven át egy evangéliumi gyülekezethez tartoztam. Ott az egyik falon különböző traktátusok voltak elhelyezve. Az egyik ilyen iratnak ez volt a címe: „*Megmenttetett-e vajon Júdas?*” Amikor az újszövetségi tanulmányaim elején tartottam, úgy találtam, hogy ez egy jó kérdés, és elhatároztam, hogy kikutatom, vajon Júdas megmentésben részesült-e. Kézbevettem azt a kis füzetet, és ezt olvastam az első oldalon: „*Megmenttetett-e*

Júdás?" Ez nem kérdés. Az igazi kérdés az, hogy te megmentettél-e. És az egész irat elolvasása után sajnos erre a kérdésre nem volt felelet. Úgy lehetne nevezni, hogy „Hazug könyveim a keresztyén irodalomban”.

A görög nyelvben két szó van a megbánásra, bűnbánatra. Az egyik a „metanoia”, aminek jelentésében benne van a megmentésre vezető megbánás. Itt a „metamello- mai” szó fordul elő, aminek jelentése olyan megbánás, amit érezni lehet, olyasmí, ami felőrli az embert azért, amit tett. Mintegy lelkiismereti problémát okoz az embernek. Azonban az eddigi életfolytatástól való belső elfordulást, a megbánás miatti visszafordulást, a „metanoia” fejezi ki. A válasz tehát: Nem, ő nem mentte- tett meg és a kárhozatban végezte, éppen úgy, ahogyan Jézus előre megmondta.

Az Újszövetség kritikusai két beszámoló között (Mt 27 és Csel 1) két látszólagos nem-egyezést fedeztek fel. Mindkettővel foglalkozni is fogunk. Az első (látszólagos) ellentmondás ezzel a kérdéssel foglalkozik: Hogyan halt meg Júdás? A Máté 27,5-ben így olvasható: *„Erre ő, a templomba hajítva az ezüstöket eltávozott, ment és felakasztotta magát”*. A Csel 1,18-ben ez található: *„És azután mezőt szerzett ennek a gonoszítottnek a jutalmá*

ból, de fejjel lezuhant, kettészakadt derékban, és egész belső része kifordult”. A felakasztás vagy a zuhanás következtében halt-e meg akkor, amikor egész belső része kifordult?

A kor zsidó hátterét tekintve, mindkettő igaz. Először is figyelembe kell vennünk a zsidó időszámítást. A zsidók számára az új nap a naplementével kezdődik. Ezért tart a szombat péntek naplementétől szombat naplemeitig. Amikor a Nap szombaton lement, már nem érvényesek a szombat- törvények. Az első páska estéje ezután következik, az első páska napja előtt. Az első páska estéjén fogyasztják el a zsidók a páskava- csorát. Jézus is ezt tette a tanítványaival. A páska első napján, reggel 9 óra körül volt egy speciális páska áldozat, amiből csak a papok ehetek. A zsidó törvény szerint az egész város tisztátalan volt, ha a páska első éjszakája és az első napja között egy holttest volt a városban. Akkor nem volt szabad ezt a páskaáldozatot bemutatniuk.

Ez volt tehát az, ahogyan a zsidók ilyen esetben eljártak. Ha van egy törvény, amely felvet egy problémát, kitalálnak egy másodikat, hogy a problémát újra megszüntethessék. A második törvény ezt mondja: Fogni kell a testet és ki kell dobni Jeruzsálem falain kívülre, a Hiimóm-völgy fa-

Iáin át. Akkor a város szertartás tekintetében újra tiszta lenne és folytatni lehetne az áldozatot. A temetést pedig csak az ünnep elmúltá után volt szabad elvégezni.

Amennyiben Júdás a városfalakon belül akasztotta fel magát, szertartási tekintetben tisztátalanná tette a várost. S ameddig teste a városban volt, nem tudták folytatni az áldozatot. Ezért a 2. törvény értelmében kidobták a testét a falon kívülre, aminek következményei a Cselekedetek könyvében leírtak voltak.

A második nem-egyezés, amire a nem hívók utalnak, azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy ki vette meg a mezőt. A Máté 27,7-10-ben az van leírva, hogy a főpapok vették meg, viszont a Cselekedetek 1,18-ban úgy olvasható, hogy „ez” - vagyis Júdás - vette meg a mezőt. Tehát ki vette meg valójában a mezőt, Júdás vagy a főpapok? Zsidó szemléletből nézve megint mindkét kijelentés igaz. Amikor Júdás megbánta tettét, megpróbálta visszaadni a pénzt a főpapoknak és véneknek, de ezek elutasították. Ezért dobta oda a pénzt és akasztotta fel magát. Zsidó törvény szerint nem volt szabad semmilyen jogtalanul szerzett pénzt a templomi kincsek közé tenni. Amennyiben ilyesmi törvényellenesen mégis megtörtént, vissza kellett adni azt a tulaj

donosának. Ez van a Máté 27,6 háttérében: *„Nem szabad ezt a templom kincséhez tennünk, mert vérdíj.”* Tehát vissza kellett adniuk a pénzt a tulajdonosának. Akkor merült fel a kérdés, mit kellene tenni, ha a tulajdonos a visszaadás előtt meghal. Még ekkor sem volt szabad a templom kincsei közé tenni, hanem a közjó javára kellett rajta venni valamit. Mivel Júdás felakasztotta magát, nem tudták visszaadni neki a pénzt. Ezért határozták el, hogy megvásárolnak egy mezőt az idegenek temetője céljára (Mt 27,7-8). A zsidó törvények szerint azonban az egész ügyletet, beleértve a hivatalos vásárlási papírokat is, a tulajdonos nevében kellett lebonyolítani. A főpap csak végrehajtó volt ebben az esetben. Így Lukács a Cselekedetekben az eljárás jogi oldalát írja le - azt, hogy Júdás egy mezőt vásárol - az ő nevében történt a vásárlás. Máté viszont azt írja le, ami valójában történt. Tehát, a zsidó törvények szerint mindkét leírás igaz.

Mielőtt elhagynánk ezt a szakaszt, még a 30 ezüstpénzzel akarunk foglalkozni. A pénzek száma véletlenül alakult ki. A 2Mózes 21,32 szerint, *„Ha a te ökröd megöli a szomszédod rabszolgáját”,* ennek a szomszédnak 30 ezüstit kellett adni. Ez volt az ára egy halott rabszolgának. A történelem folya

mán ez az összeg a megvétel szimbolikus árává lett. Ha valaki ki akarta mutatni a megvételét valaki iránt, 30 ezüstöt lehetett adni neki, és ezzel kijelenteni: Annyit érsz nekem, mint egy halott rabszolga. Ha kialkudtak valamilyen vételárat, és ennyire jött ki az értéke, ez rendszerint 29 vagy 31 ezüst lett, csak azért, hogy elkerüljék ezt a megbélyegzést.

A Zakariás 11,4-14-ben azt mondta Isten Zakariás prófétának, hogy egy messiási szerepet kell eljátszania, a jó pásztor szerepét, aki legeltet egy nyájat, amelyet később levágnak. Egy idő után, Zakariásnak el kellett mennie a zsidó főemberekhez, és ezt kellett mondania nekik: Nem egyeztünk meg előre a fizetésben, adjak nekem annyit, amennyit nektek érek. Ha ér neked valamennyit a munkám, fizess nekem annak megfelelően. Ha semmit nem ér neked, ne fizess semmit. Kevésbé rossz lett volna, ha semmit nem adtak volna neki. Ők azonban a 30 ezüstöt választották, s ezáltal ezt fejezték ki: A te munkád annyit ér nekünk, mint egy halott rabszolga. Isten erre megparancsolta Zakariásnak, hogy fogadja el a 30 ezüstöt, és dobja be a templom területére - pontosan úgy, ahogyan évszázadokkal később Júdás tette. Utána pedig azt mondta Isten Zakariás

nak: „Ez az ár az, amire engem értékeltek.” Annak értelme, amit itt mondott az volt, hogy Istent magát, egy napon egy halott rabszolga áráért fogják eladni. S amikor odaadták Júdásnak a 30 ezüstöt, beteljesítették ezt a próféciaát, és eladták Izráel Istenét egy halott rabszolgaért. Nagyon tudatosan választották ki ezt a 30 ezüst összegű árat, hogy kimutassák megvételüket Jézussal szemben.

Még egy utolsó megjegyzés ehhez a 30 ezüsthöz: Ez a pénz a főpaptól származott. Ha pedig tőle jött, akkor ez is a templomi kincsekből való volt. A templomi kincs fő célja az áldozatok megvásárlása volt. Ezt nem akarták, amikor átadták Júdásnak a pénzt, mégis pontosan ez volt, amit tettek. Egy áldozatot vettek, pontosabban az egyetlen áldozati Bárányt vették meg, amely elveszi a világ bűneit.

AZ ÁLLAMI TÁRGYALÁS

Az első tárgyalás Pilátus előtt (Mk 15,1-5; Mt 27,2,11-U;

Lk 23,1-5; Jn 18,28-38)

Jézust odavitték Pilátus elé. Bár nem léptek be Pilátus házába, mert akkor szertartási értelemben véve tisztátalanná váltak volna, mégis szükségük volt Pilátusra, mivel halálos ítéletet akartak hozni, amit ők már nem hozhattak, és nem hajthattak végre. Pilátus elő

készült, sőt teljesen fel volt öltözve, noha kora reggel volt (Mk 15,1). Megkérdezte tőlük: „*Milyen vádat emeltek ez ellen az ember ellen?*” (Jn 18,29). A következő versben azt felelték, hogy nem szolgáltatnák ki Pilátusnak, ha nem lenne gonosztevő. Minden további tárgyalás nélkül csak egy ítélet meghozatalát kívánták.

Pilátus ekkor úgy reagált, mint egy korrekt római, és nem akart az ügybe belekeveredni. Ezért mondta nekik a 31. vers szerint: « *Vegyétek át ti, és ítéljétek el a ti törvényetek szerint!*” Semmi vád, semmi tárgyalás! Semmi tárgyalás, semmi ítélet! Semmi ítélet, semmi végrehajtás! Ekkor ezt mondták a zsidók a vers további részében: „*Nekiünk senkit sincs jogunk megölni!*” A római jog szerint ez már nem volt megengedett a számukra. A János 18,32-ben János, mintegy lábjegyzetként kijelentette: „*így kellett beteljesednie Jézus szavának, amelyet akkor mondott, amikor jelezte: milyen halállal kell meghalnia.*” Jézus többször is megmondta, hogy keresztthalál által fog meghalni. A keresztrefeszítés azonban nem volt zsidó kivégzési mód. A zsidók által gyakorolt mód a megkö- vezés volt. Ha tehát Jézust zsidó jog szerint végezték volna ki, megkövezték volna, és ez hamis prófétává tette volna őt. Azonban

a történelemnek egy határozott időpontjában Isten olyan hatással volt a római szenátusra, hogy elvette a szanhedrintől a halálbüntetés végrehajtásának jogát. Ha tehát most Jézust ki fogják végezni, az a római törvények értelmében történik, a rómaiak pedig a keresztre-feszítést gyakorolták.

A Talmudból tudjuk az adott időpontot, amikor ez történt. A Talmud ezt mondja: A halálbüntetés jogát 40 esztendővel azelőtt vették el tőlük, mielőtt a templomot lerombolták. A templomot a Kr.u. 70. évben rombolták le, ha ebből levonunk 40 évet, a 30. évben pontosan azt az évet kapjuk meg, amelyben ez a tárgyalás történt. Ha ez hat hónappal korábban történt volna, Jézust megkö- vezés általi halálra ítélték volna, és így hamis prófétává tették volna. De Isten pontosan a megfelelő időpontban cselekedett, hogy beteljesedjen az O beszéde.

Amikor a zsidó főemberek felismerték, hogy Pilátus nem fog tárgyalás nélkül döntést hozni, elkezdték vádolni Jézust. A Lukács 23,2- ben ezt olvassuk: „*Ott így kezdték vádolni: 'Megállapítottuk, Iwgy félrevezeti népünket, ellenzi, hogy adót fizessünk a császárnak, és azt állítja magáról, hogy ő a felkent király.'*”

Róma elleni lázadással vádolták három kérdésben is: Először, hogy felizgatta a népet, ami azt je

lenti, hogy lázadást szított Róma ellen. Másodszor, hogy azt tanította, hogy a császárnak ne fizessenek adót. Harmadszor pedig kijelentette, hogy ő a király, ami azt jelenti, hogy ő a császár vetélytársa.

Így most Pilátus előtt elhangzott a vád ellene, amelyre reagálnia kellett. A János 18,33 szerint megkérdezte Jézust: *„Te vagy a zsidók királya?”* A római jog szerint, a vád elhangzása után a vádlott kikérdezése következett. Pilátus hallotta a vádat, és most kihallgatta Jézust. Megkérdezte, hogy ő-e a zsidók királya. Nem azt kérdezte, hogy ő-e a Messiás, hiszen egy római számára ez nem volt érdekes. A kérdés arra vonatkozott, hogy ő valóban vetélytársa-e a császárnak. Jézus visszakérdezett, hogy magától mondja-e ezt, vagy mások mondták neki róla (Jn 18,34). Másképpen kifejezve, Jézus azt kérdezte, hogy ezt a kérdést római vagy zsidó szemszögből nézve tette-e fel. A 35. versben Pilátus így felelt: *„Hát zsidó vagyok én? A te néped és a főpapok adtak át nekem téged: Mit tettél?”* Pilátus tehát egy római szemszögből nézve kérdezett, aki elé a zsidók egy vádat tártak. Most már világos volt az ügy Jézus és Pilátus között.

Pilátus azt akarta tehát megtudni, hogy Ő a római császárnak egyik konkurense-e. Erre Jézus a 36. vers szerint válaszolt:

Az én

országom nem e világból való.” Egyszerűen fogalmazva: Én nem vagyok vetélytársa a császárnak, mert az én országom nem ebből a világból való. Egyszer majd ebben a világban lesz ez az ország, de sohasem lesz ebből a világból való. Az, hogy e világból való, azt jelenti, hogy ugyanaz a természete, mint ennek a világnak. A János 17-ben Jézus világosan különbséget tesz az „e világban”, valamint az „e világból való” között. Mi hívő emberek e világban vagyunk, de már nem e világból valók vagyunk. S ugyanez érvényes itt az Ő országára is. Ő egyszerűen nem azért jött, hogy letaszítsa trónjáról a római császárt, vagy hogy elfoglalja annak trónját. Egyszer a saját trónjával fog eljőnni, a Dávid trónjával, és a saját királyságával, a messiási királysággal. Ez az első oka annak, amiért Jézus nem vetélytársa a császárnak.

A 36. vers végén ezt is mondta még Jézus: *„De az én országom nem innen való”*. Mivel a zsidók Jézust azzal a bűnnel utasították el, amelyre nincs bocsánat, az Ő országa most amúgy sem kerülne felállításra. Ez okból sem volt Jézus a római császár ellenfele. A 37. versben mégis megkérdezte Pilátus: *„Akkor mégis király vagy te?”*, abban az értelemben, hogy valamiféle király-e. Jézus válasza: *„Te mondod, hogy király vagyok.”* S utána elmagyarázta,

hogy ő az igazság, a valóság királya, aki azért jött a világba, hogy az igazságról tegyen bizonyosságot. „Mindenki, aki az igazságból való, hallgat az én szavamra.”

Ekkor Pilátus kihallgatása ezzel a gúnyos kérdéssel ért véget a János 18,38 szerint: „Mi az igazság, valóság?” És Pilátus számára az volt a szomorú tény, hogy e pillanatban azzal állt szemben, Aki személyében volt az igazság, és nem ismerte fel őt. S miután ezt mondta, újra kiment a zsidókhoz és nem utoljára kijelentette, hogy nem talált semmi bűnt Jézusban. Pilátusnak az volt a benyomása, hogy Jézus nem jelent semmi veszélyt a római császár számára (Lk 23,4). A főpapok azonban további vádakat emeltek, ahogyan a Márk 15,3-ban olvashatjuk. Jézus azonban semmit sem válaszolt (Mt 27,12), úgyhogy Pilátus elcsodálkozott rajta és felszólította, hogy beszéljen. Jézus azonban hallgatott (Mk 15,4-5). A vádaskodás folytatódott, és valaki megemlítette, hogy a dolog Galileában kezdődött (Lk 23,5). Ez lehetőséget nyújtott Pilátusnak arra, hogy kilépjen ebből az ügyből. Júdea és Samária az ő uralma alá tartozott, de Galilea nem. Galilea ugyanis Heródes Antipás fennhatósága alá tartozott. Az ünnep miatt ő is Jeruzsálemben volt, és ezért Pilátus hozzá küldte Jézust.

A tárgyalás Heródes Antipás előtt (Lk 23,6-12)

Heródes Antipás, Nagy Heródesnek a fia volt, aki megpróbálta Jézust megölni, amikor két esztendő volt. Ugyanez a Heródes Antipás volt az, aki Keresztelő (Bemerítő) János fejét vétette. Ő csak Keresztelő János lefejezése után hallott Jézus csodáiról, és egy darabig azt hitte, hogy Jézus a feltámadt Keresztelő János. Heródes szerette, ha szórakoztatták, és üzenetet küldött Jézusnak, hogy magához hívassa. Jézus azonban elutasította ezt a meghívást, és egyszerűen rókának nevezte Heródest. Most azonban teljesült a kívánsága, és Jézus ott állt előtte. Szívesen látott volna egy csodát, amit Jézus tett, hogy ezzel szórakozzon. Jézus azonban nem tette ezt meg, a csodák ugyanis sohasem lehetnek a szórakoztatás tárgyai.

Heródes megparancsolta katonáinak, hogy gúnyolják és alázzák meg Jézust, aztán vétlennek jelentette ki és visszaküldte Pilátushoz. A Lukács 23,15-ben látjuk, hogy Heródes vétlennek jelentette ki Jézust. Előzőleg, a 12. versben még ezt olvassuk: „Ezen a napon Heródes és Pilátus barátságot kötöttek egymással. Előtte ugyanis haragban voltak.” Ennek az ellenségeskedésnek az oka abból az időből származott, amikor

tartó lett. Amikor a légioival bevonult Jeruzsálembé, római pajzsokat függesztett a templom külső falára, melyeken állatok, istenek és istennők ábrázolásai voltak. Ez mélyen sértette a zsidók érzéseit és Jeruzsálemben lázadás támadt. Pilátus kiküldte a katonáit, és sok embert megölt. A pajzsokat azonban továbbra is otthagya.

Heródes Antipás áttért a zsidó vallásra. Ismerte a zsidók érzéseit és tudta, hogy amíg a pajzsok ott fognak függeni, mindig fennáll a lázadás veszélye. Ezért arra kérte Pilátust, hogy vétesse le ezeket a pajzsokat, amit ő mindig elutasított. Erre Heródes egy panaszlevelet küldött a római szenátusnak, az pedig parancsot adott a pajzsok eltávolítására. Így vitakoztak egymással, és kölcsönösen egymás szemére vetették, hogy figyelmen kívül hagyják a másik tekintélyét. Most Pilátus egy galileai küldött alihoz, aki Galilea felett uralkodott. Ezzel elismerte Heródes tekintélyét, és ezzel megszüntették a vitákat, és Jézus terhére barátságot kötöttek.

Kilenc évvel később a felesége, Heródiás, aki felelős volt Keresztelő (Bemerítő) János lefejezéséért, rávette a helytartót, hogy Rómába utazzanak, és ott kéijé a „Júda királya” címet a maga számára. Ez volt az a cím, amit atyja, Nagy Heródes azelőtt megkapott a római

szenátustól. Ez által a cím által Heródiás királyné lehetett volna. Azonban Gaius Caligula volt akkor a császár, egy eszeveszett és nagyon kegyetlen férfi. Róma utcáin sok ember vére folyt, akik az ő gyilkolásának az áldozatai voltak. Minden egyes alkalommal, amikor pénzsűkében volt, valamilyen bűnnel vádolta meg a szenátus valamelyik gazdag tagját, vagy egy gazdag nagybirtokost, elpusztította a családjukat, és elsajátította a vagyonukat. A dolgok annyira megromlottak, hogy saját prétóriánus gárdája, melynek feladata tulajdonképpen az ő védelme volt, gyilkosságot terveit ki ellene. Olyan esztelen volt, hogy a saját lovát is a római szenátus tagjává tette. Természetesen a lova mindig pontosan úgy szavazott, ahogy ő. Amikor ezek ketten most Galileából elmentek ehhez a római császárhoz, büntetésből egyszerűen arra a vidékre helyezte át őket, amelyet ma Franciaországnak nevezünk, ahol szegénységben haltak meg. Így fizettek a bűneikért, Keresztelő (Bemerítő) Jánosnak a megöléséért és Jézus kigúnyolásáért.

A második tárgyalás Pilátus előtt

***(Mk 15,6.15; Mt 27,15.26;
Lk 23,13-15; Jn 18,39-19,1)***

Ebben az időben Pilátus többször is kísérletet tett arra, hogy szabadon bocsássa Jézust. Az első kísérletről a Lukács 23,13-15 tudósít. Itt történik meg Jézus ártatlanságának harmadik kijelentése. De ez az ártatlannak hirdetés nem az volt, amit a tömeg hallani akart. Pilátus akkor még egy kísérletet tett, hogy Jézust szabadon bocsássa (Jn 18,39). Utalt arra a szokásra, hogy a páska ünnepe alkalmával mindig szabadon szokott bocsátani egy foglyot. A Márk 15,7-ben olvasunk egy Barabbás nevű fogolyról, aki lázadást szított Róma ellen. Ő követte el azt a vétket, amivel Jézust vádolták. A Barabbás tulajdonképpen nem egy valóságos név, hanem egy cím volt. Két héber szónak, a „bar” és az „abba” szavaknak a görög kombinációja volt. Az első szó jelentése a „fia”, a másodiké pedig „az atyáé”. Ő tehát 'Abbának' a fia volt. A tulajdonképpeni nevét nem is említik az evangéliumok, feltehetően azért, hogy ne zavarják meg az olvasót. Világi forrásokból azonban tudjuk, mi volt a neve, őt ugyancsak „Jézusnak” hívták.

Itt tehát két azonos nevű férfi van, Jézus, a József fia, valamint

Jézus, az Abba fia. Azonban vannak még itt további megjegyzések is. Az abbá ugyanis egy arám szó és a jelentése „az atya”. Teljes neve tehát „Jézus, az atyának a fia”. Megvolt ez a címe, de valójában nem „az Atya fia volt”. Az volt a vétke, amiért a másikat - Jézus Krisztust vádolták. A másik volt az egy Atyának az igazi Fia. Pilátus meg volt róla győződve, hogy a zsidók Jézus szabadon bocsátását fogják kérni. Amikor odaállította őket a nép elé (Mt 27,17- 18), az egész jelenetet megszakította a felesége üzenete. Azt üzenté, hogy rossz álma volt, és ne avatkozzon be Jézus ügyébe. Ez késleltette a szabadon bocsátást, úgyhogy a főpapok és vénék számára volt elég idő arra, hogy végrehajtsák a Máté 27,20-ban foglalt történetet. Azt olvassuk, hogy befolyásolták a tömeget, és rábeszélést tettek rájuk, hogy Barabbás elbocsátását kérjék. Ez meg is történt, és a második kísérlet Jézus szabadon bocsátására is sikertelen volt.

A János 19,1-ben olvasunk még egy harmadik kísérletről is Jézus szabadon bocsátására, amikor is Pilátus mintegy kompromisszumként megostoroztatta őt. Ez minden, amit János mondott, további részletekről nem ad számot. Akkor az emberek ugyanis tudták, mit jelent egy megkorbácsolás. De mivel azóta sok idő telt el, ma már

sokan nem is tudják, hogy ment végbe egy korbácsolás. S így nem is látják a szenvedés nagyságát, amit az Úr Jézusnak el kellett viselnie, mielőtt a keresztre feszítették. A Zsidók 12-ét mondja, hogy nekünk akkor, és ma is szemlélnünk kellene az O szenvedéseit ahhoz, hogy két dolgot megtanuljunk: Először is azt, hogy mennyire szenvedett a mi bűneinkért, másodszor pedig azt, milyen csekélyek is a mi szenvedéseink az övéihez képest.

Annak engedve, ami a Zsidók 12-ben nekünk szóló parancs, meg fogjuk most nézni azt, ami egy megkorbácsolással valóban együtt járt. Akkoriban kétfajta korbácsolás létezett, a zsidó és a római korbácsolás. A zsidó korbácsolást úgy ismerték, mint a „negyvennél eggyel kevesebbet”. Miért éppen 40-1? A zsidó jog szerint, nem volt szabad senkit sem többször, mint 40-szer megütni. Ekkor támadt a szofrím tagjai között a kérdés: Ha most valakinek 40 csapást kell mérni egy emberre, és elszámolja magát, végül pedig már 41 csapást mért, akkor az a törvény megszegését jelenti. Tehát azért, hogy biztosra menjenek, 40-1 csapást mértek. A zsidó korbácsnak bőr- vagy fa-fogantyúja volt. Erre mindig rövid bőrcsíkok voltak felerősítve. Az egyetlen testrész, amit érintettek, az ember

háta volt. A korbácsolás nagyon fájdalmas volt, de sohasem halálos. S nem is halt meg soha senki a zsidó korbácsolás miatt. Pál azt mondja, hogy ő ötször szenvedte el a zsidó-korbácsolást.

Jézusnak azonban nem a zsidó-, hanem a római-korbácsolást kellett elszenvednie.

Ez összehasonlíthatatlanul keményebb volt. Nem volt korlátozva az ütések száma. Ennek a korbácsnak is bőrből, vagy fából készült fogantyúja volt, de hosszú bőrcsíkokat erősítettek rá, amelyek végigverték az egész testen. Minden bőrszík végére egy szöveget, éles fémdarabot, vagy éles birkacsontokat erősítettek. Már néhány ütés után felszakadt a bőr és az izmok csupaszok lettek. További ütések az izmokat is szétverték, és kilátszottak a csontok is. Az ütlegezés az egész embert, a hátát, az oldalát és a mellét is érte, de az arcát is szétverték.

Amikor a keresztfeszítést ábrázoló képeket látjuk, azok teljesen hamis képet tárnak elénk. Mindig egy sértetlen arcot látunk, ami bizonyos, hogy hamis kép. Egyes beszámolókból tudjuk, hogy még a családtagok sem tudtak újra felismerni egy megfeszítettet. Ez a rettenetes eljárás azonban egy messiási próféciaát teljesített be. Az Ézsaiás 52,13-15-ét mondja, hogy az arca úgy eltorzult, hogy nem is volt emberi külseje. S mintha ez a

korbácsolás nem lett volna még elég rettenetes, még egy töviskoronát is tettek a fejére (Jn 19,2-3). Hogy ezt jól meg tudjuk érteni, ismerni kell azokat a töviseket, amelyek Izraelben nőnek. A tövisesek olyan élesek, mint a borotva, úgyhogy már pusztán az érintésére is rögtön vérezni kezd az ember. Még ha csak könnyen a fejére tették is valakinek ezt a töviskoronát, már az is fájdalmat okozott volna. De ők ráütöttek az Úr Jézus koszorújára, úgyhogy a tövisesek mélyen behatoltak a testébe, és bizonyára még sokkal nagyobb fájdalmat okoztak Neki. Itt találkozunk még egyfajta szimbolizmussal, amit nem szabad figyelmen kívül hagyni: a tövisesek ugyanis Ádám átkának szimbólumai voltak. Jézus tehát szenvedéseivel az Ádám átkát is hordozta miértünk.

Pilátus azt remélte, hogy ez a büntetés elégséges lesz, és ezért, amikor Jézust újra a tömeg elé vezették (Jn 19,4), negyedszer is kijelentette Jézus ártatlanságát. A tömeg azonban a következő, az 5. és 6. versekben továbbra is a keresztfeszítést követelte. Ekkor tett Pilátus még egy negyedik kísérletet is (a 6. vers vége) Jézus szabadon bocsátására. A zsidók erre elejtették az áruslás vádját, és újra az eredeti váddal álltak elő (Jn 19,7): *„Nekünk törvényünk van, és a törvény szerint meg kell halnia, mert Is*

ten Fiává tette magát”. Pilátusnak most egy új váddal kellett szembesülnie, és újra ki kellett hallgatnia Jézust (Jn 19,8-11). Jézus azonban vonakodott felelni. Pilátus már eléggé világosan látta, hogy mit válaszoljon. Korábbi kijelentésével azonban „Mi az igazság?”, már elutasította Jézust. Ezért nem kapott több feleletet. Amikor Pilátus válaszra ösztönözte Jézust, azt mondva, hogy hatalma van rá, hogy elbocsássa, vagy megfeszíttesse, Jézus kijelentette, hogy minden hatalom Istentől kapott hatalom. Majd pedig, hogy azok, akik kiszolgáltatták őt, nagyobb bűnben vétkesek nála.

A 12. versben azt olvassuk, hogy Pilátus még egy ötödik kísérletet is tett Jézus szabadon bocsátására. Azonban ezt az ötödik próbálkozást a zsidók kiáltozása megghiúsította: *„Ha ezt szabadon bocsátod, nem vagy a császár barátja: aki királlyá teszi magát, az ellene szegül a császárnak.*” Figyeljük meg most, mi található a János 19,13-ban: *„Amikor Pilátus meghallotta ezeket a szavakat...”* Amikor tehát azt hallotta, hogy ha elbocsátja Jézust, akkor nem a császár barátja, mégis kész volt rá, hogy elfoglalja helyét a bírói ítélőszékben. Itt pedig ki kellett mondani valamilyen ítéletet.

A kérdés tehát az, mi indította arra Pilátust, mi az, ami ennyire

megfélemlítette, hogy mégis elfoglalta ezt a helyet. Miért befolyásolta őt az, amit ezek neki mondtak? Az ő problémája olyan valami volt, ami korábban Rómában támadt. A helytartói tisztelet egy Sejanus nevű férfi ajánlására nyerte el. Ők ketten barátok voltak, s amikor Sejanus a prétoriánus gárda vezére lett, felhasználta a befolyását, hogy megszerezze Pilátusnak ezt a tisztséget. Azonban Sejanus később arra az elhatározásra jutott, hogy maga akar császár lenni. Viszont azt az összeesküvést, amit ő kezdeményezett, és amelynek az volt a célja, hogy megöljék Tiberius császárt, felfedezték. Sejanust és másokat pedig kivégeztek. Ezután kezdődött egy vizsgálat azok között, akik kapcsolatban álltak Sejanusszal. Ezek között voltak a barátai és így Pilátus is. Az utolsó dolog volt ebben a szituációban, amit Pilátus akart, hogy az a hír menjen Rómába, miszerint ő szabadon bocsátott valakit, aki kijelentette magáról, hogy ő egy király. Így aztán végül elfoglalta a helyét a bírói székben.

Erről a helyről még egy hatodik és utolsó kísérletet is tett Jézus szabadon bocsátására. A János 19,14 szerint, kivetteztette Jézust, és ezt mondta: *„Íme, a ti királyotok!”* Erre a zsidók kiáltozva követelték a megfeszítést (Jn 19,15). S

amikor Pilátus még egyszer rákérdezett, azt válaszolták: *„Nem királyunk van, hanem császárukunk!”* Ezzel az utolsó kijelentéssel elutasították Jézust mint királyukat, és a császárt fogadták el királyuknak. Erre Pilátus feladta, ahogyan a Máté 27,24-ben olvashatjuk: *„Amikor Pilátus látta, hogy nem ér el semmit, sőt a forrongás még nagyobb lesz, vizet hozatott, megmosta a kezét a sokaság szeme láttára, és így szólt: 'Ártatlan vagyok ennek az igaz embernek a véréből'. Am ti lássátok!”* Pilátus abból indult ki, hogy ezáltal lemoshatja magáról a vétket, de ez így nem megy! Ugyanis a végleges döntés, emberi szempontból nézve, Pilátuson múlt, hogy Jézus éljen-e vagy meghaljon. Ő tudta, mi lenne a helyes döntés, de hagyta magát megfélemlíteni a zsidók által, s ez hibás döntésre indította őt.

Pilátus így tehát nem szabadult meg a bűntől. Amikor később Péter a prédikációját tartotta, és felsorolta azokat, akik Jézus halálának vétkeit hordozták, Pilátus is egyike volt ezeknek (Csel 3,13). Hat évvel később Caligula elűzte, és ő a végén öngyilkosságot követett el. Ilyen módon megfizetett a vétkéért. Miután megmosta a kezét, még egy ötödik alkalommal is kijelentette Jézus ártatlanságát: *„Ártatlan vagyok ennek az igaz embernek a véréből!”* (Mt 27,24). A zsidók pedig magukra vették a vér

átkát: „Szálljon ránk és a gyermekeinkre az ő vére!” Ez az átok rájuk és a gyermekeikre korlátozódott, és amikor a Kr. u. 70. évben eljött az ítélet a megbocsáthatatlan bűn miatt, pontosan ezt a nemzedéket és a gyermekeiket érte a büntetés. A Lukács 23,24-ben hozta meg a döntését Pilátus. A 26. versben olvasható, hogy szabadon bocsátotta Barabbást, és az Úr Jézust átadta a katonáknak a keresztrefeszítés végrehajtására.

A MESSIÁS HALÁLA

Az út a Golgotára

(Mk 15,20-23; Mt 2 7,31-34;

Lk 23,26-33; Jn 19,16-17)

A Golgotára induló menettel kezdődött, és a sír lezárásával ért véget. Az eseményeket összesen 32 pontban lehet összefoglalni. A történések pontos kronológiájának megállapítása érdekében mind a 32 pontot külön megnevezzük, és röviden kommentáljuk. A Golgotára vezető út első szakaszában található ezek közül az első 5 pont.

1. pont: *Jézus elhagyta a pretóriu- mot, miközben maga vitte a keresztjét* (Jn 19,16-17)

Abban az időben az volt a szokás, hogy az áldozatnak saját magának kellett vinnie a keresztet a megfeszítés helyére. Ami az akkori gyakorlattól eltért, az a körülmény volt, hogy előtte megkorbá

csolták Jézust. Már láttuk, hogy a korbácsolás volt az egyik kompromisszum, amit Pilátus tett, hogy Jézust szabadon bocsáthassa. Jézus a megkorbácsolás miatt olyan gyenge volt, hogy nem volt képes az úton végigvinni a keresztet.

2. pont: *A rómaiak kényszerítették egy arra menő embert, cirénei Simont, hogy vigye a keresztet* (Mk 15,21).

Ciréne Észak-Afrikában fekszik, tehát Simon egy észak-afrikai zsidó volt, aki a páska-ünne pére Jeruzsálembe jött. Mivel sok százezren érkeztek erre az ünnepre, nem lehetett mindenkinek a városon belül szállást biztosítani. Ezért a városon kívül nagy sátorvárosokat készítettek. Ha valaki nem talált lehetőséget a \városon belül a páskavacsora elfogyasztására - ahogyan Jézus és a tanítványai tették - sokan ezekben a sátorvárosokban tartották meg ezt az ünnepi alkalmat. A következő reggelen azután sokan indultak a városba, hogy végignézzék a különleges páskaáldozatot. Feltehetően ez volt a szándéka a cirénei Simonnak is ezen a reggelen. Váratlanul azonban arra kényszerítették, hogy vigye tovább Jézus keresztjét az úton.

Máté és Lukács ugyancsak beszámol arról, hogy ezt a Simont kényszerítették a kereszt vitelére, de csak Márk tudósít arról, hogy ő

Alexandernek és Rufusnak az apja volt. Ez a kis betoldás Márk olvasói számára volt fontos. Ezzel kapcsolatban figyelembe kell vennünk, hogy Márk a rómaiaknak írt. Később, amikor Pál a rómaiaknak levelet írt, ott a 16,13 részben megemlíti ennek a családnak a nevét is. Ez arra utal, hogy ez az élmény oda vezetett, hogy Simon hívóvé lett. Nem tudjuk pontosan, mi indította őt ennek a hitnek az elfogadására, hogy ti. Jézus a Messiás. Más beszámolók is rendelkezésünkre állnak, amelyek megmutatják, milyen magatartást tanúsítottak emberek, akiket kérész tref eszi tettek. Kiáltoztak és a fogaiikat csikorgatták, a legvadabb átkokat kiáltották azok felé, akik megfeszítették őket. S ez néha olyan rettenetes volt, hogy kivágták a nyelvüket, hogy elhallgattassák őket. Jézus azonban teljesen másképpen reagált. Csendben elfogadta a szenvedését, és ahelyett hogy elátkozta volna őket, imádkozott értük. Simon valószínűleg ennek az eseménynek a láttán jutott hitre.

A Róma 1-ből még valamit megtanulhatunk: Másként, mint az 1. század gyülekezeteit, a római gyülekezetei nem apostolok alapították. Azok a hívő zsidók vetették meg az alapjait, akik Rómába költöztek. Nyilvánvalóan a keresztrefeszítés eseménye vezet

te hitre Simont. A Római levélben olvasunk egy asszonyról, valamint két fiáról. Talán közülük valamelyik volt az, aki megalapította a római gyülekezetei.

3. pont: *Jeruzsálem siratása* (Lk 23,27-31)

A kivégzés helyére vezető úton, asszonyok nagy sokasága követte Jézust, akik jajgattak és siratták Őt. Ezek nem azok az asszonyok voltak, akik vele jöttek Galileából. Helyi asszonyok voltak, mert Jézus „Jeruzsálem leányainak” szólította őket. Itt egy akkoriban tipikus szokást látunk. Valahányszor a pogány hatóság zsidókat ítélt halálra, hivatásos siratóasszonyok sokasága követte a halálra ítéltet, s ez történt most itt is. De egy bizonyos helyen, Jézus megszakította ezt a történést, és megszólította őket: „Jeruzsálem leányai, ne engem sirassatok, hanem magatokat és gyermekeiteket sirassátok” (Lk 23,28). Ez a kijelentés pontosan egybecsengett azzal az átokkal, amelyet az ítélethozatal folyamatában magukra terheltek, amikor azt mondták, hogy az Ő vére rájuk és a gyermekeikre szálljon. Most pedig önmagukat és a gyermekeiket kellene siratniuk, ugyanis amikor a nép bűnének ítélete eljön, a Kr. u. 70. évben, súlyos helyzetbe kerül az egész ország, és ez különösen keményen fogja érinteni Jeruzsálemet.

Lukácsnál még egy zsidó közmondást is olvashatunk: „Mert ha a zöldellő fával ezt teszik, mi történik a szárazzal?” (Lk 23,31). Ennek a közmondásnak a jelentése az, hogy ha én mindezt elszenvedem, mennyivel többet fogtok ti szenvedni, amikor a vétkesek ti vagytok.

4. pont: *Megérkezés a Golgotára* (Mk 15,22)

Ezt a helyet a Koponyák helyének nevezik. Figyelembe kell venni, hogy egyik evangélium sem mondja, hogy ez a hely úgy néz ki mint egy koponya. Nem a kinézete alapján nevezték el így, hanem annak alapján, ami ott történt. Ez a keresztfeszítések helye volt. Bizonyára már sokan láttak izráeli képeket, és sokszor van ezek között egy különös alakú domboldal, amelyen két lyuk van, amely egy koponyához teszi hasonlónvá. Ez a Golgota helyének protestáns szemlélete. A kamerákat mindig egy bizonyos szögben irányítják erre a helyre, hogy ne lehessen látni az alatta levő forgalmas buszmegállót. A buszok megzavarnák a benyomást. Amit az idegenvezetők nem mondanak el a csoportjaiknak az, hogy ezek a lyukak a XIX. század 80-as éveiben keletkeztek, amikor egy kőbánya volt ezen a helyen.

Azonban még egyszer megismételve: A Golgota hegyének nem kell egy koponyához hason

lítania. Az USA-ban is van egy hegy, amit hasonló módon „csizmadomb”-nak neveznek. Én magam kétszer is jártam ott. Nem úgy néz ki, mint egy nagy csizma, hanem azért kapta ezt a nevet, ami ott történt. Amikor itt vadnyugati fegyveresek lábukon a csizmáikkal haltak meg, ezekkel együtt temették is el őket. Ez az oka annak, amiért 'csizmadombnak' hívják ezt a helyet.

5. pont: *Mirhás bort adtak Jézusnak, epével keverve* (Mk 15,23; Mt 27,34)

Ezt az italt közvetlenül a szegek beverése előtt adták, hogy egy kissé enyhítse a fájdalmat. Ugyanakkor olyan ital volt, amely elködösítette az értelmet is. Mivel azonban Jézus Krisztus teljes mértékben kontroll alatt akarta tartani az érzékszerveit a kereszten folytatott szellemi harcban, visszautasította ezt az italt. De ez azt is jelentette, hogy a fájdalmakat O erősebben érezte, mint a többiek.

Az első három óra a kereszten

(Mk 15,24-32; Mt 27,35-44;

Lk 23,33-43; Jn 19,18-27)

Az első három óra alatt Jézus érezte az emberek haragját. Ha a zsidó dátumot átszámoljuk a mi időszámításunkra, péntek reggel 9 óra volt, a Kr. u. 30. év április 7-én. Most tehát a 6-17. pontok következnek:

6. pont: „És a harmadik óra volt, amikor megfeszítették őt” (Mk 15,25)

Ez a mi időszámításunk szerint reggel 9 órát jelentett. De a páska első napja is volt - és ennek nagy jelentősége van. Ez volt az ideje a páskaáldozat bemutatásának a templomhegyen. Tehát két hegyről van itt szó, amelyek nincsenek távol egymástól. A templomhegyen áldozták fel a páskabarányt, a Golgotán pedig Istennek a páskabarányát áldozták fel, ugyanazon a napon, ugyanabban az órában.

A másik három evangélium is megemlíti, hogy Jézust keresztfeszítették. És mint a megkorbácsolásnál, itt sem volt szükség ennek részletezésére abban az időben. Mindenki tudta, mi történik egy keresztfeszítésnél. Az évszázadok múlásával azonban sok ismeret feledésbe merült, és sok embernek hamis elképzelései voltak a megfeszítéssel kapcsolatban, aminek oka a hibás képi ábrázolás volt. Ezért ennek az eseménynek néhány pontját közelebbről is szemügyre vesszük.

A rómaiaknak négyféle keresztje volt. Az első egy olyan oszlop volt, mint egy telefonpózna, melynek felülete azonban durvább volt. A második, két kereszt- betett gerenda volt, „X” alakban elhelyezve. A hagyomány szerint, Pétert egy ilyen kereszten, fejjel lefelé feszítették meg. A harmadik

forma olyan volt mint egy nagy „T” betű, a negyedik pedig, a hagyományos kis „t” alakhoz volt hasonló. Az evangéliumok nem szólnak róla, milyen keresztet használtak. Az evangéliumok más információi és a történelem alapján, nagy valószínűséggel feltételezhetjük, de száz százalékos biztonsággal nem tudhatjuk ezt.

Az első, amit a történelemből tudunk az, hogy az első két formát Itálián kívül nem alkalmazták. Ha biztosak lennénk abban, hogy ez sohasem történt, teljességgel kizárhatnánk őket. Mivel azonban van néhány kivétel a történelemben, ebben nem lehetünk egészen biztosak. Ha egyetlen választási lehetőség a harmadik és negyedik forma között lenne, pontosan tudnánk, milyen keresztről is volt szó. A keresztfeszítés részét képezte, hogy egy fadarabot erősítettek a keresztre, amelyen fel volt írva a kivégzett vétsége. A nagy „T” alak esetében a lábak alatt festették ezt fel, a kis „t” alakúnál pedig a fej fölé. Mivel az evangéliumokból világosan kiderül, hogy ezt a fadarabot a fej fölé szegezték, a nagy „T” alak kiesik.

Ha tehát e két keresztfeszítési mód volt az egyetlen lehetőség, abszolút biztosak lehetnénk, hogy a hagyományos alakról volt szó. Azonban az egyszerű oszlop esetében is a fej fölé szegezték a táblát, és ezt a lehetőséget nem zárhatjuk

ki teljesen, bár határozottan kevésbé valószínűnek tarthatjuk. A következőkben az egyetlen különbség az lenne, hogy az oszlop esetében a csuklókat egymásra fektették, a keresztnél viszont két irányban kinyújtva. Egyébként nincs más különbség. A keresztet a földre fektették, az első esetben két szeget használtak, a másodikban hármat. Hamis elképzelést nyerünk a képi ábrázolások alapján, amelyeknél a szegek a tenyéren hatolnak keresztül. Ez azonban nem elég stabil testrész ahhoz, hogy egész testet arra függesszenek. A szegeket a csuklókon keresztül verték be, ahol a csontszerkezet szilárdsága elég volt. Ezután a lábakat egymásra helyezték, és oldalra fordították. Ezt követően egy szeget vertek a fába, amely áthatolt mindkét láb sarkán. Közvetlen ez alá egy' kis falapot szegeitek, melynek jelentőségét a későbbiekben még látni fogjuk. Azután felállították a keresztet, cs az erre előkészített gödörbe állították. A test kinyúlásának következtében a zökkenés közben a végtagok kificamodtak. Ez által beteljesedett a 22. zsoltár messiási próféciaja, mely szerint a Messiás ízületei elszakadnak.⁷

7. pont: *Jézus első kijelentése a kereszten* (Lk 23,34)

Amint tudjuk, Jézus összesen hétszer szólalt meg a kereszten. Ezen első alkalommal azokért

imádkozott, akik keresztrefeszítettek. Ez az imádság azokra korlátozódott, akik tudatlanságukban tették ezt. Nem tartoztak ezek közé olyanok mint Kajafás, Annás, Pilátus és Antipás, meg más zsidó főemberek, akik tudták, mit tesznek. De közülük tartoztak, pl. a római katonák, akik végrehajtották a megfeszítést, vagy azok, akik tudatlanságukban vettek részt abban.

8. pont: *Jézus ruhájának részei* (Jn 19,23-24)

A zsidó férfiak az 1. században öt különböző ruhadarabot viseltek. Először egy külső köntöst, másodsor egy belsőt, harmadszor egyfajta fejedőt, negyedszer saruszerű lábbelit, valamint a legkülső köntöst, amely a legnagyobb ruhadarab volt. A római keresztrefeszítési eljárás része volt, hogy négy római katona végezte ezt el és az ő joguk volt, hogy felosszák maguk között az áldozat ruháit.

Egy további téves elképzelés volt, amit a keresztrefeszítés ábrázolásai miatt megszoktunk, hogy Jézus viselt valamiféle ruhadarabot a dereka körül. Az elítélteket valójában mezítelenül feszítették keresztre, ami különösen a zsidó kultúrában még nagyobb szégyent jelentett. Az egyik katona megkapta a külső, egy másik a belső ruhát, a harmadik a fejedőt, a negyedik pedig a sarut. A legkülső

tották, úgyhogy minden katona kapott abból is egy részt. Jézusnak ez a köntöse azonban egy, az előkelő népréteghez tartozók által viselt ruhadarab volt, amit a katonák sajnáltak széttépni, és elhatározták, hogy sorsot vetnek rá

Jézus maga, a szegények közé tartozott. Azt mondta egyszer a későbbi tanítványainak, hogy a rókáknak van barlangjuk, a madaraknak pedig fészük, de az Emberfia számára nincs hely, ahol lehajthatja a fejét. Ezt tudva feltehető a kérdés, honnan volt Jézusnak egy ilyen drága ruhadarabja. A Szentírás nem mondja meg egyértelműen. Az erre vonatkozó lehetséges utalás a Lukács 8,1-3-ban található. Ott azt olvassuk, hogy egyes tehetős asszonyok támogatták Jézus szolgálatát. Talán ezek az asszonyok voltak azok, akiktől Jézus ezt a köntöst kapta. Amikor a katonák kockát vetettek erre a köntösre, egy további messiási próféciát teljesítettek be, a 22. zsoltárból, mely elmondja, hogy ruháira sorsot fognak vetni.⁹

9. pont: *A vétket jelölő fatábla felszegezése* (Jn 19,19-22)

A Márk 15,26-ban azt olvassuk, hogy ez a felirat a feje felett volt. Ezért nem lehetett a nagy⁷ „T” alakú keresztről szó. A legrészletesebb beszámolót János adja erről. Nála ezt olvassuk: „A Názáreti Jézus, a zsidók királya” (Jn 19,19). Ahogyan

ezt értelmezni lehet, ez nem egy vád, hanem egy cím volt. A zsidó főemberek rá is jöttek erre, és kérték Pilátust, hogy változtassa meg a feliratot. A római azonban elutasította ezt, talán kicsit bosszúból is, a zsidó főemberek irányában.

10. pont: *A két másik elítélt megfeszítése* (Mt 27,38)

Sok fordítás ezeket rablóknak jelöli meg. A római jogrend szerint a rablást keresztfeszítéssel nem lehetett büntetni. Ugyanezt a szót használták azelőtt Barabbásra is. Ez inkább a „lázadó”, nem a rabló jelentéssel bírt. A lázadást pedig a római jog szerint megfeszítéssel lehetett büntetni. Ez a két ember ugyanabban a lázadásban vehetett részt mint Barabbás. Barabbás a páska ünnepe alkalmából kegyelemben részesült, ezek azonban nem voltak olyan szerencsések. Az ő keresztségeket Jézus keresztségének két oldalán állították fel, ami egy további messiási próféciát váltott valóra az Ézsaiás 53,12-ben, hogy Őt a gonosztevők közé számították.

11. pont: *A négy közül az első sértés, amit el kellett szenvednie a kereszten* (Mk 15,29-30)

Összesen nyolc sértést követtek el vele szemben. Ezek közül négyet a kereszt előtt szenvedett el Jézus, négyet pedig, amikor már a kereszten függött. Azok sértették

páskaünnep reggele volt, és nagy forgalom volt a Jeruzsálembe vezető utakon. A keresztfeszítés helye közel volt az egyik főúthoz, az arra járók pedig látták a feliratot a feje felett. Tudták, a szanhed- rin egyik fő vádpontja a templom iránti tisztelet hiánya volt, és ezért szavaik ezt a pontot illették.

12. pont: *A második sértés, vagy gúnyolás, ami a kereszten érte* (Mk 15,31-32)

Ez a főpapoktól jött, akik szadduceusok voltak, valamint az írástudóktól, akik farizeusok voltak, így mindkét csoport, a szadduceusok és a farizeusok is gúnyolták Őt a kereszten.

13. pont: *A harmadik gúnyolás a római katonák részéről érte* (Lk 23,36-37)

Tehát mind a zsidók, mind pedig a pogányok vétkesek abban, hogy kigúnyolták az Úr Jézust a kereszten.

14. pont: *A negyedik gúnyolás a kereszten - a két gonosztevő részéről, akiket vele együtt feszítettek meg* (Mt 27,44)

Megjegyzendő ezzel kapcsolatban, hogy kimondottan az olvasható, hogy mindketten gúnyolták. Ezért tehát a 11-14. pontban foglalt gúnyolódás négy különböző csoport részéről történt. Ezekben a gúnyolódásokban van két közös elem is.

Egyrészt, mindegyik azokat a messiási igényeket illette, amelyeket Jézus támasztott. Nyilvános szolgálata során Jézus sok messiási igényt nyilvánított ki. Ezek a csoportok most felhozták az egyik vagy másik igényt, és gúnyt úztek abból.

Másodszor, ami mind a négy esetben azonos, az a követelés volt, hogy ezt az igényét támassza alá azzal, hogy lejön a keresztről. Itt Sátán utolsó kísérletéről van szó, hogy Jézust a keresztről való leszállásra indítsa. Egyrészt holtan akarta látni Jézust, de nem ekkor és nem ilyen módon akarta meghalni látni. Ezért tervezték az összeesküvést egy másik napra. Ha ugyanis Jézus más időpontban halt volna meg, mint a zsidó páska idején, és más módon, nem keresztfeszítés által halt volna meg, úgy kereszthalála nem lett volna engesztelő áldozat. Nemcsak az Ő halála volt elégséges Isten megbékítésére. Mert akkor meghalhatott volna már kétéves korában is, és az elég lett volna. De pontosan ez nem volt elég. Jézusnak a megfelelő időpontban, a megfelelő módon kellett meghalnia. Gyakran olvasunk kísérletekről Jézus megölésére, a páska előtt vagy utána, valamint olyan módon, mint a megkövezés, vagy a kard. Ezek a kísérletek azonban mind kudarcot vallottak, mert

még nem jött el az Ő ideje. Jézus még nem halt meg, és Sátán megtette még az utolsó kísérletet, hogy le tudja hozni a keresztről. Ha akkor Jézus leszállt volna a keresztről, hamis messiásnak mutatkozott volna. Mert a Messiás számára előírt halál módja a keresztrefeszítés volt. Éppen ennek a követelésnek az elutasítása, hogy szálljon le a keresztről, vált annak bizonyítékává, hogy Ő valóban a Messiás. Ha engedett volna a követelésnek, az ellenkezőjét bizonyította volna.

15. pont: Az egyik gonosztevő megtérése (Lk 23,39-42)

Ez a gonosztevő, aki először egyértelműen támogatta elítéltségét Jézus szidalmazásában, most megróttá ezért őt. Felismerte, hogy őket jogosan büntették meg, Jézust azonban vétkesen ítélték el. Azt tette, ami feltétlenül szükséges a megmentéshez, beismerte a saját vétkeit. És kérésével a megfelelő személyhez fordult, az Úr Jézushoz. Hitte, hogy Jézus halálával nincs vége mindennek, hanem, hogy Ő eljut az Ő országába, és ott lehetősége is van rá, hogy tegyen érte valamit.

16. pont: A második kijelentés a kereszten (Lk 23,43)

Ebben a második kijelentésében azt mondta Jézus ennek a férfinak, hogy nem kell arra várnia, amíg

megemlékezik róla az Ő országában. Jézus még ma megemlékezik róla. Mindketten, Jézus és a gonosztevő is meg fog halni még ezen a napon, és a Paradicsomba, Ábrahám kebelére fognak jutni. E tettevel Jézus azt akarta bizonyítani, amit azelőtt kijelentett magáról: Ő volt és Ő az a messiási Személy, a Megmentő, az a Személy, aki képes megőrizni az embereket a pokoltól.

17. pont: Jézus még a kereszteni is, teljesen betöltötte, teljesítette a mózesi törvényt (Jn 19,25-27)

Mint elsőszülött fiúnak, az ő felelőssége volt, hogy gondoskodjék a szüleiről, amikor megöregszenek. Mivel el fogja hagyni ezt a Földet, ennek a feladatnak nem tud eleget tenni, ezért átadta azt a tanítványának, Jánosnak. Ő pedig magára vállalta ezt a feladatot, mert a 27. vers végén ezt olvassuk: „És ettől az órától fogva, otthonába fogadta őt [Máriát] az a tanítvány”. Ezzel a 17. ponttal fejeződött be az emberek haragja, amit Jézusnak el kellett viselnie.

*A második három óra
a kereszten*

(Mk 15,33-37; Mt 27,45-50;
Lk 23,44-46; Jn 19,28-30)

Az első három óra, 9-től 12 óráig eltelt. Az emberek haragja után, az Emberfiának Isten haragját kellett elhordoznia, 12 órától 15 óráig.

18. pont: A sötétség bekövetkezése (Mk 15,33)

Ez akkor történt, amikor normális körülmények között a napnak a legvilágosabb szakasza volt. Erről a sötétségről mindegyik evangéliumban olvashatunk - Jánosé kivételével. Nagyon erős sötétség támadt, hasonló ahhoz, amelyet a csapások során tapasztaltak az Egyiptomból való kivonulás idején. Ez a sötétség kiterjedt az egész vidékre és 3 óra hosszáig tartott. Ha ez a sötétség ilyen mértékű volt ahogyan az evangéliumok leírják, a Szentírásen kívül más feljegyzéseknek is kellene lenni erről. S valóban a régészet területén három további beszámolót találunk ezzel kapcsolatban. Kettő ezek közül Egyiptomból származik, Izraeltól délre, egy pedig Kis-Ázsia térségéből való, ami a mai Törökország. Az első bizonyíték Egyiptomból, egy Dionysios nevű görög tudóstól származik. Ezt a sötétséget az egyiptomi Heliopolis városából írja le. Ebben van némi irónia is, hiszen a Heliopolis jelentése „a Nap városa”, és éppen a Nap sötétedett el akkor. A második feljegyzés ugyancsak egy görög tudóstól való, akit Diogenesnek hívtak. S nem feledkezünk meg arról, hogy ő pogány ember volt, mégis voltak szellemi meglátásai. A következőket írta: „Egy olyan erős nap

fogyatkozás volt, hogy vagy az istenség szenvedett abban az időpontban, vagy azzal szimpatizált, aki szenvedett”. Ez igen nagy szellemi felismerésnek számít egy pogány ember esetében, mert tudni nem tudhatta ezt. De mindkét kijelentés igaz volt. Isten volt az, a Fiú a kereszten. És Isten együtt- érzett a szenvedővel. Isten az Atya, és Isten a Szent Szellem volt az. A harmadik irat a mai Törökországból származik, egy Flagan nevű római szerzőtől: „Ez egy hatalmas és említésre méltó napfogyatkozás volt, a legsötétebb, ami valaha is történt. A nap 6. órájában éjszakai sötétség támadt, úgyhogy az égen, még a csillagok is láthatóvá váltak. Bithyniában nagy⁷ földrengés támadt, amely sok házat romba döntött Niceában.” Ő egy földrengéssel köti össze a sötétséget, és amint látni fogjuk, Jézus halálának időpontjában, röviddel a sötétség vége után, volt is egy ilyen erős földrengés.

A kérdés az, mit jelentett ez a sötétség szellemi szempontból? A Messiás szellemi halálára utal. Ebben a foNamatban, amely csak Jézus életének csúcspontjaival foglalkozik, nincs időnk, hogy⁷ részletesen foglalkozzunk a Gecsemáné-kerti félelemmel. De e félelem közepette Jézus háromszor imádkozott ugyanazon imádsággal: „Ha akarod, vedd el

tőlem ezt a pohárt." A kérdés az, mit jelent ez a pohár, amire gondolt. Itt három különböző magyarázatot találunk.

Az első lehetőség a Messiás fizikai halála. Félelem szállja meg a fizikai halál miatt, és kéri az Atyát, hogy ezt ne kelljen elviselnie. Ez azonban nem jó válasz, mert azt jelentené, hogy Istentől annak a tervnek a megszakítását kémé, ami öröktől fogva fennállt. A Szentírás ugyanis azt mondja, hogy Ő a Bárány, aki megöletett a világ megalapítása előtt. Ez a magyarázat azt jelentené, hogy Jézus annak törlését kérné, amiért egyáltalán emberré lett. Az egyetlen oka annak, amiért Isten emberré lett, az volt, hogy Ő meghalhasson a mi bűneinkért. Hiszen Isten mint Isten nem halhatott meg. Ezért nem jó magyarázat ez az első, a pohárra vonatkozóan. A János 10,17-ben azt mondta Jézus, hogy Őt szereti az Atya, mert odaadja az életét. Ehhez még a következőket olvashatjuk a János 12,27-ben: „Most megrendült az én lelkem. Kérjem azt: Atyám ments meg ettől az órától engem? De hiszen éppen ezért az óráért jöttem!” Ott a János 12-ben azt mondta Jézus, hogy nem kéri az Atyát arra, hogy megőrizze a haláltól. Amikor most a Gecsemáné-kertben mégis ezt a kérést tárja az Atya elé, hazudott volna a Já

nos 12-ben, és ezzel hamis próféta lenne. Bűnös lenne, és ezáltal nem lenne elfogadható áldozatként a mi bűneinkért.

Egy' második megoldás, amit elgondoltak, hogy nem maga a fizikai halál volt az, ami Jézusban félelmet keltett, hanem a korai halálnak a lehetősége. Attól félt, hogy meghal a kereszt előtt. De ez sem jó válasz, mert ez a veszély nem állt fenn. Amikor bekövetkezett az Ő halála, nem a zsidó főemberek kezében volt az irányítás, nem is a római katonákéban, éppoly kevésbé pedig Sátánéban, hanem Krisztusnak magának a kezében. Teljes mértékben irányította az eseményeket. Ezt már az elfogatásakor láttuk, ugyanis amikor megszólalt, mindannyian leborultak. Az Ő kezében volt a teljes irányítás. Jézus ugyancsak a János 10,18-ban ezt mondta a saját életéről: „Senki sem veheti el tőlem [az én életemet], én magamtól adom oda. Hatalmam, van arra, hogy odaadjam, hatalmam van arra is, hogy ismét visszavegyem. Ezt a küldetést kaptam az én Atyámtól.” Ha Jézus akarta volna, örökké ott függhetett volna a kereszten, de Ő választotta meg a halál pillanatát.

A harmadik és legjobb lehetőség, a pohár szimbolikus értelmezése. A legtöbb esetben, az Őszövetségben a pohár Isten haragjának

szimbóluma. Isten haragjával pedig a szellemi halál jár együtt. Két dolgot kell jól megjegyeznünk: Először is, a Messiás szellemi halála az áldozathoz nem volt szükséges. Szükséges az Ő büntelen vérenek kiontása - az Ő testi halála volt. A Biblia mindkét része azt tanítja, hogy az engesztelés csak vérontás által történhet. Ezért az O fizikai halála, vérenek kiontása, abszolút szükségszerűség volt az engesztelés számára.

A második pont: Az Ószövetségben sehol sincs prófécia arról, hogy a Messiásnak szellemi halált kell hálnia. Többszörösen kijelentésre kerül, hogy fizikailag meg kell hálnia, ez a fizikai halál szükségszerű volt és megjövendölésre is került az Ószövetségben. Ezért nem volt más lehetőség, mint hogy ezzel a halállal haljon meg. De mivel a szellemi halál nem volt szükséges, és ez jövendölésre sem került, azért kérhette, hogy ezt a szellemi halált ne kelljen elszenvednie. Halálfélelmet a Gecsemáné-kertben a szellemi haláltól való félelem miatt érzett. Senki sem tudja közülünk ezt a félelmet elképzelni, mert mi mindnyájan szellemileg halottként születünk, és csak akkor leszünk szellemileg elevenné, mikor a bűnbánat és hit által újjonnszületünk. Jézus emberi szelleme azonban születésétől fogva eleven volt. Itt egy olyan

személy áll előttünk, akinek az örökkévalóságtól kezdve soha meg nem szűnő kapcsolata volt Istennel, az Atyával. Most azonban, a második órában, ott a kereszten, Isten haragja volt rajta, elszakadt Istentől, az Atyától, és szellemileg halott volt. Ez olyan megtapasztalás volt, amit nem kívánt, és ezért imádkozott háromszor is, hogy: Atyám vedd el tőlem ezt a pohárt! De minden egyes alkalommal hozzátette: „De ne az én akaratom, hanem a te akaratod történjen!” Mégis, az Atya akaratára, hogy a Fiúnak meg kellett szereznie ezt a tapasztalatot. Ugyanis, ha az engesztelés számára nem is volt szükséges, mégis fontos volt az Ő főpapi feladatának betöltése miatt (Zsid 4,14-16). El kellett szenvednie azt, amit az emberek elszenvednek. A sötétség három órája alatt az Úr Jézus átélte Isten haragjának időszakát és a szellemi halált

19. **pont:** Az idézet a 22. zsoltárból (Mt 27,46).

Itt Ő héberül beszél: „Éli, éli, lamá sabaktáni! Azaz: én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?” Felületesen szemlélve, ez a kétségbeesés és vereség kiáltásának hangzik, de a 22. zsoltár összefüggésében, ahonnan ez a kijelentés származik, ez segítségért való kiáltás, nem vereség. Segítségért kiáltás a három óras sötétség vé

gén, amelyben elszenvedte Isten haragját. S imádsága feleletre talált. Meghalt szellemiképpen és újra feltámasztatott, mielőtt fizikailag meghalt volna. Ez az egyetlen alkalom, amikor Jézus az Atyát e szavakkal szólította meg: „Én Istenem, én Istenem”. 170- szer szólította „Atyának”, 21-szer „Atyámnak”. Itt történt meg egyetlen egyszer, amikor ezt mondta: „Én Istenem, én Istenem!” Ekkor ugyanis szellemileg halott volt, és nem volt meg a szülői, az Atya-Fiú közötti kapcsolata Istennel, hanem egy jogi viszony állt fenn. Ezért nem mondta azt, hogy „Atyám”, hanem azt, hogy „Én Istenem, én Istenem.”

20. **pont:** *A körülötte állók reakciója* (Mt 27,47-49)

Ők rosszul értették Jézust. A 46. versben azt olvassuk, hogy a héberben Istenre az Éli szót használják. Ez azonban az Illés névnek a rövid formája is. A zsidó hallgatók számára az „Én Istenem, én Istenem” jelentése akár Illés is lehetett. És ők úgy vélték, hogy Illést hívja. Van, aki azt hitte, hogy elvesztette az eszméletét, és egy ecettel átitatott szivacsot hozott Neki szomjúsága enyhítésére. A többiek azonban azt mondták: „Hagyd csak, lássuk, hogy eljön-e Illés és megmenti-e őt”.

21. **pont:** *Az ötödik kijelentés a kereszten* (Jn 19,28)

Az ötödik kijelentés ez volt a kereszten: „Szomjazom.” Ez az Isten haragjának három órája után történt. A Lukács 16-ban, Jézus elmondta a szegény Lázár és a gazdag ember történetét. Amikor a gazdag ember elszenvedte a pokolnak és Isten haragjának fájdalmait, ez volt a reakciója: „Szomjazom”. Ez természetes reakció volt araiak a részéről, aki Isten haragját érzékeli.

22. **pont:** *Jézus elfogadta a felé nyújtott ecetet* (Jn 19,29)

Itt nem arról a kábultságot okozó italtól volt szó, amit korábban felkínáltak neki. Ez az ecettel átitatott szivacs arra szolgált, hogy megnedvesítse a száját, az ajkait és a nyelvét, hogy világosan és érthetően ki tudja mondani két utolsó kijelentését a kereszten, melyek igen fontosak voltak.

23. **pont:** *A hatodik kijelentés a kereszten: „Elvégeztetett!”* (Jn 19,30)

Ez a mondat, hogy „Elvégeztetett”, a görögben ugyancsak egyetlen szóval fejezhető ki: „tete- lestai”. Néhány évvel ezelőtt derült ki ennek a kifejezésnek a pontos jelentése, amikor régészek az ásatás során egy adóhivataloszerű helyet ástak ki. Találtak egy rakás számlát, amelyek mindegyikére keresztben ezt a szót írták: hete-

lestai'. Ami azt jelentette, hogy el van végezve, vagyis ebben a speciális értelemben, hogy teljes kifizetést nyert. Az a büntetés, amit a bűnökért ki kellett fizetni, Jézus halála által teljes kifizetésre került. A sok ezer áldozati állat, me lyeket az előző évszázadok során feláldoztak, mintegy részletfizetésnek számítottak, de most végleges kifizetés történt. Ez az értelme ennek a 'tetelestai', vagyis teljesen kifizetett kifejezésnek.

24. pont: A hetedik kijelentés a kereszten (Lk 23,46)

Azt olvassuk, hogy Jézus először hangosan felkiáltott, ekkor hangzott el az a bizonyos 'tetelestai', ezt követte a hetedik szó: „Atyám, a te kezedbe teszem le az én szellememet!” Átadta szellemét az Ő Atyjának. Vegyük azonban figyelembe, hogyan szólította meg Őt. Azt mondta: Atyám! Ez azt mutatja, hogy segélykiáltása a második megszólalásakor a kereszten, meghallgatásra talált. Szellemileg meghalt, és szellemileg újra feltámasztatott, mielőtt fizikailag meghalt volna. S ezzel helyreállításra került a szülői kapcsolat az Ő Atyjával, és ezért nevezte Őt „Atyámnak”, nem pedig „Én Istenemnek”.

25. pont: jézus fizikai halála (Mk 15,37; Mt 27,50; Lk 23,46; Jn 19,30)

Lukács egy speciálisan görög kifejezést használ az esemény többi leírójával ellentétben. Ennek a szónak a jelentése: Ő elküldte a szellemet a testtől. Itt megint azt látjuk, hogy Jézus maga határozta meg halála időpontját. Elküldte a szellemét. Jánosnál azt olvashatjuk, hogy lehajtotta a fejét és kilehelte szellemét. Normális körülmények között az ember meghal, aztán csuklik le a feje, itt viszont fordítva történt. Lehajtotta a fejét és kilehelte a szellemét. Az Ő fizikai halálával elvégeztetett az engesztelő áldozat.

A kíséző jelek (Mk 15,38-41; Mt 27,51-56; Lk 23,45.47-49)

26. pont

Ezek az események az Ő halálának pillanatában történtek. Egyrészt hatalmas földrengés támadt, sok sír megnyílt és sok hívó feltámadt. Abban a pillanatban támadtak fel, amikor Jézus meghalt, de nem jöttek ki sírjaikból, mielőtt Jézus maga fel nem támadt. Egyesek azt mondták, hogy ez az ószövetségi szenteknek az örökkévalóságra való feltámadása volt. Ez azonban két okból sem lehetséges: Először is, a Dániel 12,2-ben az olvasható, hogy az ószövetségi szentek feltámadása csak a második eljövétel után fog megtörténni.

ni. Másodszor pedig, senki sem támadhat fel a halhatatlanságra, mielőtt Jézus fel nem támadt. Ezek azonban Jézus feltámadása előtt támadtak fel. Ezért ez a természetes életre történő feltámasztás volt, olyan mint az előző feltámasztások, amelyeket az Ó- és Újszövetségből ismerünk, és később ezek közül mindenki újra meghalt. Jézus feltámadása után ezek a feltámadt emberek bejöttek a városba, és sokaknak megjelentek. Arról nincs szó, hogy előtte hosszú vagy rövid idő óta voltak halottak. Ennél többet nem is tudhatunk meg erről az eseményről.

Egy másik eseményt, amely ebben az időpontban történt, a Márk 15,38-ban láthatunk: A templom kárpitja, amely a szentélyt a szentek szentjétől elválasztotta, felülről lefelé meghasadt. Figyelemreméltó ennek a mérete, mintegy 20 m hosszú, kb. 10 m széles és 10 cm vastag volt. Ha valaki szétszakítaná ezt a kárpitot, alul ragadná meg, és alulról felfelé szakítaná szét. Mivel azonban felülről lefelé szakadt ketté, ebből láthatjuk, hogy ezt Isten tette. A Biblián kívül máshol erről az eseményről nem található feljegyzés. A kárpit egy olyan részen volt, ahová csak kevés papnak volt bejárása. Ezért lehetett titokban tartani, és ezért nincs is róla más feljegyzés. Zsidó iratokban azonban azt találjuk,

hogy valami egészen rendkívüli dolog történt ebben az időben. Sokféle zsidó legenda létezik a zsidó irodalomban. Ezek valamiképpen mind kapcsolatban vannak a templommal. A legendák mindegyike pedig hasonlóképpen végződik. Miután a rabbinusok elmondták a tartalmat, ezt mondják: Ez vagy az történt, pl. 40 évvel a templom lerombolása előtt.

Megismételve tehát, a templomot a Kr.u. 70. évben rombolták le. Ha ebből levonunk 40 évet, megkapjuk a Kr. u. 30. évet, a keresztre-feszítés évét. E legendák közül négyet közelebbről is megvizsgálunk.

Négy zsidó legenda

Az első legenda Josephustól származik, O arról számol be, hogy a hétkarú gyertyatartó, amely az első helyiségben volt elhelyezve, és amelyen mindig égnie kellett a hét gyertyának, a középső, amely a legfontosabb volt - minden különös ok nélkül újra meg újra elaludt, méghozzá a 30. évtől kezdve.

Egy másik legendát is Josephus és a Talmud hagyta ránk. A templomnak két nagyon nehéz kapuja volt, melyek kinyitásához mindig több férfi erejére volt szükség. De 30-ban mindkét kapu kinyílt anélkül, hogy bárki is érintette volna őket.

A harmadik legenda arról szól, hogy a kapu feletti fejkő részei

összetörtek és lezuhantak, ugyancsak a Kr.u. 30. esztendőben.

A szerző kedves legendája a negyedik. Ez a héber „Azázél” néven ismert, aminek jelentése „elvévés”. Ez volt a neve annak a bűnbaknak, amelyet kihajtottak a pusztába. A 3Mózes 16-ban a következőket olvashatjuk: A nagy engesztelés napján két bakot hoztak a főpap elé, és sorsvetéssel megállapították, melyik éljen és melyiket kell megölni. Azt a bakot, amelyiknek el kellett pusztulni, az oltárnál ölték meg, vérét bevitték a szentek szentjébe, és meghintették vele a kegyelem székét, a szövetségláda fedelét. Akkor a főpap újra kijött és közeledett a másik bakhoz. Kezét a fejére helyezte, amely kézzátételnek az Őszövetségben a jelentése az azonosítás volt. Ezt a bakot Izraellel azonosították, és a főpap, kezét az állat fején tartva, megvallotta Izráel vétkeit. Azután kihajtották ezt a bakot a pusztába, ezzel szimbolizálva, hogy elvitte magával a nép bűneit. E kép értelmében, az első bak vérenek kiontása által volt lehetséges, hogy a második elviheti a nép bűneit. Eddig tart Mózes magyarázata.

Az Ézsaiás 53-ban van egy prófécia, hogy a Messiás mindkettőt meg fogja tenni: A 10. versben meghal a bűnért, és ezáltal betölti az első kecskebak funkcióját. A11.

és 12. versben Ő hordozza a hívők bűneit. Azzal együtt, amit Ézsaiás az 1,18 részben mond, ezt olvassuk: *„Ha vétkeitek skarlátpirosak is, hófehérekké válhattok, ha vörösek is, mint a bíbor, fehérekké lehettek, mint a gyapjú”.* így vált hagyománnyá, hogy egy piros kendőt kötöttek ennek a második kecskének az egyik szarvára, vagy a nyaka köré. A legenda elbeszéli, hogy az a bak, amelyiket minden évben ezzel a piros kendővel kiküldtek a pusztába, visszajött és ez a kendő csodaképpen fehér lett. Ez évről évre így történt, s ez volt a szimbóluma annak, hogy Isten erre az évre megbocsátotta Izráel bűneit.

Azázél legendája azonban még többet is mond. Azt mondja el, hogy ez a kendő, 40 évvel a templom lerombolása előtti évtől már nem változott többé fehérré. A Kr.u. 30. évtől kezdve Isten már nem ez által a két kecskebak által bocsátotta meg a nép bűneit. 40 éven keresztül, a Kr.u. 30-tól a 70. évig már nem fehéredett ki ez a jel. Ez azt mutatja a zsidó hívő ember számára, hogy a rabbinusok elmulasztották levonni ebből a helyes következtetést, vagyis azt, hogy meglássák, miért szűnt meg a piros szalag megfehéredése. Ez a „tetelestai” miatt történt - Elvégeztetett! S ahogyan a Zsidók 10,18 mondja: *„Ahol pedig a bűnbo-*

csánatról van szó, ott nincs többé bűnért bemutatott áldozat".

Még egyszer: Zsidó írók nem említik meg a kárpit kettészakadását. De van elég olyan hagyomány, mely elmondja, hogy valami fontos dolog történt Kr.u. 30-ban a templommal és a szolgálattal. Mindezekből a kísérő jelekből két következményt lehet meglátni: a római százados hitét (Mk 15,39), és a félelmet a zsidók között (Lk 23,48).

Jézus sírbatétele

(Mk 15,42-46; Mt 27,57-60;

Lk 23,50-54; Jn 19,31-42)

Itt következik a 27-31. pont:

27. pont: A két gonosztevő csontjainak megtörése, és Jézus oldalának át- döfése (Jn 19,31-37)

A János 19,31 azt mondja, hogy ez az ünnep előtti napon történt. Az „ünnep előtti nap” elnevezést mindig a hét hatodik napja, a péntek jelölésére használták. Arról a zsidó szokásról volt itt szó, mely megtiltotta, hogy egy holttestet a sabbat napján nyilvánosan közszemlére bocsássanak. A sabbat pedig e napon a naplementével kezdődött. Azt is mondják, hogy ez a sabbat nagy ünnepnap volt. Minden alkalommal, amikor a sabbat egy zsidó ünnepre esik, azt a „nagy sabbatnak” nevezik. Ebben az évben a páska csütörtök naplementétől, péntek naplementéig tartott. Péntek

kezdődött a kovásztalan kenyerek hét napja. Az első és a hetedik nap szent napnak számított, és ez által „nagy sabbat” volt. (Ennek az ünnepnek az első és utolsó napja péntek volt). Ha már egy közönséges szombatnapon sem volt megengedett, hogy egy holttestet nyilvánosan közszemlére bocsássanak, ez még inkább érvényes volt egy „nagy sabbat” alkalmára.

Ezen ok miatt Pilátushoz fordultak, hogy gyorsabban idézzék elő a halált. A keresztfeszítésnél nem a vérvesztés okozta a halált, a test nem vesztett sok vért. A halált fulladás okozta, ugyanis a keresztfeszítés módja, ahogy a test függött, megakadályozta a lélegzetvételt. Korábban már említést tettünk egy kis falapról, amit az elítélt lábai alá szegeztek. Ezen meg tudott támaszkodni, hogy felegyenesedjék és lélegezni tudjon. Ameddig volt ereje arra, hogy felegyenesedjen, és levegőt vegyen, addig élt tovább. Táplálékot nem kapott, de folyadékot igen, ha kérte. Ezért néha napokig tartott, amíg valaki meghalt. Meg kell gondolni azt is, hogy ez a fa nem volt puha és sima, hanem durva. Így ez a le- és fel mozgás, egyre inkább felsebezte a testet. Bizonyos, hogy Jézus számára ez még fájdalmasabb volt, mivel Őt előtte megkorbácsolták. Amikor

valakit elhagyott az ereje, és már nem tudott felegyenesedni, megfulladt.

Ennek a folyamatnak a meggyorsítására nyújtott lehetőséget a lábszárcsontok megtörése. Ezután már nem tudtak felegyenesedni, és a fulladás okozta halál hamarabb következett be. így törték meg a másik két megfeszített lábait. Jézus azonban már kilehelte szellemét, ezért az Ő csontjait nem törték meg. Itt a páska egyik motívumának beteljesítését láthatjuk, ugyanis a 2Mózes 12,46 szerint, a páska előkészületei során nem volt szabad megtörni a páskabarány csontjait. Azonban, hogy biztosra menjenek, az egyik katona lándzsáját a megfeszített Jézus oldalába döfte, és ezzel egy további próféciát teljesített be. A Zakariás 12,10-ben ugyanis az olvasható, hogy rátekintenek arra, akit átdöftek. S ezután vér és víz jött ki belőle.

Sokféle vita volt arról, mit jelent ez orvosi tekintetben. Egyes orvosok azt írták, hogy ez egy megszakadt szív jele. Innen származik a szép kép, hogy összetört szíve miatt halt meg. Más orvosok ellentmondtak ennek, vagyis nem létezik abszolút magyarázat ennek orvosi jelentésére. Fontosabb azonban a teológiai jelentés. Egyedül János ír erről, és azt is mondja, hogy ő szemtanú. Később írja meg

az első levelét. Az Ijános 5,8-12-ben utal a víz és vér bizonyágtételére, nem orvosi, hanem teológiai magyarázatot adva. Azt mondja, hogy ez az a jel, amely által Isten örök életet ad. Mert a vér és víz kifolyása jele az Ő halálának, és az Ő halála által vált lehetővé az örök élet.

28. pont: A holttest elkérése (Mk 15,43)

A 42. versben ismét előfordul az „előkészület napja” kifejezés. Egy római olvasó bizonyára nem értette ezt a kifejezést, ezért még egyszer megmagyarázza: Ez a szombat előtti nap. Ez a kijelentés egyértelműen mutatja, hogy Jézus egy pénteki napon halt meg.

Kér férfi jött Pilátushoz, hogy elkérjék tőle a holttestet. Az egyik Nikodémus volt, akivel korábban már találkoztunk, a másik pedig az arimátiai József (Jn 19,38), aki addig, a zsidóktól való félelem miatt, titkos hívő volt. Miután figyelemmel kísérték a tárgyalást és Jézus kereszthalálát, bátorságot vettek (Márk azt írja, merésztették), hogy elkérjék Jézus holttestét, és a nyilvánosság előtt azonosuljanak vele. A Márk 15,44 szerint Pilátus elküldött valakit, hogy megvizsgálja, valóban halott-e Jézus. S amikor ezt megerősítették neki, ahogyan a 45. versben olvasható, átadta nekik a holttestet. Azoknak az időknek a gyakorlata értelmében azt a személyt, aki bűnösként

halt meg, egy olyan mezőn temették el, ahol csak bűnösök voltak eltemetve. E két férfi közbelépése következtében az Úr Jézust egy gazdag ember sírjában temették el. Ez egy további messiási próféciát teljesített be. Az Ézsaiás 53,9- ben ezt olvashatjuk: „A bűnösök közt adtak sírt neki, a gazdagok közé jutott halála után”. Ezen a módon teljesített be Isten minden próféciát, ami Tőle származott.

29. pont: *Levétel a keresztről, és leplekbe takarása* (Jn 19,39-40)

A görög jelentés szerint ezek „vászoncsíkok” voltak, amelybe zsidó szokás szerint, beburkolták a holttestet. A szó többes számban áll, ami azt bizonyítja, hogy a torinói lepel nem lehet Jézus halotti leple, az ugyanis egy nagyméretű kelmedarab. Itt viszont anyagcsíkokról van szó, ezért van a görögben ez a szó a 40. versben többes számban, és nem egyes számban.

30. pont: *A temetés* (Jn 19,41-42)

Az Úr Jézust egy olyan sírban temették el, amelyben azelőtt még soha sem feküdt holttest. A Lukács 23,54-ben ez áll: „Az ünnepi előkészület napja már elmúlt, és megkezdődött a szombat”.

Ez volt tehát az Isten-Ember temetése. A Szentírásban „az utolsó Ádám” nevet is viseli. Két kertet tarthatunk most a szemünk előtt, az Éden-kertet, amelyben az első

Ádám ítéletet és halált szerzett, és ezt a kertet, amelyben a második Ádám áldást és világosságot hozott.

A sír lepecsételése (Mk 15,47;
Mt 27,61-66; Lk 23,55-56)

Ezután következik az utolsó két pont.

31. pont: *Előkészületek a temetés elvégzésére* (Lk 23,55-56)

Az asszonyok, akik Galileából jöttek Jézussal, pontosan megnézték, melyik sírban helyezték el Őt. A Máté 27,61 még azt is mondja, hogy két asszony egy darabig ott ült a sírral szemben. Ezért pontosan tudták, hová helyezték el az Úr testét. Illatszereket és drága keneteket is hoztak magukkal, hogy bebalzsamozzák a testet, amit a szombat kezdete miatt nem tudtak megtenni.

Jézust röviddel a szombat kezdete előtt helyezték a sírba, és József meg Nikodémus még nem volt készen, amit az asszonyok is tudtak. Ezért tették az előkészületeket közvetlenül a szombat utánra. Ezek az előkészületek azt mutatják, hogy nem várták a feltámadását.

32. pont: *A sír lepecsételése* (Mk 27,62-66)

A zsidó főemberek emlékeztek Jézus jövődölésére, hogy a harmadik napon fel fog támadni. Attól tartottak, hogy valaki ellopja a holttestet, és kihirdethetné, hogy

feltámadt. Ezt meg akarták akadályozni, és kérték Pilátust, hogy rendeljen ki római őrséget. Pilátus eleget tett ennek a kérésnek, de még tovább is ment, lepecsételtette a sírt. Ez a következőképpen történt: A sírt egy domb vagy szikla belsejében alakították ki, a sír tehát egy barlang volt. Előtte volt egy kis vályúszerű mélyedés a sírkő számára. Miután a holttestet bevitték a sírba, eléje gördítették a követ. Annyiban volt lepecsételve, hogy horgokat helyeztek el az oldalára, és egy kötéllal erősítették meg a követ. Legalább egy helyen ott, ahol a kő érintette a falat, egy római pecsétet helyeztek el, néha több oldalon is. Így lehetetlen volt a kő elhengerítése a római pecsét feltörése nélkül. Ezt azonban akár halállal is lehetett büntetni.

Jézus halálának időpontja

Mielőtt lezárnánk az Úr Jézus halálának a fejezetét, még megemlítünk néhány részletkérdést a halál időpontjával kapcsolatban. Máté 12-ben Jézus azt a kijelentést tette, hogy három nap és három éjjel a föld szívében fog tartózkodni. Ez a kijelentés sohasem volt probléma, egészen a 20. századig. Közben az emberek elfelejtették, hogyan történt a zsidó időszámítás, és helyette a pogány számítási módot alkalmazták. Azt gondolták, hogy Jézusnak háromszor 24

órányi időt kellett a sírban töltenie. Ezért egyesek a halálát egy csütörtöki napra tették, a legtöbben viszont szerdára, és voltak olyanok is, akik keddre. Ennek során a 24 órás periódusok kezdetét különbözőképpen számították.

De azt is láttuk már, hogy az evangéliumok világosan megadják, mikor következett be a halála. Egy pénteki napon halt meg. Ha megmutatnánk egy zsidónak ezeket az igehelyeket, aki nem ismeri a keresztyének közötti vitákat, és elolvasná őket, azt mondaná, hogy Jézus egy pénteki napon halt meg. Még ha nem is ismerné az Újszövetséget, ismerné ezeket a zsidó fogalmakat.

A zsidó időszámítási mód szerint az év egy része az egész évről érvényes. Ha egy király az év 12. hónapjában lépett trónra, úgy számítják, mintha az egész évben uralkodott volna. Ha aztán eljutunk az új év első hónapjához, a zsidó történészek az ő uralkodásának második évéről beszélnek. De hogyan lehet ez a második éve, amikor pedig éppen 30 napja van a trónon? Egy teljes év egy része egész évnek számít! Ugyanez érvényes egy napra is: Egy teljes nap része egész napnak számít, a teljes 24 órára, a nappalra és az éjszakára.

Jézus három különböző dolgot mondott, melyek a pogány időszámítás szerint ellentmondásos

nak hangzanak. Néhányszor azt mondta, hogy a harmadik napon fel fog támadni. Egy példa a Máté 16,21-ben található. Néhány más alkalommal viszont azt mondta, hogy három nap után fog feltámadni, ami a negyedik napra utalna. Erre példa a Máté 26,61. De használja a három nap és három éjszaka kifejezést is, a Máté 12,39-40-ben. Itt ugyanazon evangéliumból való példákkal találkozunk, hogy megmutassuk, hogy nem különböző evangéliumok beszélnek el különböző kijelentéseket. Mind a három változat egy és ugyanazon szerzőnél fordul elő. Pogány értelmezés szerint ezt ellentmondásnak kellene tekinteni. Zsidó gondolkodás szerint azonban nem, mivel egy rész egésznek számít.

Tételezzük fel, hogy Jézus három teljes 24 órás időszakot töltött volna a sírban, és csak egy másodperccel később támadt volna fel, az már a negyedik és nem a harmadik nap lett volna. De zsidó időszámítás szerint, ennek mind megvan az értelme. Ő a harmadik napon támadt fel. Péntek volt az első nap, szombat a második, és vasárnap a harmadik nap. Ugyancsak helyes, hogy három nap után támadt fel. Ő a péntek egy része alatt a sírban volt, s ez az egész így pénteknek számított, az egész szombatnapon, valamint a vasárnap egy része alatt

rom nap múlva támadt fel a halálból. A „három nap és három éjszaka” kifejezés pedig a zsidóságban, a közbeszédben egy olyan időszakra vonatkozik, ami három napot érint. Tehát nem szó szerint vett három 24 órás periódust jelent, ahogyan ezt gyakran láthatjuk az Ószövetségben is. Ahogy az összefüggés mutatja, nem lehet három 24 órás periódus. Például az Eszter 4,10-ben, ezt mondta Eszter a többi asszonynak: *„Bőjtöljetek értem három nap és három éjszaka, akkor bemegyek a királyhoz.”* A pogány időszámítás rendje szerint három teljes 24 órás periódusra lehetett volna gondolni, és elvárni, hogy Eszter a negyedik nap megy be a királyhoz. Az 5,1-ben azonban ez áll: A harmadik napon pedig bement a királyhoz. Ez a zsidó gondolkodásmód szerint nem jelent problémát.

Ezenfelül, a Talmud is megmutatja azt a napot, amelyen Jézus meghalt. Ez az idézet a Talmud-ból: „Van egy hagyomány, hogy Jézus a sabbat estéjén és a páska napján feszítetett meg. A hírnökök sírva jártak szerte, amikor végrehajtották a kivégzést, mert varázslást üzött, és megpróbálta eltéríteni Izraelt az ő Istenétől. Mindenkiné, aki védeni akarta őt, elő kellett lépnie, de senki sem jött előre, ezért megfeszítették őt, a sabbat estéjén és a páska napján.”

Jézus tehát a szombat estéjén halt meg, ami péntek volt és a páska napján. Maguk a zsidó iratok is megerősítik ezt. Halálát ki kellett hirdetniük a páska alatt, mert ellentétben állt a zsidó szokásokkal, hogy a páska alkalmánál végezzenek ki valakit. Azt mondták, hogy erre szükség volt, mert Jézus varázslás által akarta megtevesztetni Izraelt. Tehát úgy kellene elfogadnunk a szöveget, ahogyan le van írva, tehát hogy Ő egy pénteki napon halt meg, és egy vasárnapon támadt fel.

FELTÁMADÁS ÉS MENNYBEMENETEL

A feltámadás napjának hajnala (Mk 16,3; Mt 28,1)

A Máté 28,1-ben ez van megírva: *„Szombat elmúltával, a hét első napjának hajnalán, elment a magdalai Mária és a másik Mária, hogy megnézzék a sírt”*. Itt ismét a zsidó időszámítással van dolgunk. Az 1. versben szereplő kifejezés nem beszél vasárnap reggelről, hanem arról az időpontról, amikor a szombat estéje véget ért, ez pedig a szombat estéje volt, naplementekor. Ha láthatóvá vált három csillag, akkor kezdődött el az új hét első napja. Az asszonyok illatos olajat és keneteket vettek (Mk 16,1), és felkeresték a sírt (Mt 28,1).

A sír megnyitása (Mt 28,2-4)

Nem volt most sem szombaton késő este, sem vasárnap kora reggel. Hirtelen különböző dolgok történtek: Először egy nagy földrengés támadt. Már a halálának pillanatát is földrengés kísérte. Pontosan ugyanaz történt a feltámadása pillanatában is. Egy angyal szállt le a mennyből, oldalra hengerítette a követ és közben feltörte a római pecsétet. Ez az angyal a római törvénnyel szemben járt el, és ennek értelmében a katonáknak tulajdonképpen el kellett volna őt fogniuk. De nem lehet csak egyszerűen odamenni, és fogságba ejteni egy angyalt. Különösen akkor nem, ha úgy néz ki, ahogyan a 3. versben le van írva: *„Tekintete olyan volt, mint a villámlás, és ruhája fehér, mint a hó.”* Bizonyos, hogy nem fogtak el senkit, aki így jelent meg.

A római őrseget félelem fogta el, és a 4. vers végén azt olvassuk, hogy olyanok voltak, mint akik meghaltak. Létezik egy olyan kifejezés, hogy „megmerevedtek a rémülettől”. Valaki annyira megijed, hogy már mozdulni sem tud. Ez történt itt a római őrseggel - képtelenek voltak rá, hogy megmozduljanak. A katonák nem tudtak a sír felé nézni, hogy elfogják az angyalt, és nem tudtak el sem menekülni.

Az asszonyok látogatása
(Mk 16,2-8; Mt 28,5-8; Lk 24,1-8;
Jn 20,1)

Tehát kora reggel volt. Vasárnap hajnalban a Kr. u. 30. év április 9-én, és asszonyok jöttek a sírhoz, hogy befejezzék a temetési szertartás teendőit. Külön jöttek, először egy asszony egyedül. A János 20,1-ben a magdalai Máriát látjuk. Odajött a sírhoz, és látta, hogy a kő el van hengerítve. Nem látott semmilyen angyalt és azt gondolta, hogy a holttestet elvitték. S ezt gondolta akkor is, amikor elhagyta a kertet, hogy tudassa a hírt az apostolokkal is.

Miután elment, jött egy csoport asszony (Mk 16,2), akik ugyanazt látták, mint Mária, hogy a kő el van hengerítve és a sír üres. De ők láttak valamit, amit Mária nem látott: Egy angyalt láttak, aki ezt mondta az asszonyoknak: „Jézus feltámadt, ahogyan mondta nektek (Mt 28,6), és nincs itt”. Azt mondta nekik, hogy vigyenek hírt az apostoloknak, ők pedig menjenek azonnal Galileába. Ott majd látni fogják az Urat. Azt mondta, hogy a páska-ünnepkor meghal és fel fog támadni, a tanítványok pedig menjenek el Galileába. De akkor még nem értették meg a halál és feltámadás programját, és a Messiás két eljövételét. Meglepték őket az események, és még nem hagyták el a várost.

A híradás a tanítványoknak
(Lk 24,9-12; Jn 20,2-10)

Az asszonyok hírt vittek a tanítványoknak (Lk 24,2-10), de a tanítványok csak szóbeszédnek tartották (11. v.), s még mindig nem hittek. Ezután azonban Péter és János elszetett a sírhoz. János érkezett először és benézett a sírba, látta, hogy a vászoncsíkok még mindig ott vannak összecsavarva, és hitt. Jézus teste elragadtatott a lepleken keresztül. Az a kendő, amelybe a fej volt becsavarva, külön feküdt. Ez egy további indoka annak, amiért a torinói halotti lepel nem az, aminek állítják. Péter János után érkezett, és bement a sírba. Ő is látta, amit János látott, de más következtetésre jutott, és csodálkozott magában a történeteken (Lk 24,12). János elment és hitt a feltámadásban. Péter még mindig bizonytalan volt azok tekintetében, amit látott.

Az első megjelenés:
Mária Magdolna
(Mk 16,9-11; Jn 20,11-18)

Miután a két apostol elhagyta a sírt, a magdalai Mária visszatért oda. Még mindig azt gondolta, hogy elvitték a holttestet. A János 20,11-12 szerint ez alkalommal látta az angyalokat, de nem ismerte fel, hogy angyalok, hanem férfiaknak tartotta őket. Az angyalok

megkérdezték tőle, miért sír, és a válasza megmutatta, amit gondolt: „Mert elvitték az én Uramat, és nem tudom hova tették” (13. v.).

A 14. és 15. versben aztán megjelent neki az Úr Jézus, de nem ismerte fel Őt azonnal. Ő ugyanazt a kérdést tette fel neki, s mivel nem ismerte fel Őt, a kertésznek tartotta és megkérdezte tőle, nem. ő tette-e valahová a holttestet. A 16. vers szerint a Feltámadott néven szólította az asszonyt, ahogy máskor szokta. S amikor ráismert, ahogyan kimondta a „Mária” nevet, felismerte Őt, és „Rabbuni”-nak nevezte, amely héber kifejezésnek a jelentése. „Mesterem”.

Itt újra fontos megjegyezni, hogy Jézus első megjelenése egy asszonynak történt, nem egy férfinak. Ennek különösen a zsidó összefüggésben van fontossága. Mindazok, akik nem hisznek a feltámadásban, kijelentik, hogy ez a tanítványok kitalálása. De ha kitalálás lett volna, akkor az egy zsidó kitalálás lett volna. Zsidó jog szerint azonban egy asszony nem számított érvényes tanúnak. Ha két vagy három tanúra volt szükség, asszonyok ezt a pozíciót nem foglalhatták el. Az érvényes tanúvallomások férfiaktól származtak, nem asszonyoktól. Ha tehát ez egy zsidóktól származó kitalálás lett volna, a tanúk férfiak lettek volna, vagy legalább is az első

tanú. De egyszerűen azért történt ennek leírása ily módon, mert valóban így történt. Az a tény, hogy a feltámadás első tanúja egy asszony volt, a zsidó háttérrel ismerve, a beszámoló hitelességéről szól, nem arról, hogy az kitalálás. '

A 17. versben azt mondta neki Jézus: „Ne érints engem!” Ez a kijelentés zavart okozott, mivel Jézus később este arra szólította fel az apostolokat, hogy érintsék meg. Miért nem érinthette meg Őt az asszony, és este miért tehették ezt meg a tanítványok?

A magyarázatot a kifejezések különbségében találhatjuk meg, melyek itt előfordulnak. A 17. versben használt szó jelentése egyrészt „megragadni” vagy „belekapaszkodni”. Mintha Mária bele akart volna kapaszkodni, mint aki nem akarja elengedni Őt. A Tamás és az apostolok esetében használt szó jelentése pedig egyszerűen az, hogy „megérinteni”. Ez a lehetséges indoklás, hiszen két különböző fogalomról van szó.

Van azonban még egy további, említendő magyarázat. Figyeljük meg, milyen indoklást adott az Úr a magdalai Máriának. A 17. versben ez olvasható: „...mert még nem mentem fel az Atyához”. Visszatérünk még egyszer a nagy engesztelési nap szertartásához, amiről korábban, a két kecskebakkal kapcsolatban már beszéltünk. A fő

pap azon a napon levetette a hétköznapi öltözkét, mely sokszínű volt, és szertartásos mosakodást végzett. Azután felöltötte az engesztelési napra való speciális öltözkét, amelyet csak egyszer egy évben viselt. Ennek a színe fehér volt. Miután végig lebonyolította az egész szertartást, ismét szertartásos mosakodást végzett, és újra felvette a hétköznapi ruháját. Az első rituális mosakodás után érinthetetlen volt. Ha valaki e két alámerülés (a szertartásos mosakodások) között megérintette volna őt, nem lett volna szabad folytatnia az engesztelésnapai áldozatokat. Amíg tehát az összes vért szét nem hintette, érinthetetlen volt.

A Zsidók 9,11-12,24-ben és a 10,12-ben azt olvassuk, hogy Jézus felvitte az Ő vérét a mennybe és széthintette a mennyei szent sátorban. A szentíró kiemeli, hogy a földi szent sátort meg lehetett tisztítani az állatok vérével, de a mennyei szent sátort annál jobb, a büntelen ember vérével kellett meghinteni, ami a Messiás vére volt. Jézusnak valamikor tehát el kellett vinnie a vérét a mennyekbe és meg kellett ezt tenni. A fenti időpontban már feltámadt Jézus, de még nem ment fel a mennyekbe, hogy megtegye azt, amit a Zsidók 9 és 10-ben olvashatunk. A szerző megglátása szerint a Máriával folytatott beszélgetés után Jé-

zus felment Atyjához a mennybe és meghintette a mennyei szentélyt, s attól kezdve újra megérinthető volt.

A szerző szerint egy további kérdést vet fel: Miért kellett megtisztítani a mennyei szentélyt? A választ az Ezékiel 28,11-19-ben olvashatjuk. Sátánnak bukása előtt pontosan meghatározott feladata volt a mennyben. Ugyanazok a drágakövek voltak öltözkén, mint amelyek a főpap mellpajzsát ékesítették, és így vezette Isten dicsőítését a mennyben. Bukása előtt arkangyali funkciót töltött be. Amikor vétkezett, a mennyben tisztátalanná tette a mennyei szentélyt is. Ezért volt szükség annak a megtisztítására. Állati vér nem volt erre elég, Krisztus vérére volt szükség.

Az Úr azután még a következőket mondta Máriának: *„Menj el az én testvéreimhez és mondd meg nekik: Felmegyek az én Atyámhoz, és a ti Atyátokhoz, az én Istenemhez és a ti Istenetekhez”* (Jn 20,17-18). Ezt meg is tette, de nem hittek neki (Mk 16,11).

A második megjelenés: A többi asszony (Mt 28,9-10)

Közben ezek az asszonyok is visszatértek a sírhoz. Eddig csak hallottak a feltámadásról, de most nekik is megjelent az Úr maga. Azt a megbízatást adta nekik, hogy menjenek el a tanítványok-

hoz, és mondják meg nekik, hogy menjenek Galileába. Majd ott találkozni fog velük, ha odamennek.

Figyeljük meg, hogy második megjelenése is asszonyoknak történt. Tehát, ez ellene szól a feltámadás kitalálásának, mert ha a feltámadást kitalálták volna, a zsidók biztosan nem így írták volna le.

A 9. vers szerint az asszonyok megragadták a lábát és leborultak előtte. Ez is azt bizonyítja, hogy közben az Úr Jézus elvégezte feladatát a mennyei szentélyben.

Tudósítás a sír őrzőiről

(Mt 28,11-15)

A római őrség összeszedelőzködött és visszament a városba. Ha valaki mint a római őrség tagja, kapott egy feladatot és csődöt mondott, ki is végezheték emiatt. Ezért vonakodott az őrség visszamenni Pilátushoz, hogy beszámoljon a történetekről. Feltételezték, hogy nem hitt volna nekik, amikor ezt mondják: „Egy angyal jött le a mennyből és elhengerítette a követ. Mit tehettünk volna akkor?” Ezért nem mentek Pilátushoz, hanem a főpaphoz, aki megbízta őket.

Így a főemberek újra szükséghelyzetbe kerültek. Újra összejöttek a szanhedrinben, és megtanácskozták, mit tegyenek (Mt 28,12). Ahogyan eldöntötték, az máig is a legrégebbi elmélet az

üres sírra, vágyás az ellopott holttest elmélete.

Ezért adtak a katonáknak egy csomó pénzt, akiknek azt kellett mondaniuk, hogy éjszaka eljöttek a tanítványok, és ellopták a holttestet, amíg ők aludtak. A 14-15. versben még azt is mondják, hogy majd megnyugtatták Pilátust, hogyha ez a fülébe jutna. Mivel Pilátus a páska után újra Cézareába ment, erről talán sohasem hallott.

A római katonák tehát így is jártak el: „Amíg aludtunk, a tanítványok ellopták a holttestet.” De ezzel kapcsolatban minden gondolkodó zsidó személynek rögtön feltűnne valami értelmetlenség. Ha valóban aludtak, honnan tudták, ki lopta el a holttestet? Ha ezt észlelték, akkor valójában nem aludtak.

Az ellopott holttest elmélete a legrégebbi magyarázat az üres sírra. Ez azonban nem egy valóban logikus magyarázat. A holttest ellopásakor az életüket kellett volna kockáztatni, s itt csak két csoport jöhetett számításba, az ellenségei, vagy a barátai. Aki semleges volt, annak ez nem lett volna érdeke.

Tételezzük fel, hogy^r az ellenségei lopták el a holttestet. Ugyanezek próbálták meg később, a Cselekedetek könyvében megakadályozni az apostolokat abban, hogy hirdessék a feltámadást. Örökre elhallgattatták volna őket, ha fel tudták volna mutatni

jézus holttestét. Ehelyett a legkülönbözőbb módon próbálták elhallgattatni a tanítványokat. De sohasem próbálták meg bemutatni a holttestet. Ez a tény mutatja, hogy ezt nem is tudták megtenni.

A másik csoport, akik szóba jöhetnek, az apostolok. Ez azonban ellentétben áll későbbi életükkel és cselekedeteikkel. Sokat szenvedtek fizikailag azért, amit prédikáltak. A tizenegy apostol közül tíz mártírhalt - egyesek rendkívül nyomorúságos körülmények között. Pétert fejjel lefelé feszítették meg, egy apostolt - egy Biblián kívüli hagyomány szerint - elevenen, forró olajba dobtak. Egy másik apostol testét kifeszítették és a bőrét elevenen húzták le róla. Minden ilyen esetben lehetséges lett volna, hogy abbahagyják a prédikálást, és szabadon bocsássák őket, vagy legalább is valamilyen könnyebb halál lett volna az osztályrészük. Minden esetben elutasították ezt a lehetőséget. Nehéz elképzelni, hogy ők mindnyájan ezeket a gyötrelmeket abban a tudatban vették magukra, hogy mindez egy hazugság miatt történik velük.

Az egyetlen logikus magyarázat, hogy ők valóban hitték, hogy Jézus feltámadt. Tehát, az ellopott holttest elmélete a legrégebbi magyarázat, de nem igazán van értelme.

A harmadik megjelenés: A két emmausi tanítvány (Mk 16,12-13; Lk 24,13-32)

Ezek a tizenkét tanítványon kívüli csoporthoz tartoztak, jézushoz egy szűk tanítvány! csoport tartozott, ők voltak tizenketten, akik mindig együtt voltak vele. Rajtuk kívül volt még egy nagyobb csoport tanítvány is, akik hetvenen voltak, akiket elhívott, ha szüksége volt rájuk. Csak egynek a nevét ismerjük, ez Kleopás volt (Lk 24,18), aki talán azért került külön is név szerint megnevezésre, mert később szerepet játszott a jeruzsálemi gyülekezetben. A gyülekezet első vezetője Jakab, Jézus féltestvére volt. Később, miután Jakab mártírhalt, Kleopás lett a gyülekezet vezetője. Majd, Kr.u. 66-ban, amikor elkezdődött a római megszállók elleni háború, kivezette a gyülekezeti Jeruzsálemből. Ez a két tanítvány tehát elhagyta Jeruzsálemet, hogy hazatérjen szülővárosába. Útközben arról beszélgettek, ami történt. Váratlanul hozzájuk csatlakozott egy harmadik személy, de Máriához hasonlóan, ők sem ismerték fel őt azonnal.

A Feltámadott megjelenésében sok minden megváltozott, ezért nem ismerték fel rögtön, de volt valami, ami változatlan volt, és amiről mégis fel lehetett Őt ismerni. Úgy ismerték fel Őt, mint aki

volt, és aki ma is az. Mária esetében az a mód volt, ahogyan kiejtette a nevét. A galileaiaknak más volt a kiejtése, mint a júdeaiaknak. Tehát mi is megtartjuk a feltámadásnál a kiejtésünket. Mindkettőben, a messiási királyságban és a mennyben csak egy nyelvet fognak beszélni - véleményem szerint a hébert. Tehát akik ezt a könyvet például magyarul olvassák, akkor héberül fognak beszélni.

Amikor a tanítványok megvitatták a történeteket, amelyeket átéltek, Jézus megkérdezte tőlük, miről beszélgetnek. Ők elmondták azokat a dolgokat Neki, melyeket eddig hittek, s azokat is, amelyeket nem. Ekkor vasárnap délután volt. Négy dolgot hittek Jézussal kapcsolatban (Lk 24,19-21): Először, hogy Jézus Isten prófétája volt, a próféták pedig emberek voltak, akik közvetlen kijelentéseket kaptak Istentől. Másodszer, Jézus szavak és cselekedetek által jelentette ki magát, harmadszor pedig, a főemberek fogták el és feszítették Őt keresztre. Negyedszer, elhitték, hogy Ő Izráel Szabadítója, de úgy látszik, hogy a halála elrabolta ezt az utolsó reménységüket. Ez a négy dolog, vitathatatlan volt a számukra, addig az időpontig.

A Lukács 24.22-24-ben van valami, amit nem hittek. Beszámoló jutott el hozzájuk olyan asszonyoktól, akik látták Jézust

Feltámadottat. De egyetlen férfi sem látta addig, ezért nem fogadták el ezt a kijelentést. Vasárnap délután volt, ők pedig megemlítették az elfogatását és halálát, valamint a feltámadásáról szóló híradást. A 21. vers szerint ezt' mondták: *„De ma már harmadik napja, hogy ezek történtek”*. Az egyetlen lehetőség, hogy ez a harmadik nap volt, hogy a keresztre-feszítés pénteken történt. Ha Jézus korábban halt volna meg, a vasárnap nem lehetett volna a harmadik nap.

A 25. és 26. versben Jézus megfeddte őket hitetlenségük miatt. A Lukács 24,27 szerint leckét adott nekik a „Messiási prófécia” témájában, ahogyan mi nevezzük. Tanítása olyan ószövetségi próféciaokról szólt, melyek az Ő első eljövételére vonatkoznak. Azok a dolgok, amelyek kétségeket támasztottak bennük, pontosan azok, melyeknek meg kellett történni, és amelyek bizonyították, hogy Ő a Messiás.

A 28-30. versben hazaérkeztek, és meghívták Jézust, hogy velük egyen. Ő pedig leült velük, vette a kenyeret, és megáldotta azt. Ez olyan áldás volt, amit minden zsidó házban elmondtak étkezés előtt. Normális körülmények között a vendéglátó mondta el az áldást, de ha a vendég egy bibliata-nító volt, ő mondta az áldást. Az

írások magyarázata által a messiási próféciaakra vonatkozóan, Jézust tanítónak tekintették, és Őt illette az a megtiszteltetés, hogy elmondja az asztali áldást (Lk 24,30). Amikor megáldotta a kenyeret, felismerték Őt (31-32. v.), Ő pedig eltűnt a szemeik elől. Erre visszamentek Jeruzsálembe, hogy hírüladják ezt a tanítványoknak. A Márk 16,12-13-ban foglalt versekből megtudjuk, hogy ezt a harmadik híradást sem hitték el. így a tanítványok még mindig Jeruzsálemben maradtak, és még mindig nem indultak el Galileába.

A negyedik megjelenés:

Simon Péter

(Lk 24,33-35; I Kor 15,5)

Péter volt az első az apostolok közül, akinek megjelent az Úr. Erre talán azért volt szükség, hogy megvigasztalja őt, mert ő volt az, aki azelőtt háromszor árulta el az Urat. Azért, hogy bátorságot öntsön bele, és előkészítse őt arra a szerepre, amelyet a Cselekedetek könyvének történetében be kellett töltenie. Ő lett az apostolok vezetője.

Az ötödik megjelenés: A tízek

*(Mk 16,14; Lk 24,36-43; -
Jn 20,19-25)*

Közben vasárnap este lett, és Jézus nem várt tovább arra, hogy az apostolok Galileába menjenek, és

Ő ott találkozhasson velük. Az előtte történt megjelenéseket nem hitték el, és a tizenegy tanítvány még mindig Jeruzsálemben volt. Ezért elhatározta, hogy Jeruzsálemben fog találkozni velük. Miközben az ajtók zárva voltak, váratlanul megjelent a házban (Jn 20,19, Lk 24,36-37). A Lukács 24,38 és Márk 16,14 szerint megintette őket a hitetlenségük miatt. Ezt három módon is kimutatták: Nem mentek el Galileába, bár erre háromszor is felhívást kaptak. Nem hittek az előző tanúknak és azt sem hitték el, hogy egy feltámadt személyiséget láttak, hanem féltek, mert azt hitték, hogy szellemet látnak (Lk 24,38).

Jézus két dolgot tett, hogy bizonyítsa, hogy Ő nem szellem. Először is felszólította őket, hogy tapintsák meg (Lk 24,39-40), lássák meg, hogy van csontja és húsa, amivel a szellemek nem rendelkeznek. S amikor még mindig kételkedtek, megkérdezte, van-e valami ennivalójuk (41-43. v.). Amikor a szemük láttára megette a halat, megmutatta nekik, hogy nem szellem, mert azok nem esznek. A feltámadott személyek azonban esznek. Feltámadott testünkben nem lesz írá szükségünk, hogy együnk ahhoz, hogy életben maradjunk. De ehettünk, hogy élvezzük az ételeket. Ez nagyon szép, hiszen mi a Krisztus meny

asszonya vagyunk, s egykor egy menyegzőre fogunk menni. Nagy kár lenne úgy elmenni egy menyegzőre, hogy ott ne tudna enni az ember. Különösen, amikor az a mi menyegzői ünnepünk lesz. Tehát feltámadott testi formánkban fogunk tudni enni. A János 20,21-22 szerint ez volt Jézus első parancsa, az utolsó három közül. Az Úr Jézus először a saját tekintélyével küldte ki a tanítványokat, ahogyan az Atya a maga tekintélyével küldte ki a Fiút, úgy küldte ki most a Fiú a tanítványokat, a Fiú tekintélye által. Azután, a vers második részében, kiterjesztette ezt a tekintélyt minden tanítványra, amit azelőtt csak Péternek adott. Korábban, a Máté 16-ban, csak Pétert ruházta fel ezzel a tekintéllyel, most kiterjesztette minden tanítványra. Az apostolok megkapták a bűnök megbocsátásának és a bűnök megtartásának tekintélyét. Ez nem az üdvösségre vonatkozott, mert az csak az Atyát illeti meg. Itt egy jog értelméről van szó, a büntetés, vagy nem büntetés tekintetében. Ha az apostolok megtartanák valakinek a bűneit, akkor az büntetést kapna. Ha megbocsátják valakinek a bűneit, akkor nem részesülne büntetésben. Péter élt ezzel a tekintéllyel a Cselekedetek 5-ben, Anániás és Szafira esetében, amikor mindketten hazudtak a Szent Szellemnek. Halálos ítéle-

tét hozott, azok pedig holtan estek össze. Ez olyan tekintély, ami csak az apostoloknak adatott, és ami nem adatott tovább az apostoli utódoknak.

Előzőleg Jézus rájuk lehelte, és ezt mondta: „*Vegyétek a Szent Szellemet*” (22. v.). Ez nem a Szent Szellem keresztsége, a Szent Szellembe merítés, ami először a Cselekedetek 2-ben történt. Ez a Szent Szellemnek egy másik szolgálata, Neki ugyanis sokféle különböző szolgálata van. E szolgálatok egyike a megvilágosítás. Ezzel kapcsolatos részletkérdéseket az I Korintus 2-ben találhatunk. E szolgálat által a Szent Szellem megvilágosítja a hívó ember elméjét, hogy megértse a Szentírást. Jézus sokszor beszél tanítványaival az Ő haláláról és feltámadásáról, de ők nem értették. O valamennyid két nagyon meglepte. A következő negyven napban sok mindent meg akart még tanítani nekik, s előtte meg kellett ezt érteniük, hogy teljesíteni tudják azokat a szolgálatokat, ami a Cselekedetek 2-ben elkezdődött. Jézus tehát ezért adta nekik a Szent Szellemet, az értelmük megvilágosítására, hogy mindent meg tudjanak érteni, amit a következő 40 nap alatt tudtukra akart adni.

A 11 tanítvány közül tízen látták a Feltámadottat. Azt kellene feltételezni, hogy most elhagyják

Jeruzsálemet, és elmennek Galileába. A János 20,24-25-ben azonban azt olvassuk, hogy volt még valaki, aki nem volt jelen, Tamás. S azt olvassuk, hogy ő nem hitt, mielőtt maga is nem lát. Tamás miatt nem hagyták el Jeruzsálemet.

***A hatodik megjelenés:
A tizenegy tanítvány
(Jn 20,26-31; I Kor 15,5)***

A 26. versben ezt olvashatjuk: „Nyolc nap múlva...” Tehát Tamás miatt még további nyolc napot mulasztottak el. A tanítványok még mindig Jeruzsálemben voltak. Az Úr Jézus megint sok kegyelmet és türelmet tanúsított. Újra megjelent nekik Jeruzsálemben és felszólította Tamást, hogy érintse meg Őt (27. v.). Végre most már hitt és megvallotta: „Én Uram és én Istenem!” (28. v.). Gyakran azt az illúziót tápláljuk magunkban, hogy az apostolok különös áldásban részesültek, mivel úgy látták az Urat mint a Feltámadot- tat. A 29. vers ennek az ellenkezőjét mondja: Több áldást jelent Isten beszéde alapján hinni, mint valamilyen tapasztalat alapján meggyőzeim. Isten beszéde messze felülmúlja az egyes megtapasztalásokat. Ezért azok részesülnek nagyobb áldásban, akik hisznek a feltámadásban, akik nem láttak, és mégis hisznek, és nem azok, aki a látás által hittek.

A 30-31. versben János befejezi evangéliumát. Ezután János még hozzáfűz egy szakaszt, mintegy utóiratot, mégis Tamás szavai, ti. hogy: „Én Uram, és én Istenem”, az egész János evangéliuma témáját jelentik. János tehát itt e szavakkal fejezi be: „Sok más jelt is tett Jézus a tanítványai szeme láttára, melyek nincsenek leírva ebben a könyvben” (Jn 20,30-31). János csak hét csoda tételt írt le, melyeket Jézus tett. Azonban elégnék találta ezt a hét csodát, hogy bizonyítsa az olvasóknak, hogy Jézus a Messiás, Istennek a Fia, és hogy ők, az Ő nevébe vetett lút által életet nyerhetnek.

***A hetedik megjelenés:
A hét apostol (Jn 21)***

Elérkeztünk Jánosnál a függelékhez, a hetedik megjelenés leírásához. Már semmi kétség sem volt. A tizenkét apostol közül hét halász volt. És eddig semmit sem tudtak új megbízatásukról. Mivel Jézus mindig újra elhagyta őket, azon a véleményen voltak, hogy vissza kell térniük régi hivatásukhoz. A 2. és 3. vers szerint, akkor kimentek halászni., de már három éve kiestek a gyakorlatból, s úgy látszott, mintha elveszítették volna ezt a képességüket. Az 5. versben ezt mondja nekik Jézus: „Fiaim, nincs valami ennivalótok?” Ők pedig azt válaszolják neki, hogy nincs. „Vessétek ki a hálót a hajó jobb

akkor találtak." Ezzel olyasmit mond nekik Jézus, aminek normális körülmények között nem volt semmi értelme, mert mindegy volt, hogy az ember ezen, vagy azon az oldalon veti ki a hálóját. Most azonban nem volt mindegy, és a háló tele lett nagy halakkal.

Ez arra a jelenetre hasonlított, mint amikor először hívta el őket. Akkor is egész éjjel halásztak, és nem fogtak semmit. Így olyasmit mondott nekik, aminek normális esetben nem volt jelentősége, de mégis így sok halat fogtak. Jézus akkor azt mondta: Kövessetek engem, és ember-halászkokká teszlek titeket. Most, amikor megint hívta őket, János felismerte ezt, és megmondta Péternek, hogy az a férfi a parton az Úr. Erre Péter beleugrott a vízbe és sietett a partra. A többiek pedig a hajóval vitték a partra a sok halat. A 9. vers szerint aztán meglátták, hogy egyáltalán nincs is szükségük a halakra, mert a parázs már ott volt, rajta a halakkal és a kenyér is volt.

A tanítványok megértették, hogy már nem kell visszatérniük eredeti foglalkozásukhoz. Egy küldetésnek kell eleget tenniük, és Jézus fog gondoskodni a szükségleteikről, ha elfogadják a megbízatását. A 11. versben azt olvassuk, hogy 153 halat fogtak. Egyesek, akik sokat foglalkoznak a próféciaikkal, megpróbálnak

minden részletet prófétailag magyarázni, a 153 halat az Egyesült Nemzetek 153 tagjaként magyarázták. Egyszer valóban ennyien voltak, most azonban a számuk már 200 felett jár. Ennek tehát semmi köze sincs az Egyesült Nemzetekhez.

Azt viszont pontosan tudni lehet, mit jelent itt a 153 hal, azt ugyanis, hogy pontosan ennyi halat fogtak. Ennyire egyszerű. Amit János itt mondani akar, hogy azokban az időkben, ilyen rengeteg hal elszaggatta volna a hálót, de az ép maradt. Itt tehát egy csodára való utalásról van szó.

Miután ettek, a 15-23. versekben egy különbeszélgetést olvasunk Jézus és Péter között. Az Úr háromszor kérdezte meg Pétert, háromszoros tagadása miatt. Ebben a beszélgetésben két görög szó váltakozásával találkozunk a szeretettel kapcsolatban. A megértés érdekében, nem szabad ezt figyelmen kívül hagyni.

Az első szó a „phileo”, emocionális, érzések szerinti szeretetet jelent. A vonzóerőre alapoz, azt a szeretetet jelenti, amelyet két közeli barát érez egymás iránt, mint ami például Dávidot és Jonathánt fűzte egymáshoz. A második szó az „agapé”, és ez az akarat szerete- tét jelenti. Néha kísérlet történik e szó jelentésének túlzott leegyszerűsítésére. Azonban

galmat az emberek és Isten is gyakorolják. Tehát ezek az emberek azt mondják: A phileo emberi szeretetet jelent, az agapé pedig az isteni szeretet. Isten és az ember is él mindkét szeretettel. Pedig az egyik az érzelmek szerinti szeretet, a másik pedig az akarat indította szeretet. Amikor Isten arra hív fel bennünket, hogy minden embert szeressünk, nem mondja, hogy mindenkit a „phileo”-szere- tettel szeressük. Ezzel a szeretettel nem fordulhatunk mindenki felé, mert néha még más hívók is visszautasítanak bennünket. A második fajta szeretet az, amire rákényszeríthetjük magunkat. Ezt mindenkivel szemben gyakorolhatjuk, s mivel kényszeríthetjük is rá magunkat, ez a szeretet maga- sabbrendű a másikkal szemben.

Az első beszélgetést a János 21,15-ben találjuk: „Jézus ezt mondja Péternek: Simon, Jóna fia, jobban szeretsz-e engem, mint ezek? Jézus itt a második, az „agapeo” szót használta. Azt kérdezte Pétertől, jobban szereti-e Őt ezzel a fajta szeretettel, mint a többi apostol. Ugyanis éppen ezt állította magáról Péter az utolsó páska alkalmával. Azt mondta, hogy jobban szereti (agapeo) az Urat, mint a többiek. Amikor Jézus azt mondta, hogy azon az éjszakán mindannyian el fogják hagyni Őt, Péter kijelentette, hogy

lehet, hogy a többiek megteszik, ő azonban, ő maga sohasem fogja elhagyni őt, hanem inkább meg is hal érte. Péter tehát a páska idején kijelentette, hogy több szeretet van benne Jézus iránt, mint a többiekben. Jézus azonban most, miután az ismert események megtörténtek, azt kérdezte tőle: „Valóban jobban szeretsz engem, mint a többiek?” Péter azt felelte: „Igen, Uram, te tudod, hogy szeretlek téged.” Péter itt az első, a „phileo” szót használta. A következőket akarja elmondani ezzel: Nem tudom tovább állítani, hogy több agapé szeretettel szeretlek téged, mint a többiek, az egyetlen, amit mondani tudok, hogy szeretlek (phileo) - én a barátod vagyok.

Ekkor megkapja első megbízatását: „Legeltesd (vagyis tápláld) az én bárányaimat!”. A bárányok újszülött juhok, amelyeknek tejjre van szüksége, újszülött hívők, akiknek Isten Igéjének tejével kell tápláltatniuk. Péter eleget tett ennek a megbízatásnak, amikor megírta a Péter 1. levelét, amely a fiatal hívőknek szól: „...*mint újszülött csecsemők, a hamisítatlan szellemi tejet kívánjátok...*” (1Pt 2,1-3). A tej az ifjú hívők tápláléka.

A János 21,16-ban olvasható a következő kérdés: „Simon, Jénának fia, szeretsz-e engem?” Jézus itt megint a második fogalmat

részét „jobban, mint a többiek” elhagyta. Jézus ezt mondta itt: „Nos, rendben Péter, már nem jelented ki, hogy több agapé szeretettel szeretsz, mint a többiek. Most azt kérdezem tőled, van-e benned egyáltalán valamiféle szeretet benned irántam? Akkor legalább annyira szeretsz-e engem, mint a többiek?”

Péter ezt válaszolta: „Igen, Uram. Te tudod, hogy szeretlek téged.” Péter itt megint a phileo szót használja, vagyis azt mondja ezzel: Nem, sem azt nem tudom kijelenteni, hogy több agapé szeretettel szeretlek téged, mint a többiek, sem pedig azt, hogy egyáltalán van-e agapé szeretet bennem feléd. Amit mondani tudok, az, hogy a phileo szeretetet érzek irántad. Erre kapta meg második megbízását: „Őrizd az én juhaimat!” Ez az őrizni szó tekintélyről beszél. Ezt a feladatot Péter Pünkösdkor vette át, amikor elfoglalta a vezető helyet az apostolok között.

A17. versben a beszélgetés harmadik részét olvassuk: „Simon, Jóna fia, szeretsz-e engem?” Ez alkalommal az első, a phileo szót használta Jézus, amit eddig Péter használt. Vagyis mintegy azt mondta ezzel: „Rendben, sem nagyobb agapé szeretetet nem tudsz megerősíteni a többieknél, sem agapé szeretetet egyáltalán. De valóban biztos vagy abban, hogy

a phileo szeretet él benned irántam?” Péter válasza abból állt, hogy elszomorodott. Ezzel megmutatta, hogy phileo szeretettel szereti Jézust. Ekkor Péter egy harmadik megbízást kapott: „Legeltesd az én juhaimat!” Ezek a juhok a felnőtt hívők, akiket Isten beszédével kell táplálni. Ennek a megbízásának akkor tett eleget Péter, amikor a második levelét írta. Ebben mélyebb szellemi igazságokat tanított, mintegy az Isten beszédének kemény eledelét adta tovább a hívőknek. Ezzel korábbi háromszoros tagadása eltöröltetik az ő szeretetének háromszoros bizonyítása által.

Azután a 18-19. versekben azt a kijelentést kapja Péter, hogy egyszer majd meg fogja mutatni, hogy mégis van benne agapé szeretet az Úr iránt. Nem több mint a többiekben, de bizonyítani fogja ezt az agapé-szeretetet. Egy napon majd, mártírként, életét fogja adni Mesteréért. S amikor ez megtörténik, valóban meg fogja mutatni, hogy agapé-szeretetet táplál iránta. Tehát megtudhatta, hogy nem az öregkor gyengesége miatt fog meghalni, hanem mint mártír.

Ezért mutatott a 20-21. versekben János apostolra: „Uram, hát vele mi lesz!” A 22-23. versekben azt mondta Jézus Péternek, hogy ez nem tartozik rá. Jánosnak a saját megbízását kell teljesítenie, és

Péternek csak a maga megbízásá- val kell foglalkoznia.

A 24-25. versekkel János befejezte az evangéliumát, amikor is azt mondta, hogy ő csak egy válogatást közölt. Lehetetlen lenne mindent leírni, amit Jézus tett és mondott. Gondoljuk csak meg, mennyi mindenről nincs beszámoló Jézus életéből. Több mint 30 esztendőn át élt ezen a Földön, de életének csupán 75-80 napjáról ismerünk feljegyzéseket.

A nyolcadik megjelenés:

Az ötszáz ember

(Mk 16,15-18; 28,16-20;

1Kor 15,6)

Ez a megjelenés magába foglalja a 11 apostolt is. Ez alkalommal az Úr Jézus az utolsó három megbízatása közül a másodikat adja. Három dolog már a Máté 28,18- 20-ban kimondásra került.

Először a 18. versben azt olvassuk, hogy Krisztusnak adatott minden hatalom. Másodszor, a 19-20. versben azt a megbízatást adta nekik, hogy tegyenek tanítványokká minden népeket. A 19. versben a görög szövegben csak egy parancs van: *„Tegyetek tanítványá mindeneket!”* Ezt a parancsot ebben az utóiratban három kijelentés világítja meg, az ti., hogy hogyan történik a tanítványtétel. Először is, *„Menjetekek el”,* amire a Márk 16,15-ben talá-

lunk magyarázatot: *„Menjetekek el szerte az egész világba, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek”.* Ha ez lenne minden, amit tennénk, akkor evangelizálnánk, de még nem tennénk tanítványokká embereket. Van egy második dolog is, amit tennünk kell: Azok, akik az evangélium hirdetése által jutnak hitre, be kell meríttessenek (meg kell kereszteltesse nek) a Szentháromság Isten nevében. Az *„Atyának, a Fiúnak és a Szent Szellemnek nevében”* megfogalmazást kell használnunk, mert akkor és most is sok, különböző fajta beme- rítés/keresztelés létezik. Ez a megfogalmazás különbözteti meg a keresztyén beme- rítést/keresztséget az összes többitől.

Ha csak evangelizálnánk és beme- rítenénk/keresztelnénk, Jézus megbízatását még nem teljesítettük volna. Ugyanis a folytatás így hangzik: *„...tanítva őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam nektek”.* Ha valaki hívó lett, és be- merítkezett/megkeresztelkedett, azt tanítani kell az Isten beszédére. Csak Isten beszédének ismerete, valamint annak tudása által lesz az ember tanítványá. Harmadszor, a 20. vers vége: *„És íme, én veletek vagyok a világ*
... ..”

A kilencedik megjelenés:

Jakab

(IKor 15,7)

Itt Jakabról, Jézus féltestvéréről volt szó, aki addig hitetlen volt. De ez a megjelenés hitre juttatta őt, és két dolgot készített elő Jakab életében: Egyrészt a jeruzsálemi gyülekezet feje lett, és e tekintélye által tudta megírni a Jakab levelét. Másrészt, apostoli címet kapott, ugyanis az apostoloknak két kategóriája van, melyek mindegyikének megvannak az előfeltételei.

Először volt a 'tizenkettő' legszorosabb közössége. Ennek előfeltétele, hogy Krisztusnak a Keresztelő/Bemerítő János által történt bemerítése óta együtt voltak vele, egészen a mennybemenetelig. Amikor a Cselekedetek 1-ben, Júdás helyett mást kellett választani, csak két férfi felelt meg ennek a feltételnek. Az egyik Mátyás volt, akit sorsvetés által a 'tizenkettő' közé választottak.

A második minősítése azoknak, akiket ugyancsak apostoloknak neveztek, az volt, hogy 'látniuk kellett a feltámadott Urat. Ezeknek nem kellett a jánosi bemerítés óta együtt járni az Úrral, így lehetett Pált és Barnabást is apostolnak nevezni, és így lehetett Jakabot is apostolnak hívni. Ennek következtében Jézus többi féltestvére is hívővé lett. Ez a második csoport, mintegy 500 személyt jelentett.

A tizedik megjelenés:

A tizenegy

(Lk 24,44-49; Csel 1,3-8)

Erről az eseményről két helyen találunk beszámolót, mindkettőt Lukácsnál. Lukács elmondja, milyen témákról tanított Jézus az alatt a 40 nap alatt. A szellemi igazságok két témaköréről volt szó, amelyek közül az első, a messiási prófécia területe (Lk 24,44).

A zsidók Ószövetsége három részre van felosztva: A Törvény, a Próféták és a Szent Iratok. Ezt a harmadikat néha, annak első része után Zsoltároknak is nevezik. A 44. versben mind a három részről szó van. Ezzel megmutatta Jézus, hogy mindhárom rész az Ő első eljövételéről beszél. Jézus betöltötte az összes próféciát, amelyek a Messiás első eljövételéről szólnak.

A Cselekedetek 1,3-4-ben a szellemi igazságok második területéről olvasunk, ami az Isten országának programja. A messiási királyság ajánlata elvétellett, ahogyan ezt a Máté 12-ben láttuk. Ez a királyság „ebben az időben” nem valósul meg. Most kezdődött el az elrejtett Isten országa a Máté 13 szerint. Ennek az elrejtett Isten országának az új programjáról kellett őket tanítania. Ezért tanítványai ezt a kérdést tették fel neki: „Uram, nem ebben az időben állítod fel újra a királyságot Izraelnek?” (Csel 1,6).

Jézus nem mondta, hogy nem lesz ilyen ország, válaszában a 7. versben azt mondta, hogy nem a tanítványok dolga, hogy ezt az időpontot tudják. Most mégis teljesíteniük kell a feladatukat. Itt kapták meg az utolsó három megbízatás közül a harmadikat, aminek két része van:

Az első rész, hogy maradjanak Jeruzsálemben, amíg eljön a Szent Szellem (Csel 1,8). Amikor ez megtörténik, az a következő három dolgot jelenti:

Először is, a Cselekedetek 1,4-ben azt olvassuk, hogy be fogja teljesíteni az Atya ígését. Az utolsó páská idején Jézus megígérte, hogy más Vigasztalót fog küldeni eltávozása után. Azután, amikor a Szent Szellem eljön, be fog teljesedni ez az ígélet.

Másodszor, a Cselekedetek 1,5-ben a Szent Szellemnek egy új szolgálatáról olvashatunk, a Szellembe történő bemelegítésről. A Szent Szellem sokféle, különböző szolgálatot vitt véghez, de a Szellem keresztségét/bemelegítését nem. Ennek jelentését a Cselekedetek 12,13-ban találhatjuk meg: Ez ugyanis behelyezi a hívó embert a Krisztus Testébe. A Gyülekezet születése a Cselekedetek 2-ben van leírva, és világos kapcsolat van a Szellem keresztsége, valamint a Gyülekezet létezése között. Az egyik nem létezhet a másik

nélkül. Az a személy, aki hisz, a Krisztus Testébe fog belemerítettetni a Szent Szellem által, a Krisztus Testébe pedig a Gyülekezet.

Harmadszor, a Cselekedetek 1,7-8 szerint a tanítványok erőfognak nyerni Istentől, hogy eleget tudjanak tenni megbízatásuknak.

Ennek a megbízatásnak a második pontja: Miután megkapták a Szent Szellem ajándékát, elkezdik hirdetni az evangéliumot, s ezt egy bizonyos sorrendben fogják tenni. Jeruzsálemben fogják elkezdni, majd Júdeában, Samáriában és egészen a világ végéig fogják gyakorolni. Ez a kifejezés, hogy „a Föld végső határáig”, a zsidók számára határozott tartalommal bír, s ez a pogány világot jelenti. E keretek között játszódik le a Cselekedetek könyve. S pontosan a megadott módon terjedt el az evangélium, Jeruzsálemből Júdeán és Samárián át, el egészen a pogány világig.

A mennybemenetel

(Mk 16,19-20; Lk 24,50-53;

Csel 1,9-12)

A Lukács 24,50-ben azt olvashatjuk, hogy a mennybemenetel Bethániában történt. Bethánia mintegy két kilométernyi távolságban feküdt az Olajfák hegyének magaslatától. Ha ma felkeressük Jeruzsálemet, ezen a helyen találjuk a nagy orosz-ortodox templomot, amelyet a mennybemenetel temp-

loménak hívnak. Azt tartják, hogy ez az a pont, ahonnan Jézus a mennybe felment. Még egy kötömb is van ebben a templomban, amelyen két lábnyom is található, mintha Jézus hagyta volna maga után ezeket a lenyomatokat, amikor elindult a menny felé!

Gyakran előfordul azonban, hogy ezek a szent legendák melléfognak. Ez esetben mintegy 2 km-rel tévednek a hely tekintetében. Ez azonban mégis jobb, mint a megdicsőülés hegyének esetében. Ott a különbség, mintegy 60 km távolság. Sajnálatos módon pedig azok, akik felkeresik Izraelt, ezeket a hagyományos helyeket látogatják meg, nem az igaziakat. A Cselekedetek 1,9 arról számol be, hogy felvitetett a mennyekbe és egy felhő takarta el a tanítványok szemei elől. Jézus akkor az Atya jobbára ült (Mk 16,19). A tanítványok néztek utána és remélték, hogy visszajön. De az angyalok, akik utána megjelentek nekik, azt mondták, hogy ne álljanak így a menny felé nézve (Csel 1,10-11). Az Úr Jézus egy napon ugyanígy fog visszatérni. Az ég felhői között hagyta el a Földet, és egy napon az ég felhőiben fog visszajönni. A közbenső időben kell teljesíteni a megbízatásukat.

A FOLYTATÁS

A vonatkozó jelek

A Máté 12-ből tudjuk, hogy miután elkövették a megbocsáthatatlan bűnt a Szent Szellem ellen, Jézus nem fog többé jeleket adni Izrael népének, csak a Jónás jelét, a feltámadás jelét. Ez a kijelentés máig is érvényes: „*Mivel tehát a világ a saját bölcsessége útján nem ismerte meg Istent a maga bölcsességében, tetszett Istennek, hogy az igehirdetés bolondsága által üdvözítse a hívőket. És miközben a zsidók jelt kívánnak, a görögök pedig bölcsességet keresnek, mi a megfeszített Krisztust hirdetjük, aki a zsidóknak ugyan megütközés, a pogányoknak pedig bolondság, de maguknak az elhívottaknak, zsidóknak és görögöknek egyaránt, az Isten ereje és az Isten bölcsessége*” (IKor 1,21-24). Itt azt tanítja Pál, hogy a görögök a bölcsességre törekednek és a zsidók még mindig jeleket várnak. De egyik sem kapja meg azt, amit vár. Mindketten ugyanazt az üzenetet kapják a keresztről és a feltámadásról. Még ha a zsidók jeleket is várnak, nem lesz többé más, mint a feltámadásé. Nincs más, csak a keresztről való beszéd.

A Cselekedetek könyve

A Messiás feltámadásával megkapjuk a Jónás második jelét. S ez a második jel a Cselekedetek első

hét fejezetében nyilvánosan viszszautasításra kerül. István megkövezése a 7. fejezet végén volt a csúcspontja Jézus feltámadásának az elutasításában. A megbocsáthatatlan bűn ítélete végérvényesen megtörtént. Jónás második jelét, Jézus feltámadását nyilvánosan elutasították. Az ítélet visszafordíthatatlanul közeledett, és Kr. u. 70-ben következett be a zsidó generáció felett, amelyik Jézust elutasította. A nép számára már nem volt többé visszaút. A „point of no return”-t már régen átlépték, de volt menekvés ettől az ítélettől az egyes zsidók számára. Péter ezt mondta ki a pünkösti prédikációjában. Ebben a prédikációban felszólította a hallgatókat: *„Szabaduljatok meg végre ettől az elfajult nemzedéktől!”* (Csel 2,40). A 41. vers értelmében bűnbánatot tartottak, amikor megkeresztelkedtek/bemerítkeztek.

Hasonlóképpen olvasunk erről az IPéter 3,21-ben is. Azt mondta itt Péter, hogy a keresztség/bemerítés megment. Ebben a levélben nem minden idők minden hívőinek írt. A levél 1,1-2 részében azt mondta, hogy különösen a zsidó hívőket szólítja meg. Ez teszi érthetővé, hogy őt a körülmetélés apostolának nevezik. A 2. fejezetben arról van szó, hogy e hitben fiatal hívőinek szól. Ennek az éretlenségnek az

akartak megkeresztelkedni/bemerítkezni, ami pedig az engedelmisségjele. S ezért volt rossz a lelkiismeretük. Ezért hívta fel őket a 3. fejezetben, hogy merítkezzenek be, mert az megmenti őket. Nem szellemileg, hiszen azt mondta nekik az előző két fejezetben, hogy ők már megmentettek. „Szenteknek nevezte őket, de a bemerítkezés az elkövetkező fizikai ítélettől, valamint a rossz lelkiismeretüktől fogja megmenteni őket. S párhuzamot vont a Nőé bárkájával, ami akkor nem szellemi értelemben mentette meg az embereket. Nőé már megmentett ember volt, amikor elkezdte építeni a bárkát. A bárka fizikai értelemben mentette meg őt az özönvíztől. A keresztség/bemerítés pedig az elkövetkező pusztulástól fogja megmenteni a zsidó hívőket. Minden egyes helyen, ahol a keresztség/bemerítkezés a megmentéssel van összekapcsolva, zsidókról van szó (Csel 2,38; 22,26; IPt 3,21).

A Zsidókhöz írt levél

Ez a levél, a IPéter levélhez hasonlóan, a zsidó közösségnek íródott, méghozzá azoknak a zsidó hívőknek, akik kemény üldözést szenvedtek. Ezért volt az a kísértésük, hogy visszatérnek a zsidóságra. A levél írója ettől óva intti őket. Ha visszatérnének a zsidó

ság körébe, az az ítélet érné őket, amely a Kr. u. 70. évben fog elkövetkezni, ami a megbocsáthatatlan bűn ítélete. Rettenetes halállal halnának meg.

Az ítéletnek mind az öt szakasza a Zsidókhoz írt levélben, beleértve a jól ismert 6. részt is, amelyet gyakran annak megtanítására használnak, hogy az ember elveszítheti szellemi megmentetését, a maguk összefüggésében mind a fizikai életről szólnak, nem a szellemi életről. S ezek a zsidókeresztyének fizikai halált szenvednének el, ha visszatérnének. Fizikailag meghalnának ebben az életben, és elveszítenék jutalmukat a következő életben. Az ettől való megmenekülés egyetlen lehetősége a zsidósággal való szakítás teljessé-tétele lenne. Ez a zsidó hívők számára a Jézus nevére való megke-resztelkedést jelentené.

A Zsidókhoz írt levélből nem tudjuk, hogyan válaszoltak ezek a zsidókeresztyének. Más iratokból azonban szerezhetünk információkat. Három történeti író hagyományozta ezt ránk, akik közül az első Josephus, a zsidó történetíró az 1. századból. Ő nem volt hívő ember, hanem farizeus volt. A második Hegisepius, egy zsidó hívő a 2. századból. A harmadik pedig Jose-pius volt, egy zsidó hívő a 4. századból. Irataikból a következőket tudhatjuk meg: Azok, akik olvas-

ták a Zsidókhoz írt levelet, engedelmeskedtek annak, és teljes mértékben végrehajtották a szakítást. Amikor 66-ban elkezdődött a Róma elleni lázadás, Kleopás vezetésével minden hívő elhagyta Jeruzsálemet keleti irányban, és ott várták ki a háború végét. Ebben a háborúban 1,1 millió zsidót öltek meg. De az írók azt mondják, hogy egyetlen hívő zsidó sem volt köztük, mert engedelmeskedtek a Zsidókhoz írt levélnek.

Jónás harmadik jele

Már láttuk, hogy a zsidók az első és a második Jónás jelet elutasították. Zakariásnak látomása volt, ami a 4,1-10-ben van leírva. Ennek egy részét megértette, más részeit viszont nem. Ebben a látomásban látta a hétkarú lámpatartót, amelyik az újra felépített templomban állt. Ez a lámpatartó Izraelnek a szimbóluma volt és ma is az. A lámpatartó mindegyik oldalán állt egy olajfa. Mindegyik olajfáról olaj jutott a lámpatartó tetején levő tálba. Innen hét-hét kisebb cső vezetett minden egyes mécseshez - szám szerint összesen 49.

Amit ő ebben a látomásban látott, az Izrael mint megmentett nép a messiási királyságban. Csak egyetlen általános elem van ebben az egész látomásban, az olaj. Benne van a forrásban, az olajfákban, a csőben, a tálban, a kis csövekben

és a mécsesekben. Az olaj a Szellem szimbóluma, amiről a 6. versben ezt olvassuk: „*Nem hatalommal és nem erőszakkal, hanem az én Szellememmel - mondja a Seregek Ura*”. Itt tehát Izraelnek mint megmentett népnek az ábrázolását látjuk, mely végül betölti feladatát, hogy világosság legyen a népek számára. Zakariás a látomás legtöbb részét megértette a korábbi kijelentések alapján. Ami teljesen új volt, azt a két olajfa jelentette. Ezek voltak az olaj forrásai, vagy Izráel megmentésének a forrásai is.

A 13. versben azután Zakariás kérdését olvassuk, arra vonatkozóan, mit jelent a két olajfa. A 14. versben meg is kapja az egyszerű választ: „Ezek ketten a felkentek, akik az egész Föld Urának szolgálatára állnak.” Ez minden, amit megtudhatott. Nem tudjuk, mennyit értett meg Zakariás, ez minden, ami rendelkezésünkre áll, és itt abba kellene hagyni minden beszédet. De egyet mégis elmondhatunk: a Jelenések 11. A 3-13. versekben két próféta leírását találjuk, a két tanút. Ők Jeruzsálemben fogják végezni a szolgálatukat, a nyomorúság idejének első 3½ évben. A 144 000-nek a 7. fejezetből világraszóló szolgálatot kell elvégezni. De ennek a kettőnek csak Jeruzsálemet kell szolgálnia. A 3. és 4. versben van egy

ismertetőjegy is a számukra. Azt mondja, hogy a két olajfa (a hangsúly a határozott névelőn van), pontosan ez a két speciális olajfa.

De melyik két olajfáról van szó? Az első 12 fejezetben nem kerülnek olajfák említésre, de itt mégis hangsúlyosan „a két olajfáról” van szó. Az egyetlen hely, ahol a Szentírásban két olajfa fordul elő, az a Zakariás 4. Tehát a két tanú a Jelenésekből a két olajfa a Zakariás könyvéből.

De hogy lehetnek ezek az olaj forrásai Izráel számára? Ha tovább olvassuk a 12. versig, látni fogjuk, hogy szolgálatuk 3½ éve alatt nem lehet megölni őket. De ha bevégezik szolgálatukat, az Antikrisztusnak sikerülni fog megölni őket. Testük három nap és három éjjel Jeruzsálem utcáin fog heverni. Mindenki örülni fog, hogy végre meghaltak, és ezért még ajándékokat is fognak küldeni egymásnak az emberek. Isten azonban három nap múlva fel fogja támasztani őket, és felvitetnek a mennyekbe.

A 13. vers szerint, a feltámasztásnak és a mennybemenetelnek négy eredménye lesz. Először nagy földrengés támad, másodszor a város tizedrésze el fog pusztulni. Harmadszor 7000 ember meg fog halni, a negyedik pont pedig a következő: A maradék félni fog, és dicsőíteni fogja az

egek Istenét. A két tanú feltámadása és mennybemenetele a zsidók megmentéséhez fog vezetni Jeruzsálemben, a nyomorúság közepette, ami ismét egy folyamat kezdetét fogja jelenteni, az utolsó három napon (vö. Hóseás 5,15-6,1-3): Az utolsó napokban, Izráel egész népe hívó lesz, s ez az előfeltétele az Úr Jézus második eljövételének. S ha egész Izráel meg

menekül, hozzá fognak kiáltani. Akkor Ő vissza fog jönni, hogy felállítsa messiási országát. Izráel elutasította a Jónás első jelét, és a másodikat is. Azonban Jónás harmadik jelét el fogják fogadni, s en'- nek következménye Jézus Krisztus visszajövele és a messiási királyság lesz. így pedig boldog lesz a befejezés. Szela!

Az EVANGÉLIUMI KIADÓ 2005-ben megjelent könyvei

Clapham, D.-Heading, J.-Horlock, H.:

Napról napra végig az Újszövetségen

André, G.:

Uram, taníts minket imádkozni +

Közösség

zur Nieden, E.:

Védjük meg a malmot!

Seibel, A.:

A Biblia rávilágít a terrorizmus okaira ígéret szerint

Spurgeon, C.H.:

Ne szeressétek a világot +

Nee, W.:

Szellemi ismeret

de Koning, G.:

Grandjean, S.:

1-2. Korintusi levél magyarázata Orano +

Garlick, Ph.:

Fény tör be a sötétségbe

Tatford, F. A.:

Ezékiel könyvének magyarázata

A Jó Pásztor - képes gyermekkönyv

Ham-Sarfati-Gitt: Miért? Válaszok a szenvedésre és a halálra vonatkozó
kérdésekre

Amy le Feuvre:

Teddy gombja

Lutzer, E. W.:

Ki vagy te, hogy ítélsz?

Fischbacher, E.:

Az én öreg autóm

Keller, Ch.:

Aski, egy indiánfiú története

MacArthur, John: Miért csak egyetlen út van?

Dohányos János: Hol van megírva?

Kammer, A. v. D.: Krisztus ítélőszéke +

Urwin, J. és Robinson, S.J.: Halál és feltámadás között

Mücher, W.:

24 életszabály +

Bouter, H.:

Pollock, J.:

St. John, P. M.:

A paradicsomban Hudson Taylor és Maria Az ezüst út

Andrea, M.:

Királyi gyermek

AZ EVANGÉLIUMI KIADÓ 2006-ban megjelent könyvei

Jensen, I.:	Jézus élete
Austin-Sparks, T.:	Mi az ember?
Mücher, W.: Tozer,	1-2. Tesszalonikai levél magyarázata
A. W.: Ironside, H.	Isten utáni vágy
A.: Gibson, O. J.:	A négyszáz „csöndes” év
Nee, W.: Chambers,	A keresztyén hit tanulmányozása 3. kötet
O.:	A teremtés titka
	Elküldelek ezért titeket +
	Isten munkásai
Stadelmann, H.:	Az okkultizmus, okkult jelenségek
Újszövetségi fogalmak szótára	
John Patón - önéletrajz	
Peters, B.:	Világvallások
Heijkoop, H. L.:	Levelek fiatal hívőkhöz
Szingh, B.:	Az Úr öröme +
	Hogyan ismerhetjük meg Isten akaratát
Cheyne,	Vigasztalás a szenvedésben
Wilson, T. Ernest:	Isten szent titkai az Újszövetségben
Jaeger, H.: Ironside,	Mindez miért van?
H. A.: MacDonald,	Gondolatok az imádságról
W.: Spurgeon, C.	Isten még műidig szól hozzánk
H.: Mücher, W.:	Mit beszélnek a gyertyák?
Langhammer, J.:	Ezer éves béke
Gassmann, L.:	Isten kijelenti magát
	Az ezoterikus tan, mint segítség az életben?

AZ EVANGÉLIUMI KIADÓ

2007-ben megjelent könyvei

Thomas, W. Ian:	Ha elveszek, hát vesszek el! (Eszter Könyve)
Tozer, A. W.:	Isten nem köt kompromisszumot Jegyzetek az Úr
Trench, R. C:	Jézus példázataihoz ...hanem a gonoszt jóval győzd
Rigmark, W.:	meg!
Carey, S. Pearce:	William Carey, a modern külmiszió atyja A Szentírás
Ebertshäuser, R.:	Isten teljes kijelentése Variációk egy témára Aki
Busch, W.: Böhm,	bűnösnek találta a Földön ...
H.:	Áhítatok minden napra Zuhanás felfelé - Egy rákbeteg
A jó vetés - 2.	naplója Jegyzetek az Úr Jézus csodáihoz ...és ha Isten
Ammon, N.:	nemet mond?
Trench, R. C.:	Harc a kezdetért
Anderson, L.:	A keresztyén hit tanulmányozása - 4.
MacArthur, J.:	Boldog emberek
Gibson, O. J.: Roy	A. N. Groves, aki először Isten országát kereste
Krisztina: Groves,	Hogyan nyerek meg gyermekeket az Úr Jézusnak
H.: Spurgeon, C.	A görög Újszövetség néhány elrejtett kincse
H.: Willis, G. G:	Júdás levelének magyarázata
Heijkoop, H. L.:	1-2. Királyok Könyvének magyarázata
Rossier, H.:	Úton az Úr Jézussal
Paul, M.:	Zsidókhoz írt levél
Hole, F. B.:	Jakab levele
	Péter első és második levelének magyarázata
	Rabszolgakereskedők között A vadon titka
	Csodák és csodálatos dolgok Isten terve gyermekeink
	nevelésére Lehetséges-e az üdvbizonyosság?
Schwantge, A.: St.	
John, Patricia: Gitt,	
W.: MacArthur, J.:	
Peters, B.:	

AZ EVANGÉLIUMI KIADÓ

2008-ban megjelent könyvei

Campbell, R. K.:	Példázatok Máté evangéliumában A teremtés
Fruchtenbaum, A. G.:	hét napja + A tíz csapás + Nyolc szövetség a Bibliában + Az Újszövetség nyolc titka
Schmidt-Schell, E.:	Kirkojan - Egy jakutföldi vadász története
Scott, Kent, A.: Philip,	Ráhel, aki megismerte a Messiást
Joe S.:	Ki fizette meg érted a legnagyobb árat?
Time, R. B.:	Az imádságról A partfelügyelő lánya Hogyan
Madsen, N. P.:	tudhatom meg, hogy a mennybe jutok-e?
H. D.:	...és lámpásaik kialusznak Mindent Gizelláért + A neve egyszerűen Péter
Lövgren, J. F.:	Jézus Krisztus drága vére
Schmidt-Eller, B.:	Nyelveken beszélés, vagy nyelveken szólás? Gyülekezeti fegyelmezés
Remmers, A.:	A cowboykalapos fiú
Liebi, R.:	Joschi, elhagyva és mégis szeretve
Mücher, W.:	A Szent Szellembe merülés +
Ulrich, H.: Frühstück,	Mi volt a Szent Szellem káromlása?
J.:	Judit - Egy zsidó lány mártírhalála Krisztusért
Bayerle Kornél: Seibel,	Evolúció - Tény vagy elképzelés Isten válaszol
A.:	az imádságainkra
Saloff-Astakhoff, N.:	
Blanchard, J.:	
Müller György:	